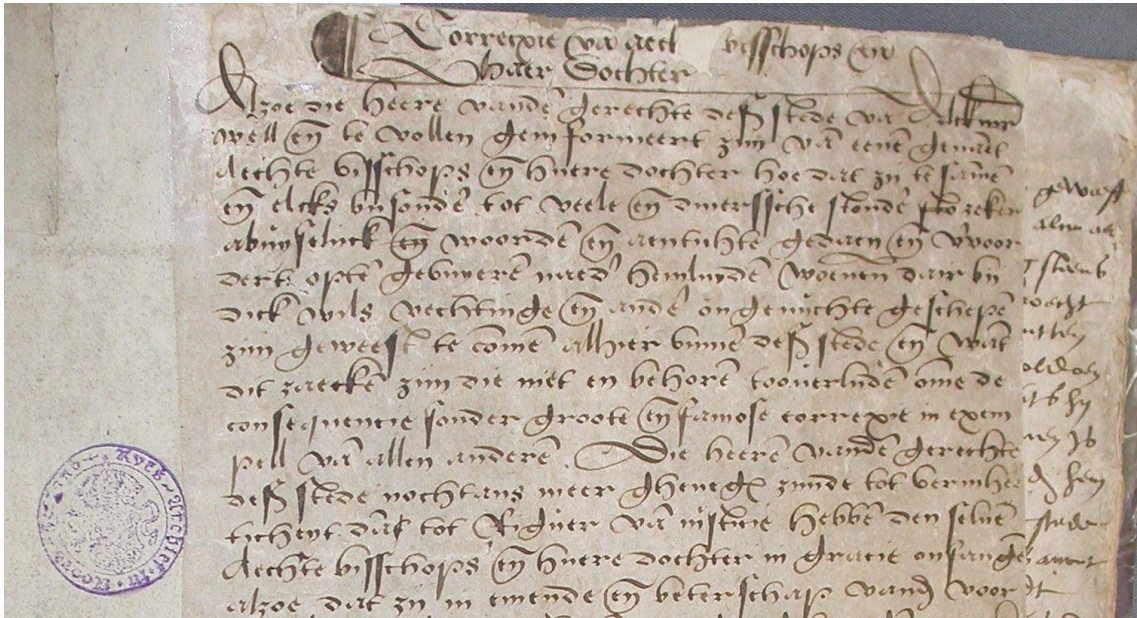

Vonnissen van het Alkmaarse schepengerecht

Oud-rechterlijke archieven van Alkmaar, 1517-1811, inventarisnummer 44

Rol van crimineele zaken, 1517 December 17-1557 April 13.

N.B. De oorspronkelijke kافت van het boek is niet bewaard gebleven. Archivaris C.W. Bruinvis noteerde op het laatste blad: 'correctie-boek'. Wellicht stond deze titel op de oorspronkelijke kافت.

Transcriptie: transcriptiewerkgroep Regionaal Archief Alkmaar, maart 2012.

Inhoudsopgave

N.B. De bladzijden waren oorspronkelijk niet genummerd. Met potlood zijn de bladzijden later onderaan doorlopend genummerd.

vonnisblad 1

Correcxie van Aechte Bisschops ende haer dochter

vonnisblad 2

Corexie van Claes Sloetgis

vonnisblad 3

Corexie van Dirck Jacobsz

vonnisblad 4

vonnisblad 5

Correxie van Hillegont Coman, Jan van Wermers wijf

vonnisblad 6

Die ~~Cornelus~~ correxie van Cornelus Dirckz. schout van Koedijck

vonnisblad 7

Die correxie van Baert Reyerz. alias scheelbaenken

vonnisblad 8

Die correxie van Cornelus Hugenz.

vonnisblad 9

Die correxie van ~~Peter~~ Jan Peterz. scoenlapper

vonnisblad 10

Die correxie van Aernt Nannen Everman

vonnisblad 11

Die correxie van Dirck die schreyer

vonnisblad 12

vonnisblad 13

vonnisblad 14

Renunciacie ende afstal van den voechdie gedaen bij Baert Joesten alias Baert Louwen

vonnisblad 15

Die correxie van Baert Reyerz. Everman

vonnisblad 16

Die correxie van Baert Reyerz. Everman

vonnisblad 17 (vervolg van 16)

**vonnis Maritgen Coman Dirck Goelijcken weduwe
vonnis Jan Barnaert van Fonteynis**

vonnisblad 18

vonnisblad 19

(Vonnis Willem Evertsz. den Ghelderschman gheboren van Harderwijck)

(Vonnis Cornelys Gherytsz. van der Wijck)

(Vonnis Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van Utrecht)

vonnisblad 20

vonnisblad 21

Die correctie van Jan Jacobsz. Singhelbier

vonnisblad 22

Correxcie van Willem Henricxz. alias

Spelleken van Uutrecht.

vonnisblad 23

vonnisblad 24

vonnisblad 25

Vonnis Jan van Velzen

vonnisblad 26

vonnisblad 27

vonnisblad 28

(Vonnis Jan Woutersz., Simon IJsbrantsz. ende Harman de Vos)

vonnisblad 29

(Vonnis Enghel Cornelisz. ende Jan Cornelis van Remmerswael uuyt Zelant)

vonnisblad 30

(Vonnis Arent Henrixzoon)

(Vonnis Lycle Oenes van Gheesterlant uuyt Vrieslant ende Willem Janszoon van Amstelredam) (Vonnis

Philippus Harmansz. van Embrica)

vonnisblad 31

vonnisblad 32

vonnisblad 33

vonnisblad 34

vonnisblad 35

Correctie van Claes Wijbrantsz. alias Claes Koet

vonnisblad 36

Renunciatie van de voochdie gedaen bij Dierick Brantgesz.

vonnisblad 37

Correxcie van Thomas Rietwertz.

Correctie van Cornelis Brantgesz.

vonnisblad 38

vonnisblad 39

Renunciatie van de voochdijschap gedaen bij Symon Claes Loutersz.

(Vonnis Geryt Diericxz. alias Dortman)

vonnisblad 40

Vonnis Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer

**(Vonnis Aechte Elinxdochter ende Brechte Adamsdochter)
(Vonnis Frans Diericz. Quyntijn van Wormer)**

vonnisblad 41

**Correxie van Heyndrick Steffenz. van Groenyngen
Correxie van Cornelys Claesz. uuyt die Beverwijck**

vonnisblad 42

**Correctie van Jaepgen Maertensdochter van
Outdorp ende Katrijn Willemsdr. van Amsterdam
Correctie van Jacob Diericz.**

vonnisblad 43

**Correctie van Olbrant Diericz.
Correxie van Jan van Leyen, cuerman
Correctie van
Louris Woutersz.**

vonnisblad 44

**Correcxtie van Anthonys Dirricxz van Endoeven uuyt
de Meijerij van den Busch
Correcxtie van Heyndrick Bruynz. van Druemelen uuyt Gelderlant**

vonnisblad 45

**Correctie van Lammert Diericz. van Alcmaer
Correctie van Guyert Jan Mickers
Correctie van Geryt Lourisz.**

vonnisblad 46

**Correcxtie van Catryn Jacopsdochter van Aemsterdam
Correctie van Maerten Luycxz. van Beveren
uut Vlaenderen**

vonnisblad 47

**(Vonnis van Elsgen van Wezel, Marytgen Davidtdochter van Leyden
ende Trijntgen Jans van Dulmen van't Sticht van Munster)
Correxie van Jan Claesz. van Soest ende Hironymus Pieterz. van der Goude
Correctie van Claes Jansz. alias Huysman**

vonnisblad 48

**Correxie van Katrijn Jacopsdochter geboren van Munster
Correctie van Wijnant Pietersz. ende Anthoenis Jansz.
beyde van Leyden
Correctie van Garbrant Gabbisz. van der Scelling
Correctie van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer
dochter van Alcmaer ende Griet Jacopsdr. van Langedijck**

vonnisblad 49

**(Vonnis van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer dochter ende
Griet Jacopsdr. van Langedijck)
Correctie van Claes Willemsz. poirter van Alcmaer
Correctie van Mary Mijess**

vonnisblad 50

Correctie van Jan Almersz.

vonnisblad 51

Correctie van Griete Fransdochter van Alcmaer

Correctie van Lucie Diericxdochter die biscops dochter

vonnisblad 52

Correctie van Jacob Joosten van Zottingen in Vlaenderen

Correctie van Willem Diericxz. die zoon van Dirck Screyer

Correctie van Symon Aerntsz. van Alcaer

Correctie van Pieter Fransz. uut Noortbeverlant

ende Jan Pietersz. van Ranssen in Brabant

vonnisblad 53

Renunciatie van de voochdijschap

Correctie van Frans Jansz. upte Helling

Correctie van Cent Thomasz. van Ouwerkerck

vonnisblad 54

Correctie van Griet Jans int Hackebort

vonnisblad 55

Correctie van Jan van den Dale alias Jans van

Cortrijck, Pieter Jorisz. van Attenhoven alias Geest

van Haer, Jan Mathijsz. van Loenen alias Quistgelt

vonnisblad 56

Correcxie van Blanck Jan alias Seldenrijck

Correctie van Jan Jansz. alias Blanck Jan of Seldenrijck

Correctie van Cornelis Willemsz. Baeckman

vonnisblad 57

Correctie van Marytgen Huygen van Hazerwou

vonnisblad 58

**Correctie van Baeffe Joris alias Baeffgen Thijssen ende Anna Thijssen
haer dochter**

Correctie van Zevyer Jansz. ketelboeter

vonnisblad 59

Correcxie Confessie van meester Heyndrick Busckvarcken gebooren van Bruessel

Correctie van Pieter Diericxz. bontwercker poirter van Alcaer

Correctie van Lourus Cornelisz. kistemaker

ende Jans Diericxz. wever.

vonnisblad 60

Correctie van Willem Pietersz. messemaker.

Correctie van Philips Jacopsz.

vonnisblad 61

Correctie van Frans Jansz. backer.

vonnisblad 62

Correctie van Leonaert die scoutendienaer

Correcxtie van Willem Pietersz. gebooren uuytte land van Cuyck

ende Frans Jansz. van Haerlem alias die Duytsche moeriaen

vonnisblad 63

Correctie van Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn

Correctie van Dirck Govertsz. van Bleeswijck

vonnisblad 64

Correctie van Wijnandt Fransz. van Deventer

**Correctie van Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem
in den lande van Ghelder
Correctie van Cornelis Ghijsbrechtsz. van Hoorn ende Jan
Cornelisz. geboren van Haerlem**

vonnisblad 65

**Renunchiatie van de voochdie gedaen bij Damiaen uuyten Brouck Thomasz.
Correctie upte renunchiatie van de voochdie van Anna Reyersdr.**

vonnisblad 66

**Correctie van Mathijsz. die zoon van groote Thrijn
Renunchiatie van de voochdie gedaen bij Jan Claesz
die zoon van Claes Cuyper**

Vonnisblad 67

**Correctie van Adriaen Jacopsz. alias misdiener
Correctie van Marytgen 't vroetwijff**

vonnisblad 68

**Correctie van Jan Harmansz. alias Jan Tade buyelmaker.
Confessien van Dauwen Tjaertsz. alias Picklap
Correctie van Lambert Gerrysz. alias 't Lam
van Delft.**

vonnisblad 69

**Renunchiacie van de voochdie gedaen bij Cornelis Reyersz.
alias Crijger Molenaer
Renunchiacie van de voochdie gedaen bij Symon Albertsz. Hertoch**

vonnisblad 70

**Renunchiatie van de voichdie van Ghijsbert, moellenaer
Correctie van meester Bouwen Jacobsz. barbier**

vonnisblad 71

**Correctie van Anna Broers uuyt Vrieslant
die huysvrouw van Michiel, glaesmaker
Correctie van Anna Jans van Holten geboren
uuyt Sticht, de dienstmaecht van Arijs Pietersz.
vleyshouwer**

vonnisblad 72

**Correctie van Elsgen Willemsdochter
Sceyding tusschen Cornelis Willemsz. goutsmit
ende Lysbet Claes, sijn huysvrouw.
Correctie van Jan de Reux Willemsz.**

vonnisblad 73

**Michiel Taemsz.
Correctie van Jacob Jacobsz. alias Jaepgen Dienaer.**

vonnisblad 74

**Jaep Hans
Mary Bouwens de bisit van Jaepgen Dienaer**

vonnisblad 75

**Correctie van Dirck Woutersz. van Hoorn
Correctie van Vrerick Jacobsz. van Wyeringen**

vonnisblad 76

**Renunciatie van der voichdie van meester Bouwen
Renunciatie van den voichdie gedaen bij Maerten Aeriansz.**

vonnisblad 77

**Renunciatie van der voichdie van Jan Heyndricxz.
Correctie van Jan Jansz. van Brugge**

vonnisblad 78

**Correctie van Outgert ende Cornelis boochmakers
Correctie van Mary Zwaenen**

vonnisblad 79

**Renunciatie van der voichdie van Adriaen
Pieter Vrelicxz.**

vonnisblad 80

**Correctie van Trijn Penselaers
Correctie van Gerryt Jansz. van Alcaer**

vonnisblad 81

**Correctie van Lourens Lourensz.
van Hoorn
Correctie van Dorothea Jaspers van Colen**

vonnisblad 82

**Correctie van Pieter Baerntsz. van der Elburch.
Renunciatie van der voichdie van Claes
Cornelisz. uuyte Nyeupoert**

vonnisblad 83

**Correctie van Pieter Heyndricxz. van Nyemagen
Correctie van Zijvert Claesz.
Correctie van Ente Pieters**

vonnisblad 84

**Correctie van Trijn Penselaers
Correctie van Anna Pelgrims.
Correctie van Katrijn Jans.**

vonnisblad 85

**Correctie van Aerian Aeriansz. van Rotterdam ende
Jacob IJsbrantsz. van Hazerwoude, knevelaers.**

vonnisblad 86

**Correctie van Neeltgen Jans van Baesseroer in
Brabant ende Geerte Gerrits van Tyel in Gelderlant
Correctie van Louris Govertsz. van Dordrecht**

vonnisblad 87

**Correctie van Symon Leenertsz. van Breda.
Correctie van ruyter Gerrit.**

vonnisblad 88

vonnisblad 1

Correcxie van Aechte Bisschops ende haer dochter

Alzoe die heere van den gerechte *deser* stede van Alckmaer well *ende* te vollen geïnformeert zijn van eenen genaemt Aechte Bisschops *ende* huere dochter, hoe dat zij te *sammen ende* elcks bijzonder tot veele *ende* diverssche stonden ~~ste~~ zeker abuyselijck¹ *ende* woorden *ende* aentichte² gedaen *ende* *vervoordert*³ upten gebuyeren naeder hemluyden woenende, dair bij dickwils vechtinge *ende* andere ongenuchte⁴ geschepen zijn geweest te *commen* alhier binnen *deser* stede *ende* want dit zaecken zijn die niet en behoren t'overlijden⁵ omme de consequencie sonder groote *ende* famose correcxie in exempl van allen anderen. Die heeren van de gerechte *deser* stede nochtans meer ghenegen zijnde tot bermherlicheyt datn tot riguer van justicie⁶ hebben den selven Aechte Bisschops *ende* huere dochter in gracie onfangen alzoe dat zij in emende⁷ *ende* beterschap van den voors. delicte sullen den steenen dragen gehangen over huer hals. Aechte Bisschops van der stadthuys totte ~~re~~ opten Rooden Steen *ende* huere dochter nemende de steenen van dair hangende over hals, sal de selve weder omme dragen alhier aen den stedehuys, hier en boven sullen zij te samen up sonnendage naestcomende hebbende elcks een kaers in huere hant van een half pont was, gaen voors. processie onbedecks hoofts omme den kerck ~~na~~ *ende* nae dat zij den selve kaerssen den heyligen bloede geoffert hebben, zullen up dingisdage⁸ naestcomende weder *compareren*⁹ alhier voor den gerechte omme huere gracie¹⁰ te ~~f~~ ontfangen. Ende dat dit noch niet genoeg is sullen elcx bijzonder den schout geven een *Philipsgulden*. Actum den xvii^{en} decembris anno XV^C seventhien.

vonnisblad 2

Corexie van Claes Sloetgis

Alzoe eenen Claes Jansz. alias Sloetgis gecomen is

¹ abuyselijck = verkeerd, fout of bij vergissing

² aentichte = aantijgingen

³ vervoorderen = bedrijven, ergens toe overgaan.

⁴ ongenuchte = ongenoegen

⁵ overlijden / over te lijdene = voorbijgaan

⁶ rigore / riguer / rigoir van justicie = strenge toepassing van de wet- en regelgeving

⁷ emenderen = verbeteren

⁸ dingisdage = dinsdag

⁹ compareren = verschijnen

¹⁰ gracie = kwijtschelding van de straf

up huyden in den raetcamere voor den ·S¹¹ burgermeesteren *ende* gerechte deser stede van Alcmaer collegialiter vergadert zijnde aldair den selven Claes Jansz. Slootgis bij monde van den burgermeesteren hebbende bevel van den C¹² voortts uut crachte van der selver C.M.¹³ brieven bevolen worden t'inhouden van dien te obedieren¹⁴ *ende* achtervolgen *ende* hoe wel hij 't selve hadde behoort te volcomen mit alre vlijtycheyt heeft hem nochtans zoe onge-reghelt gethoont *ende* expresselijck tot twe of drie diversse stonden geseyt dat hij sulcx niet doen noch achtervolgen *ende* willden. Ende want dit een groote zaecke is die niet en behoort over te lijdenen sonder famose *ende* heerlijcke correxie¹⁵ omme te verhoeden die consequentie in exempel van allen anderen. Soe ist dat die heeren *ende* gerechte deser stede meer geinclineert¹⁶ *ende* genegen zijnde tot bermharticheyt dat tot rigore van justicie hebben de selven in gracie ontfangen nietemin nochtans gebannet *ende* bannen mits deser uut de voors. stede van Alcmaer *ende* huere vrijhey¹⁷ tusken dit *ende* morgen middach voor twaleff uren *ende* dair inne niet weder te comen, hij sal eerst *ende* voren voorsoecken die eerwaardige moeder *Sinte* Anna binnen Düren¹⁸ ~~hie~~ *ende* beschijn autentyck dair van brengen¹⁹. Ende dat dit noch niet genoeg is, zoe sal hij noch gelden *ende* betaelden twe pont voor den schout *ende* twe duysent steens mit eenen hoet calx²⁰ voir der stede. Dit al up die pene²¹ van vijffich *Philipsgulden*, geapliceert²² te warden thien *Philipsguldenen* voor den schout *ende* veertich *Philipsgulden* voor der stede van Alcmaer. Actum den viii^{en} dach in meye anno XV^C achtienne.

[vonnisblad 3](#)

Corexie van Dirck Jacobsz

¹¹ .S. = scilicet, in de betekenis van namelijk/te weten; andere optie het getal 3.

¹² C = Ceyser

¹³ C.M. = Ceyserlijcke Majesteyt

¹⁴ obedieren = gehoorzamen

¹⁵ famose *ende* heerlijcke correxie = bestraffing van de autoriteiten die indruk maakt

¹⁶ inclineren = neigen tot

¹⁷ vrijhey van Alkmaar = rechtsgebied van Alkmaar

¹⁸ Düren is (nog steeds) een bedevaartplaats tussen Keulen en Aken.

¹⁹ beschijn autentyck dair van brengen = een gewaarmerkt bewijsstuk overleggen

²⁰ hoet calx = een hoeveelheid kalk van plm. 1000 liter

²¹ pene = straffe

²² appliceren = toepassen, gebruik maken van, aanwenden

Alsoe Dirck Jacobsz. hier voer leentijden²³ gecorrigeert is geweest bij scout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmaer dat hij die stede soude geven sekere duysenden steens ende sekere hoedden calcxs ende 't selve noch niet volbroecht een heeft. Soe hebben hem de burgermeesteren mitten gerechte wederomme gewairschout²⁴ om 't selve te voldoen. Soe is daer alsoe verre in versprocken overmits hij des niet al geven een mochte dattet 't selve gebleven is aen de burgermeesteren ende aen den scepenen. Soe vinden hem die burgermeesteren ende scepenen over dat hij die stede betaelen ende leveren sal tuyschen dit ende Sinte Jacobsavont²⁵ dien dach al twaelf duysent steens ende ses hoedt calcxs ende hier voer is borge geworden Frans Jansz. zwaeger van de voirs. Dirck Jacobsz. ende Frans Jansz. Jan Vettyngzoen voer die gemeyn scepenen. Actum den iii^e

vonnisblad 4

Alsoe up huydent voer ons in den raetkamere aldaer wij collegialiter vergadert waren gecommen sijn de naesten vrienden ende magen²⁶ van beyden zijden van Frans Pietersz. ons te kennen gevende hoe dat hij sij bij veele ende diversse redenen inabel²⁷ is ende onnut sijn selfs goet te regeren ende dat erger is wel gescapen soude wesen tot grooter miserie ende allende te comen ten waren dat hier anders inne versien worde. Dus ist dat wij, schout, burgermeesteren ende scepenen deser stede van Alcmaer adverteren²⁸ ende waerschouwen eenen ygelijck ende elck bijsonder dat nyemant hem vervorderen eenige comenscappe mitten voors. Frans Pietersz. accorderen off over comen ende dat gheenen waerden off waerdinnen hem beyden eenighe wijn of bier tappen, want men wil daer ghenen recht of doen ende voort verclaren²⁹, mits³⁰ desen hem selfs ofte yemants anders voechdie te hebben. Actum den viii^{en} in julio anno XV^C ende achtien.

Alzoe Willem Willemsz. voeghelcoper³¹ met sijn vrinden ende maghen ghecomen sinen al hier in den raetkamer al daer wij collegialiter verghaert³² waren ende hebben ons te kennen ghegheven

²³ leentijden = betalingstermijn voor het in leen hebben van een goed/grond

²⁴ gewairschout / waerscouwen = gewaarschuwd / waarschuwen

²⁵ Sint Jacobsavond valt op de avond van de 24ste juli, de avond voor zijn naamdag.

²⁶ magen = bloedverwanten

²⁷ inabel = niet in staat

²⁸ adverteren = bekend maken, waarschuwen

²⁹ voort verclaren = verder verklaart

³⁰ mits = tevens

³¹ voeghelcoper = vogelkoper

hoe dat hij bij veele *ende* diverssche redene inabel is *ende* onnut
zijn selfs guedt te regieren *ende* dat ergher is dat hij ghescapen
zoude wesen tot grote miserie *ende* allende te comen ten waren
dat hier anders inne versiene worde. Dus ist dat wij
schout, burghermeesteren, scepenen deser stede van Alcmaer
adverteren *ende* waerschouwen eenen yghelijck *ende* elck bijsonder
dat niemant hem vervorderen enighe comisschape³³ metten
voirs. Willem Willemsz. voghelcoper accorderen *ende* overcomen
ende dat ghenen waerden ofte waerdinnen hem enychghe
wijn off bier tappen want men wil daer ghenen recht off
doen. Actum den xxvi^{en} novembris *anno* XV^C seven *ende* twintich.

vonnisblad 5

Correxie van Hillegont Coman, Jan van Wermers wijf

[in de marge]
deur gheslaegen over-
mits dat den raedt
van Hollant dit
selfde te niet gedaen
heeft

Alzoe onlanx gelezen uut cracht van vonnisse van
schepenen deser stede van Alcmaer, Hillegont Coman
Jan van Wermers wijf bij bevele van den burgermeeste-
ren deser selver stede bevolen is geweest zekere bekinge³⁴
wair af lange tijde questie voir rechte geweest is we-
der omme te brengen alhier upten raetcamere binnen
behoorlijcke tijde als doe geraemt of (zoe lange) inne te leggen up
correxie van den stede. Ende alzoe de voorseyde Hille-
gont van als onwillich *ende* overhorich³⁵ is geweest
tonnende alle maniere van quatwillicheyte, hebben
dair omme .3. die burgermeestren *ende* schepenen deser
stede tot eenen spiegele in exempele³⁶ van allen anderen
de voornoemde Hillegont Coman, Jan van Wermers wijff
geiniungeert³⁷ *ende* overgevonden. Iniungeren *ende* over-
vinden mits deser die somme van vijf pont voir den
heere, mitsgaders ses duysent steens *ende* drie hoet
calx voir der stede. Dit te volcomen *ende* betalen
goets tijts voir een saterdage naestcomende op dubbel

³² verghaert = in vergadering

³³ vervorderen enighe comisschape = ertoe overgaan enige handel te drijven

³⁴ beking(e) = bekken, schaal

³⁵ overhorich = ongehoorzaam

³⁶ in exempele = als voorbeeld

³⁷ iniungeren = opleggen

peyne¹⁷. Sal hier en boven de voirseyde Hillegont
gehouden zijn 't selve becking te leveren bij deser dage
sonneschijn alhier upten stedehuys in den raetkamer
up dubbel penen *ende* verbuerten als boven *verhaelt*.
Actum upten xx^{en} julii anno XV^C *ende* achtienne
ommer *partijen* te voldoen elcx te comen tot zijn rechte.

vonnisblad 6

**Die ~~Cornelus~~ correxie van Cornelus Dirckz.
schout van Koedijck**

[in de marge]

// schout (invoegen in regel 14)

// aen merckende

zijn *submittie*³⁸ (invoegen in regel 19)

Alzoe die heeren *ende* gerechte deser stede well *ende* te vollen
geinformeert zijn van eenen Cornelus Dirckz. van Koedick³⁹
woenende omtrent de *convente* van de Witte Susteren up
ten Nyeusloot⁴⁰, hoe dat hij lange tijde binnen der stede
van Alcmair gewoent heeft *ende* zijn bier *ende* nootrufte⁴¹
nair volgende zijn *confessie* t'allen tijden tot zijnen believen
uutten selve *convente* gehaelt heeft sonder dat hij dair
enige dair van betaelt heeft, 't selve een zaecke is van quade
importancie in achter weesen⁴² *ende* *prejudicie*⁴³ van 't gemeene
welvaeren deser stede *ende* noch meer comen soude, indien in tijts
hier inne nyet voorsien en worde waer omme de selve
zaecke nyet en behoort t'overlijden sonder famose *ende*
heerlijcke *correxie* in exempel van allen anderen omme te
verhoeden die *consequencie*. Die // ~~heeren~~ nochtans
ende gerechte deser stede meer *geinclineert* *ende* *genegen*
zijnde tot *bermharticheyt* dan tot *rigoir* van *justicie*..
mits *doir* sichte van der selver zaecke *ende* in 't lange
dair op gelet *ende* *gelibereert*⁴⁴, hebben de *voornoemde* Cor-
nelus Dirckz. in *gracie* ontfangen, // zoe dat hij in emende
ende *beterschap* van zijn misdaet betalen sal. Den schout
vier *Philipsgulden* *ende* voir den stede vierthien duysent steens
ende seven hoet *calcx* *ende* dit al te volcomen binnen drie da-
gen naestcomende *ende* *suffisante*⁴⁵ borch hier voir stellen up
die pene *ende* boete van de helfte meer. *Actum den* iii^{en}
dach in meye anno XV^C *ende* negenthienne.

³⁸ *submittie* = onderdanigheid, onderwerping, vermindering

³⁹ Koedick = Koedijk

⁴⁰ Nyeusloot = Nieuwesloot

⁴¹ nootrufte = dagelijkse benodigdheden

⁴² in achter-weesen = achterstand/verwaarlozing

⁴³ *prejudicie* = nadeel

⁴⁴ *libereren* = bevrijden, ontlasten, ontheffen

⁴⁵ *suffisante* = voldoende

Die correxie van Baert Reyerz. alias sheelbaenken

Alzoe die schout *ende* gerechte van Alcmair wel *ende* te vollen geïnformeert zijn van eenen Baert Reyerz. alias schelubaenken⁴⁶ hoe dat hij in cleynicheyt *ende* verachtige van den ordonnantie⁴⁷ *ende* bevelen *deser* stede uut zijn selfs auctorite upgedragen heeft zekere exensber goeden⁴⁸, 't selve een zaecke is van quader importancie, die men nyet en sall lijden van hem noch van nyetmant *omme* die consequencie, die heeren *ende* gerechte *deser* stede nochtans meer geinclineert *ende* genegen zijnde tot bermherticheyt dan tot strenge rigore van justicie mits doirsichte⁴⁹ van der selver zaecke wel *ende* ripelik⁵⁰ ~~eens zijnde~~ gedelibereert⁵¹ zijnde hebben de voirs. Baert Reyerz. overgevonden in exempel van allen anderen in beteringe *ende* emende van 't voirs. misdaet dat hij gebannen sal zijn bij dese dage sonneschijn uut der stede van Alcmair *ende* jurisdictien van dien sonder dair inne te mogen comen, hij sal eerst een voren voirsoecken *Sint Job* tot Weesmael in Brabant⁵² *ende* beschijn autentyck hier van tonen *ende* dit up peyene van arbitralijcken gecorrigiert te zijn. Actum den xxi^{en} dach van meye *anno XV^C* *ende* twintich. heeft zijn bevaert voldaan alst blijkt bij desen.⁵³

Die correxie van Cornelus Hugenz.

Alzoe die scout, burgermeesteren *ende* schepenen *deser* stede well *ende* te vollen geïnformeert zijn van eenen Cornelis Hugen, hoe dat hem voir tijts uut gracie gegont is te woenen in den zieckhuuse buyten der stede van Alcmair, ter cause dat hij mellaets *ende* leproes gevonden was, achter volgende zijn scoubrieff⁵⁴ *ende* hoe well hij naer dien tijde hem wel hadde behoirt te absenteren⁵⁵ uutten gemene volck, sonder *conversacie* dair mede te hebben, heeft hem nochtans dair toe nyet willen

⁴⁶ schelubaenken = scheluw/scheve banken

⁴⁷ ordonnantie = reglement, verordening

⁴⁸ exensber goeden = goederen waarover accijns betaald moet worden

⁴⁹ doirsichte = inzicht

⁵⁰ ripelik = 'rijpelijk'

⁵¹ delibereren = afwegen, beraadslagen, overleggen, overwegen of redeneren

⁵² *Sint Job* tot Weesmael in Brabant

⁵³ In het vonnisboek is in een ander handschrift aangegeven dat het bewijs voor de uitvoering van de straf is geleverd.

⁵⁴ scoubrieff = medische verklaring die een zieke met zich meedraagt., bijv. een melaatse

⁵⁵ absenteren = zich verwijderen

verstaen ter cause van dien hem bevolen is geweest up correctie van den stede nyet meer te doene van sulcx als voirs. is. Dese all nyet jegenstaende heeft in versmadenisse *ende* illusie ofte in cleynachticheyt van 't voirs. bevell *ende* gebot hem hem gecontinueert in zijn oude leven. 't Selve een zaecke is van quader consequencie, die nyet en behoirt te lijen noch te gaen sonder famose correctie in exempell van allen anderen, die *heeren* nochtans meer geinclineert *ende* genegen zijnde tot bermherticheyt dan tot rigore van justicie hebben de selve Cornelus Hugen overgevonden alzo dat hij in emende van 't voirs. delickt bij dese dage sonneschijn gebannen sall weesen uut der stede van Alcmair *ende* jurisdictie⁵⁶ van dien *ende* dair inne nyet weder te comen, hij sal eerst *ende* van voren voirsoecken dat heylige bloet tot Wilsnack *ende* beschijn autentyck dair van brengen *ende* dan dat hij scoon gescouwen sall zijn *ende* dit up die verbuete van zijn rechterhant. *Actum* den ii^{en} may anno XV^c *ende* twintich.

vonnisblad 9

Die correctie van ~~Peter~~ Jan Peterz. scoenlapper

Alzoe die scout, burgermeesteren *ende* schepenen deser stede wel *ende* te vollen geïnformeert zijn van een Jan Peterz. de schoenlapper, hoe dat zij zekere tijde binnen zijnen huuse bij ongeijcte *ende* ongetekende vate *ende* oick merckelijcken grooter dan 't behoorde, achtervolgende zijn selfs confessie⁵⁷ zijn bier gedroncken heeft in grooter achterweesen van den exceysen⁵⁸ deser stede *ende* noch meer doen soude, indien in tijts hier inne nyet voir sien en worde. Ende alzo dit een zaecke is die men nyet en behoirt te gedoogen noch over te lijden sonder famose correctie omme te verhoeden die consequencie in exempell van allen anderen, die *heeren* nochtans deser stede meer genegen *ende* geinclineert zijnde tot misericordie⁵⁹ dat rigore van justicie, mits hier up wel *ende* in 't lange gedelibereert zijnde hebben, de voirnoemde Jan Peterz. ter cause van 't voirs. narre⁶⁰ *ende* delict gebbannen *ende* bannen mits dese uut der stede van Alcmair *ende* jurisdictie van dien bij deser dage sonneschijn te vertrecken sonder dair inne weder omme te mogen comen, hij sal eerst *ende* al voren voirsoecken Onse Liever Vrou tot 's-Gravesande *ende* beschijn autentyck dair van brengen up te verbueren *ende* te wachten meerder correctie. *Actum* als voren.

⁵⁶ jurisdictie = rechtsgebied

⁵⁷ confessie = bekentenis

⁵⁸ exceysen = accijnsen/belastingen

⁵⁹ misericordie = barmhartigheid, medelijden

⁶⁰ narre = pesterij

Die correxie van Aernt Nannen Everman

Alzoe die schout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmaer hem well ende te vollen geïnformeert hebben van eenen Aernt Nannen Everman, hoe dat hij sonder te hebben zaecke ofte redene achtervolgende zijn selfs confessie openbairlijcken ende mit luyder stemmen Snelle Claesz. kerckmeester ende tesorier⁶¹ deser stede staende voir zijn selfs dore ende leggende over zijn baelge⁶² confuselijc⁶³ mit vele ende diverse dreygementen abuselijcke⁶⁴ ende onverdraeh-gelijcke woorden toe geroepen heeft ende noch meer gedaen soude hebben, indien hij enich wederstant gevonden hadde, dair als den meerder ende grooter incovenient⁶⁵ uut hadde mogen comen ten fine van quader consequencie 't selve een zaecke is die men nyet en behoirt te verdragen sonder heerlijcke ende famose correxie in exempele van allen anderen die sulckx of van gelijcke soude willen attemteren⁶⁶, die heeren nochtans deser stede hebbende inspexie up 't guent des voirs. is ende in 't lange dair up delibereert meer genegen ende inclineert zijnde tot bermherticheyt dan tot rigore van justicie hebben in emende ende satisfactie van 't voirs. misdaet de selve Aernt Nannen Everman gebannen ende bannen mits deser uut der stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien te vertrecken bij deser dage sonneschijn ende dair inne nyet weder te comen, hij sal eerst ende alvoren voersoecken den heyligen vrient Gods Sinte Hubrecht in Ardennen⁶⁷ ende beschijn bezegelt ende autentyck dair van tonen. Ende dat dit noch nyet genoegh en is zoe sall hij hier en boven offeren noch voir den heyli-ge bloede alhier binnen der prochiekerck van Alcmaer een toerts⁶⁸ waerendich zijnde xv stuivers ende den scout betalen een pondt. Actum *etcetera*. Dese zaecke is geschorst tot dat die burgermeesteren anders beraden zijn. Actum den xix^{en} dach van julio anno XV^C ende twintich.

⁶¹ tesorier = thesaurier, penningmeester

⁶² baelge = een hek, slagboom, paalwerk

⁶³ confuselijc = verward

⁶⁴ abuselijcke = schandalig

⁶⁵ incovenient = ellende, ongeval

⁶⁶ attemteren / attempteren = trachten, proberen

⁶⁷ Sinte Hubrechtis de bedevaartplaats Saint Hubert in de Ardennen.

⁶⁸ toerts = een grote kaars of toorts

Die correctie van Dirck die schreyer

Alzoe die scout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmair hem wel ende te vollen geïnformeert hebben van eenen Dirck die schreyer⁶⁹, hoe dat hij hem dagelicx voirvoirdert (hoe hij dagelijks bezig geweest is ????????) heeft pryvaten uut te dragen⁷⁰ ende te stortten in de ~~in~~-wateren deser stede, dair bij de selve wateren gescheepen zijn⁷¹ gestopt ende ondiep te warden in groote achterweesen scade ende interest van den poorterie deser stede ende noch meer doen soude indien in tijts ~~bij ons~~ hier inne nyet geremedert⁷² en worde. Ende want dit een zaecke is die men sonder famose correctie nyet en behoirt te laten geschien in exempel van allen anderen omme die consequencie, die heeren nochtans deser stede over gewegende hebbende d'intencie van den zaecke mit ripe deliberacie hier up gehouden, meer geinclineert ende genegen zijnde tot bermherticheyt ende gracie dat ~~d~~ tot strengheyt van justicie, hebben in voldoen van 't voirs. excesse de voirs. Dirck de schreyer gebannen ende bannen mits dese uut die stede van Alcmair ende jurisdictie van dien te vertrecken bij deser dage sonneschijn sonder dair inne weder te mogen comen, hij sal eerst ende alvoren voirsoecken Onse Liever Vrouwe binnen der stede van Amersfoort mits beschijn bezegelt ende autentyck dair van tonen sulcx dat die heeren deser stede genoegh zij. Ende dair en boven die prochiekercke deser stede betaelen een pont was. ~~Actum~~ up pijn van meerder ende grooter correctie. Actum den xix^{en} van julio anno XV^C ende twintich.

vonnisblad 12

6419

[in de marge]

// zekere (invoeegen in regel 5)

// dese alle nyet tegenstaende heeft geseyt dat sij 't nyet aflaten wilde om nyemaels willen 't selve nyet en staet te lijden (invoeegen begin regel 16)

// ende de heeren deser stede voirt bidden om vergiffenis (invoeegen een na laatste regel)

⁶⁹ schreyer = lijkbidder

⁷⁰ pryvaten uut te dragen = verzamelde menselijke uitwerpselen op te ruimen

⁷¹ gescheepen zijn = veroordeeld zijn tot, zullen worden tot

⁷² remederen = verhelpen, genezen, helpen

Alzoe die scout, burgermeesteren *ende* schepenen der stede van Alcmaer hem wel *ende* te vollen geïnformeert hebben van eenen Aef Marten Jansz. de metselairs weduwe, hoe dat zij tot diversse stonden haer selve geabuseert⁷³ heeft binnen der ~~prochye~~kercke *ende* upter straten an de // ~~personen van Claes oom Peterz. Philips Rouexz. ende Andrys Peter Zellz.~~ tonende alle ongeregeltheyt mits hem luyden spijtelijcken *ende* confuselijcken toespreeckende ter cause dat zij \emptyset nyet te vollen betaelt soude weesen van den arbeysloon bij huere man in zynen leven an den huuse van den out scutsdoelen⁷⁴ staende binnen *deser* stede verdient, hoe well contrarie wair is nair 't blyck hier of gedaen. Ende naer dat deselve wedue om 't gyent dat voren voirhaelt is geroepen is geweest alhier in den raetkamer, aldair huer expresselijck bevolen is geweest dat (men) sulcx nyet langer soude van huer gehengen⁷⁵ ~~willen~~ of men soude dair voirder inne voirsien, om te verhoeden die consequencie. Die heeren nochtans *ende* gerechte *deser* stede wel *ende* in 't lange gedelibeert zijnde, meer geneghen zijnde tot bermherticheyt dan tot rigore van justicie, hebben de selve weduwe in exempel van allen anderen gebannen *ende* bannen mits *deser* uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien ~~dair uut~~ te vertrecken tusken dit *ende* een dingisdage naestcomende *ende* dair nyet weder inne te comen, zij sal eerst *ende* al voren voirsoecken die moeder goets tot 's-Gravensande *ende* blyckelijck beschijn *ende* auten-tyck *ende* bezegelt dair van thonen, sulcx dat die heeren *deser* stede genoegh zij *ende* daer en boven den scout betalen een pondt //dit al up peyne van meerder correxie. Actum den xi^{en} january anno XV^C een *ende* twintich.

vonnisblad 13

[in de marge]

// hebben (invoegen in regel 7)

// uut *ende* buyten der
stede van Alcmaer
ende jurisdictien van
dien (invoegen in regel 9)

Alzoe Frans die clerck van deer Veer, die hem seyt een scheepstimmerman te weesen *ende* Jan de Wael geboren omtrent twe mijlen van Camer Rijck uut een dorp, geheeten Troevyle⁷⁶, gesont *ende* machtich huere leeden, jegens *ende* contrarie van 't gebot

⁷³ abuseren = 1) misbruik maken 2) misleiden 3) zich vergissen

⁷⁴ scutsdoelen = schuttersdoelen

⁷⁵ gehengen = dulden, tolereren

⁷⁶ Troisvilles bij Cambrai (Kamerijk).

van den Keyser van Rome ende Coninck van Germanyen etc. huer broot achter volgende huer selfs confessie ende belijdenisse gebeden // Soe wijsen schepenen voir recht dat zij daer omme in exempel van allen anderen openbaerlijcken gegeselt sullen weesen ende voirt gebannen bij deser dage sonneschijn, // achter volgende 't selve bevel ende gebot des keyzers. Actum den xviii^{en} anno XV^c een ende twintich presentibus.

Alzoe up huynen voir ons gecomen zijn in den raetkamer aldair wij collegialiter voirgadert waren, die naesten vrunden ende magen van beyden zijden van Jan Jansz. alias Janke Wermers, ons te kennen ghevende hoe dat hij bij veele ende diversche redene inabel ende onbequaem is zijn selfs goeden te regeren, zoe dat in tijts hier inne nyet geremediert en worde waer de selve doir ende overmits zijn ongeregeltheit gescepen ende gesien in grooter miserie ende armoede te geraecken. Ist daeromme dat die burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcmaer adverteren ende wairscuwen eenen ygelijcken ende elcx bijzondere dat nyemande hem vervoirdere enighe contracten, comanscappen ofte frequentacie⁷⁷ mit de Jan Jansz. te accorderen ende over comemen ende dat geenen wairden ofte wairdinnen hem enige wijn of bier tappen of lijfcost borgen, want men van nu voirt dan daer geen recht over doen en sal ende voirclaren mits deser de selve inabel zijn selfs ofte yemants anders voechdie te mogen hebben gedurende ter tijt ende wijlen toe, dat zijn naeste vrunden ende magen hem verclaren abilis ende bequaem te zijn. Actum den iii^{en} decembris anno XV^c ende twintich.

vonnisblad 14

Renunciacie ende afstal⁷⁸ van den voechdie gedaen bij Baert Joesten alias Baert Louwen

[in de marge]

// te kennen gevende (invoeegen voor zin 4)

// gerenunceert heeft
stellende de selve
in hande van den
burgermeesteren ende scepenen
der stede van Alcmaer (invoeegen in zin 14)

Up huynen zoe is in persone gecompareert voir den scout, burgermeesteren ende schepenen der stede van Alcmaer eenen Baert Joestenz. alias Baert Louwen mit zijn naeste vrunden

⁷⁷ frequentacie = omgang, geregeld verkeer

⁷⁸ afstal = afstand doen van

hoe dat hij zekere ende veele ende diversche redene inabel ende //onbequaem is te houden ende hebben die administracie van zijn eygen ende zijnre huysvrouw goeden ende dat arger is doir ende overmits zijn onwetenheyt, jonckheyt ende ongeregeltheyt waer gescapen hem zijn huysfrou ende zijn kinderen, indien hij enich gecrege tot grooter miserre, allende ende armoede te gebrengen dat als dair zwaer ende lastich soude weesen, dat Godt almachtich tot salicheyt immers verhoeden moet ende omme 't selve naer vermogen. Soe ist dat de selve Baert alle die administracie van zijn selfs ende zijnre huysfrouwen goeden ende die voechdie van dien. // Ende die burgermeesteren ende schepenen deser stede accepterende de voirs. voechdie ende renunciacie⁷⁹ van dien om der zaecken ende redenen wille voren voirhaelt wairscouwen der omme eenen ygelijke ende elcx bijzondere dat nyemant hem ver- vorder enige contracten, comanscappen ofte frequentacie mit de voirs. Baert te overcomen ofte overdragen ende dat geenen wairden of wairdinnen hem enige teercosten⁸⁰, wijn of bier borgen, want men sal daer geen recht van doen ende dit al gedurende ter tijt ende wijlen tot dat hij voirclaringe van zijn vrunden ende magen mits volgende daer aen bij openbare edicte die ratificacie deser stede gereabiliteert sal zijn. Actum den viii^{en} marty anno XV^C twe ende twintich cursu communi.⁸¹

vonnisblad 15

Die correxie van Baert Reyerz. Everman

Alzoe Baert Reyersz. Everman up huyden in den raetkamer voir den burgermeesteren ende schepenen collegialiter voirgadert mit drieghende ende abuselijcke woorden gheseyt ende gesproecken heeft hoe dattet 't zijn⁸² up was ende dat zij daer toe souden zien dat huer huysen wel voirsien warden van speck ende vleys, want hij woude 't aldaer comen halen van de balck ende mit hemluyden comen eeten, met meer andere ondeuchtelijke woorden noopende tot commocie ende quader consequencie, 't selve men van hem noch van nyemant anders en deyncken te lijden, oick nyet en behoort verbijden te ghaen sonder famose ende heerlijcke correxie in exempele van allen anderen. Die burghermeesteren ende schepenen deser stede meer geinclineert tot bermherticheyt dan tot riguer van justicie hebbende aenscou up de voirs. saecke mit ripe deliberacie daer up ghehouden hebbende de voirs. Baert Reyersz. Everman ghebannen ende bannen mits dese uut die stede van Alcmaer ende jurisdictie van

⁷⁹ renunciëren = afzien van

⁸⁰ teercosten = kosten van de verteringen

⁸¹ cursu communi = 1 januari stijl

⁸² 't zijn = van hem/zijn bezittingen

dien, bij dese dage sonneschijn te vertrecken *ende* dair nyet weder inne *commen*, hij sal eerste *ende* al voren voir soecken *Sinte* Digna tot Gheel in Brabant *ende* besceijn besegelt *ende* autentyck dair van brenghen *ende* voort die burgermeesteren *ende* schepenen bidden om *vergiffenisse* mitgaders⁸³ den heeren tve pont *ende* die kerck van Alcmaer een pont was. Actum de xv^{en} octobris *anno* XV^C tve twintich.

vonnisblad 16

Die correctie van Baert Reyerz. Everman

Alzoe Baert Reyersz. Everman upten vijftiende dach van dese jeghenwoirdige maent van october bij den heeren *ende* gerechte deser stede bij openbare publicacie *ende* uitroepinghe ghebannen is geweest bij dien daghe sonneschijn te vertrecken uut die stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien *ende* dair inne nyet weder te comen sonder eerst *ende* alvoren versocht te hebben *Sinte* Dingnae tot Gheel in Brant, mits daer van tonende *ende* overbrenghende besceijn besegelt *ende* autentyck *ende* daer naer den burghermeesteren *ende* beschepenen bidden om *vergiffenisse* mitgaders den scout tve pont betalen *ende* die kerck van Alcmaer een pont was. Dit al ter *cause* van zekere *excesse* *ende* misdaet bij hem *geperpetreert*⁸⁴ *breeder*⁸⁵ *ghementioneert*⁸⁶ *ende* *voirclaert* in de *voirgaende* *banninge* *ende* uitroepinge van dien. *Ende* hoe wel de selve Baert Reyersz. nyet alleene *inobedient* *ende* *onwillich* is, de selve bannen te achtervolgen, *volcommen* *ende* *voldoen*. Maer heeft hem *zeedert* dier tijt als een *rebel* man *overhorich* die *justicie* *ende* in *versmadenisse* van dien *altijt* ~~ghe~~ onthouden binnen der stede van Alcmaer *tenderende*⁸⁷ *ende* *noopende*⁸⁸ tot *quader* *consequencie*. Indien in tijts hier inne nyet *gheremedeeert* en worde *waer omme* *ende* *omme* te *verhoeden* die selve *quade* *consequencie*, die *heren* *ende* *gherechte* deser stede *nemende* de *voirs. zaecke* ter *herten* mit *rijpe* *deliberacie* van *rade* hier up *gehouden* *ende* om een *yegelijck* een *spiegel* *ende* *exempel* te *weesen*, hebben de *voirs.* Baert Reyersz. Everman *secundario* *gebannen* ~~bij desen~~ *ende* *bannen* mits dese binnen dese dage sonneschijn te vertrecken uut die stede van Alcmaer *ende* *jurisdictie* van dien *sonder* dair inne *weder* te *moeten* comen, hij sal eerst *ende* al voren *versoecken* *Sinte* Digna in Brabant

⁸³ mitsgaders = bovendien, ook

⁸⁴ perpetreren = bedrijven, begaan

⁸⁵ breeder = breder, in volle omvang

⁸⁶ mentioneren = melding maken, vermelden

⁸⁷ tenderende = leidend tot

⁸⁸ noopen = aanzetten (om iets te doen); aanmoedigen, prikkelen; (iemand tot iets) doen besluiten

ende beschijnen besegelt ende autentyck daer van brenghen.
Ende dat dit noch nyet ghenoech en is zoe sal hij
die heeren ende gerechte deser stede bidden om vergiffnisse
ende hier en boven de scout betalen vier pont ende die

vonnisblad 17 (vervolg van 16)

kerck van Alcmaer een pont was. Ende dit al te volcomen
achtervolghen ende voldoen up pryvacie⁸⁹ ende ~~ont-rech~~
beroevinghe van zijn rechterhandt. Actum den xxx^{en} in
octobri anno XV^C twe ende twintich.

vonnis Maritgen Coman Dirck Goelijcken weduwe

Alzoe up huyden ~~voir-ons~~ ghecomen zijn in den raetkamer
aldaer die heeren ende gherechte deser stede collegialiter voirga-
dert waren, die naeste vrunden ende maghen van Maritgen
Coman, Dirck Goelycken weduwe, te kennen ghevende hoe dat zij
bij veele ende diverssche redene inabel ende onbequaem is
huer selfs goeden te regeren, zoe dat indien in tijts daer inne
nyet gheremediert en worde waer de selve weduwe doir ende
overmits huer ongheregheltheyt ghescapen tot groote miserie
ende armoede te geraecken. Ist daeromme dat die heeren ende ghe-
rechte deser stede adverteren ende waerscuwen enen ygelijcken
ende elcx bijzondere, dat nyemand hem vervoirdere enighe
comenscap ofte frequentacie ofte gifte mit de voirs. weduwe
te doen ofte ontfangen, want men hout 't selve van gheenre
waerden. Actum den den iiiii^{en} novembris anno XV^C twe
ende twintich.

vonnis Jan Barnaert van Fonteynis

Alzoe die scepenen ende heeren van den gerechte meer ghenegen
zijn tot bermherticheyt dan tot rigoer ende strenheyt van
justicie, soe hebben schepenen ~~w~~ gheweesen dat Jan Barnaert
van Fonteynis ~~beroeft sal~~ uitgusteecken sullen weesen ~~van~~ zijn beyden ogen. Gedaen
upten xv^{en} dach in septembris anno XV^C drie ende twintich.

vonnisblad 18

⁸⁹ pryvacie = onttrekking, beroving, gemis

[in de marge]
// mitten wijsen ende
vroeden genomen

Ghehoort die confessie van Jacob Symenszoen mitgaders alle tugen documenten ende descusien die die scout van Alcmaer tot sterckenisse van zijnder aenspraecke ende conclusie heeft willen inbringen, oeck gehoord, gevisiteert *ende* doirgesien al 't guent dat die vrunden van wegen de voirs. Jacob over *ende* in den name van de selve ter contrarie hebben willen inbringen *ende* exhyberen⁹⁰, ende naer goede consultacie // *ende* deliberacie hier up gehouden. Soe wijsen ende condemneren schepenen de voirs. Jacob Symenszoen van den levende lijve ter doot *ende* gerecht te weesen mitten zwaerde doir zijn hals. Actum upten xvi^{en} aprilis anno XV^C vier *ende* twintich.

Alzoe Cornelys Broederszoen van Amsterdam van den levende lijve selver mitter handt ter doot gebrocht heeft Vincent Jacobzoen van der Wijck up Zee *ende* daer of geen remis ofte landtwinninge⁹¹ van de *Keyserlijke Majesteyt* geimpetreert noch vercregen en heeft, achtervolgende zijn selfs confessie ende belidenisse gedaen voir schepenen. Soe hebben schepenen der stede van Alcmaer eendrachtelijcken naer vermogen der keyserlijcker rechten *ende* uut crachte van dien gecondemneert *ende* geweest, condemneren *ende* wijsen mit desen Cornelys Broederszoen ter cause van 't voirs. delict *ende* misdact van de levende lijve ter doot *ende* gerecht te wesen mit een zwaert doer zijn hals. Actum upten xxiiii^{en} augusti anno XV^C XXIII.

[vonnisblad 19](#)

[in de marge]
√ myt ghegaerden personen

(Vonnis Willem Evertsz. den Ghelderschman gheboren van Harderwijck)

Alzoe Willem Evertsz. die Ghelderschman gheboren van Harderwijck, ghesont ende machtich zijn leeden, teghens ende ghebot van den *Keyser* van Rome ende Conninck van Germaenen, etc. ~~hem~~ zijn brot achtervolghenden ~~hem~~ zijn selfs confessy ende belijdenysse ghebeeden heft √ Soe wijsen scepenen vor recht dat ~~zij~~ hij ~~den~~ daer omme in exempel van alle andre openbaerlick ghegheselt zal worden *ende* ~~niet~~ bynnen sonnescijen uuyter stede van Alcmar hem ghaen achter. Actum den iii^e dach in september anno XV^{CT} XXIII.

⁹⁰ exhyberen = indienen, tonen

⁹¹ landtwinninge = tijdelijke vrijgeleide om de delinquent in de gelegenheid te stellen remissie te verzoeken of verdediging te voeren.

(Vonnis Cornelys Gherytsz. van der Wijck)

Alzoe Cornelys Gherytsz. van der Wijck⁹² teghens ~~teghens~~ ende ghebot van den Keyser van Rome ende Comick van Germaenen, etc. zijn broet achtervolghenden zijn zelfs confessey ende belijdenysse ghebeede heft myt ghegaerde personen, soe wijsen wij scepenen vor recht dat hij daeromme in exempel van alle andere oopenbarlicke ghegheselt zal worden ende bynnen sonnescyen uuyter stede van Alcaer te gaen. Actum den iii^e dach in september anno XV^{CT} XXIII.

(Vonnis Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van Utrecht)

Alzoo Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van Utrecht, of hoe zijn naem mit recht is, gheconfesseert ende beleden heeft dat hij in den jaere XV^C ende seventien gheweest is mitten rebellen Ghelderschen, Vriesen ende andere meenichte van knechten binnen deser stede van Alcaer ende mitten zelven hoop van knechten getoghen uut Alcaer tot Asperen, 't welck zij luyden stormenderhandt overvielen gheweldelijck, niet teghenstaende dat zij gheen oirloghe en hadden, noch teghen die Keyserlijcke Majesteyt noch teghen zijre ghenaden landen ende ondersaeten. Soe wijsen ende condemneren schepenen die voirs. Willem Henricxz. van den levendige lijve ter dood ende gherecht te werden mit een swaerde duer zijn hals ghelijck een rover, straetschender ende gheweldenaer, ende voort te sitten mitten lijve up een rat ende zijn hoofd up een staeck.

vonnisblad 20

Wijbrant Jansz. heeft gheclaecht voir den burghermeesteren ende gherechte deser stede dat die schoutendienaers zinnen ghecommen in der middernacht voir zijn huys ende clopten dair aen. Soe is hij in zijn hemde upghestaen ende liet die selve dienaers inne ende wanneer die dienaers in waeren, soe wouden sij hem mit zijn huysvrouwe up die poort leggen of hij zoude moeten gheven een Hoornensis gulden, die welc hij niet gheven en woude. Soe hebben sij ten laesten ghenomen, teghens Wijbrant Jansz. wille, een tabbert ende zijn soe mit die rock offte tabbert van daen gheghaen ende die dienaers waren zegghende up hair anders niet dan "ghij zint onghetroude luyden". Des ghelijcx tuychden⁹³ oic Trijn Pietersdr. zijn wijff. Margriete, Ariaen Jansz. molenaers wijff, verclaer-

⁹² vander Wijck = Beverwijk

⁹³ tuychden = getuigden

bij eedt dat sij ghehoort heeft dat die dienars voirs. gheweest hebben ten huysen van Wijbrant Jansz. *ende* hebben den selven Wijbrant met zijn wijff willen up die poort leggen *ende* die dienaers voirs. waeren eerst voir hair duer *ende* vraechden waer dese voirs. Wijbrant woende, dair sij up zeyde: 'ic weet van gheen Wijbrant' *ende* zeyde oic dat sij een Hornensis gulden van ~~h~~ Wijbrant voirs. *ende* als sij niet krijghen conden, soe naemen sij die tabbert als voirs. is. *Ende* Wijbrant Jansz. of zijn wijff waeren een van beyden ~~waren~~ bereyt mede te ghaen. Marytgen Ghijsbertr. zeyde dat sij middernacht groot gheluyt hoorde maer en wist niet watter te doen was.

[vonnisblad 21](#)

Die correctie van Jan Jacobsz. Singhelbier

Alzoo Jan Jacobszoon alias Singhelbier hem zeer ongereghelt ghehadt heeft up die raedtcamere *ende* in presentie van der schout, burghermeesteren *ende* gherechte deser stede van Alcmaer injurerende⁹⁴ *ende* zeer oneerlijck spreekende up sommighe van der gherechte 't welck een zaeck is van quaeder consequentie *ende* in een stede van recht *ende* justicien niet en behoort te gheschien, bijzonder upten raedtcamere dair de ganse collegien van der burghermeesteren mitten gherechte vergadert zijn omme een yeghelijck die 't verzouckt, recht *ende* justicie te administreren *ende* mit vrede *ende* vruntscap partijen t'acorderen *ende* te scheyden. Soe ist dat die voirs. burghermeesteren mitten gherechte mit alzulcke ongheregheltheyt *ende* quade abusen ofte delicten niet en willen simuleren, maer die zelfde corrigeren nae ghelegghenheyt der zaecke, nochtans meer gheinclineert *ende* geneycht wezende tot barmherticheyt dan tot strenglicheyt van justicien, hebben dairomme die voirs. burghermeesteren mitten gherechte ghediscerneert⁹⁵ *ende* ghestatueert⁹⁶, discerneren *ende* statueren mits desen dat die voirs. Jan Jacobsz. betalen zal tot een ablutie⁹⁷ van zijnre misdaet in handen van onsen schout Willem Jansz. die somme van ses keysers guldens 't stuc van twee *ende* twintich stivers nae de laeste ordonnantien *ende* dair en boven gheven tot behoeff van deser stede vijff duysent steens *ende* drie hoet calcx *ende* dit

⁹⁴ injureren = beledigen

⁹⁵ discerneren = beoordelen

⁹⁶ statueren = vaststellen

⁹⁷ ablutie = reiniging, (rituele reiniging door wassing)

al t'saemen te volbringen *ende* te voldoen tuschen dit *ende* Paeschen eerstcomende up die *verbuernisse* van hondert keysers guldens. Actum upten twintichsten dach van november anno *duysent* duysent vijff hondert ses *ende* twintich.

vonnisblad 22

Correcxie van Willem Henricxz. alias Spelleken van Utrecht.

In den eersten soe heeft Willem Henricxz. lieflick ten heyligen gheswoeren dat hij in handen van der schout van Alcmaer Willem Janszoon sal *bringen* binnen 's jaers die somme van ses pont groot ter cause van zijnen ghevanghenisse misgaders zijnen costghelde *ende* ander sluytghelden hem ghedaen bij zijnen confessie, *ende* nae gherenoveert⁹⁸ off mits desen *verbonden* bij eedt als boven binnen 's jaers wederomme zonder 't sij te comen in der zelve ghevanghenis, dair hij uut ghecomen is up Sinte Pietersavent⁹⁹, die men noempt Cathedra Petri, anno XV^C seven *ende* twintich, behoudelijc dat van de voirs. somme af gaen sal in betalinghe van dien alzulcke *penningen* als van zijnen wegghen ghecomen zijn in handen van schepenen deser stede. Noch heeft Willem voirs. beloeft bij eedt als boven dat hij om deser vanghenisse, roerende zijnre voirs. confessie dair hij omme ghevange worde, niemant niemant en sal misdoen, noch doen misdoen mit woerden noch mit wercken alzoe wel buyten als binnen der stede van Alcmaer. Noch soe heeft de voirs. Willem beloeft bij eedt als boven van stonden aen uut Alcmaer te *gaen* *ende* dair van zijn leven niet weder inne te comen ten waer dat hij bij zijnen ghebreeckelijcke noodtzaecken moste comen in zijnen voirs. ghevanghenisse om te bewaeren zijn eedt.

vonnisblad 23

heer Jacob Claesz. priester, *verclaerde* bij zijn priester-

⁹⁸ gherenoveert = vernieuwd, in de nieuwe situatie

⁹⁹ Sinte Pietersavent / Cathedra Petri = Sint Pietersavond is 21 februari

schap dat hij 's aevents omtrent neghen uren, als
zijn dochters van Amstelredam quamen, Claer,
heer Cornelis Jansz. Arricoms diensmaecht
zeer luyde heeft horen roepen 'moert moert'
ende hem dochte dat die dienaers van den schout
dair waren *ende* die selve Claer smeten, maer
onder allen, soe hoorde hij zekerlijc een dienaar
ghenaempt ~~Aelert~~ Arent.

[in de marge]
^ [ghe]naempt Arent

Anna Pietersdochter tuycht dat sij up die selve
tijt ghecommen is van Claes Huyghesz. *ende* zoude
mit huer spinrocken¹⁰⁰ thuys ghaen *ende* wanneer
sij huer huys up ghedaen hadde soe liepen
twe schouten dienaers ^ duer hair huys *ende*
liepen tot Claer voirs. achter in, *ende* alzo
gheringhe als sij dair achter inne was~~ren~~,
soe hoorde sij Clara seer luyde roepen *ende* ten
laesten quam Clara uut den huys *ende* hair
nose die bloede zeer *ende* quam bij Anna Pieters
voirs.

Neel, die dienstmaecht van brueder Grovert *ende*
brueder Jacob Mat predicatuers¹⁰¹, tuychde dat sij
up die selve tijt Clara zeer luyde heeft roepen
ende hoorde grote rumoer ten huys van Clara.

[vonnisblad 24](#)

[in de marge]
^ te twalif uren

* *ende* zeyden ghij moet
meedt gaen *ende*
Meynert en woude
niet up noch hem
niet ghevangen geven

Meynert Karsgis claechede dat die dienaers van den
schoute, te weten die Joffer¹⁰² *ende* Arent ghecommen zijn
bij avent ^ laet binnen zijn huys *ende* hebben
hem van den bedde ghedwongen up te staen * *ende*
~~als hij up ghestaen was~~ *ende* ten laesten soe besaegen sij hem
wel *ende* zeyden 'ghij en zijt niet die gheen die

¹⁰⁰ spinrock = stok op het spinnewiel waaromheen de wol of het vlas zit totdat de draden gesponnen worden.

¹⁰¹ predicatuers = predikheren, Dominicaner monniken

¹⁰² Joffer = lange dunne paal of spriet, in dit geval de (bij)naam van een man

wij zoeken, wij zoeken 't anders'.

Katherijn Gherytsdochter zeyde dat Andries, die dienaer, ghecommen is cloppen aen hair hair duer *ende* zeyde: “laet mij inne off ic help mijn selver inne” *ende* wanneer hij inne ghelaeten was, soe vraechde hij waer huer mans was. Sij zeyde: “uut te lantwert” *ende* vraechde oic: “waer woent Meynert Karsgis ~~ende waer woent die man~~ die opten kalcoven werct?” Dair sij op zeyde: “over die anderde duer” *ende* gheschiede omtrent twalif uren 's nachts.

Alzoe Reyer Claes Oomen up huident ghecommen is in der raedtcamere deser stede *ende* heeft zeer spijtelic *ende* injurioeselic¹⁰³ ghesproecken upten burghermeesteren *ende* gherechte 't welc een zaec is van quaeder *consequentie* *ende* in een stede van justicie niet behoort onghecorrigeert te blijven *ende* alzoe die burghermeesteren mit den gherechte meer gheneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strenggicheyt van justicie, soe ~~vonden~~ ordonneren die schout, burghermeesteren mitten gherechte dat die selve Reyer Claes Oem tuschen dat *ende* Karsmisse¹⁰⁴ reysen tot Onse Lieve Vrou t' 's-Gravenzant *ende* dair betoech van brengen *ende* die schout gheven twe Karolis gulden *ende* voirt die burghermeesteren mitten gherechte om *verghiffenis* bidden

[vonnisblad 25](#)

ende dit te volbringen voir Karsmisse up te *verbuer*-te teghens die stede thien duysent tsthien¹⁰⁵ *ende* vijff hoedt calcx.

Vonnis Jan van Velzen

Upten achtsten marty anno XV^C ses *ende* twintich compareerde Jan van Velzen als ghevanghen man van den schout van Alcmaer upter stedepoort, voir zekere delicten geparpetreert bij den selven Jan van Velzen binnen der stede van Alcmaer voir welcke delicten hij betalen sal in handen van den schout voirs.

¹⁰³ injurioeselic = beledigend, zie ook de betekenis van het woord injureren

¹⁰⁴ Karsmisse = kerstmis

¹⁰⁵ tsthien = stenen

twee tsheren ponden mits die dienaers an
hair moedt *wezende* van sluytghelt *ende*
costghelt *ende* dair en boven ghebannen te
wezen ~~tot~~ binnen zijn woening tuschen dit
ende mey naestcommen *ende* dair niet uut te
ghaen buyten oirloef van den schout mitten
gherechte van Alcmaer, uutghesondert sonnen-
daechs; soe mach hij gaen in 't heylighe Geest-
huyse *ende* horen misse *ende* sermoen¹⁰⁶ *ende* van
dair weder in zijn woeninge voors. Indien
hij ter contrarie van deser dede, soe sal hij gheban-
nen wezen ten ewyghen daegen uut der vrijheyd
van Alcmaer waervoir hij *verwilkuert*¹⁰⁷ heeft
ende *verwilkeurt* mits desen zijn rechterhant.

vonnisblad 26

[in de marge]
^ van Cortrijck
ende die werlt
.ecter uut

Willem van Utrecht zeyde dat hij up die zelve tijt als
Alcmaer ghewonnen worde was te Brugge *ende* woende
in der Langhestraet *ende* dede zijn ambocht van spelde
maecken bij een meester ghenaeamt Arent *Verbant*
^ welcke meester hadde seven kinderen, d'outste zoon hiete
Hanneken *Verbant*, d'ander hiete Driesgen *ende* woende te
Rijsel, noch een hiete Coppen *ende* was een boerduer-
wercker¹⁰⁸, een *dochter* hieter Aechtgen. Noch wasser een
dochter die Calle *ende* is Katherijn in Vlaems, noch
wrochter een knecht *ende* hiete Bel *ende* was van
Oudenaerden, noch wasser een ghesel van Machelen
ende hiete Augustijn.
Zijn naeste buerwijff hiete Joncfrou Clincke over
men heer van Putten.
Aen d'ander zijde van 't huys nae die Cruyspoort
woende een hoedemaecker ghenaeamt Cornelis
ende dit ~~gheschiede~~ was in 't jaer van seventien Sint Jans-
dach midtsindersoemer¹⁰⁹.

¹⁰⁶ sermoen = preek, strafpreek

¹⁰⁷ *verwilkueren* = toestemming geven tot, zich akkoord verklaren met, toestaan, beloven

¹⁰⁸ boerduerwerker = borduurster

¹⁰⁹ Sint Jansdach midtsindersoemer = 24 juni de geboortedag van Johannes de Doper, Sint Jan

vonnisblad 27

[in de marge]

^ Alzoe schout, burgher-
meesteren, scepenen
meer gheinclineert zijn
tot barharticheyt dan
tot strengecheyt van
justicie

die sch.

Alzoe Aecht Buenners zekeren excessen ghedaen heft, te weeten van dreck ~~ende~~ ende vulnis te ghieten indt zyel¹¹⁰ ende dat bij groeten hopen als 't wel ghebleecken is 't welck niet en behoren staet te lijden ^ . Daer omme hebben wij schout, burghermeesteren, scepenen deser stede van Alcmaer den voors. Aechte Buenners gheset tot correctie, te weeten als dat zij zal te bevert¹¹¹ ghaen Onser Lieve Vrou tot 's-Gravesant ende daer guedt besceyt betooch off ~~off~~ brenghe binnen Kersmisse tusschen dit ende Kersmisse ende niet en wederomme inne te comen off dat zij daer guede betooch off hebben zal ende daer en boven die schout van Alcmaer drie Karolusguldenen ende stede van Alcmaer twee duysent sthien ende een hoedt kalckx ende die al te voldoon upte verbuerten van hondert Karolusguldenen, t'appliceren derdendeel totten heer ende een derdendeel totte kerck van Alcmaer, derdendeel tot die stede profeyt.

vonnisblad 28

(Vonnis Jan Woutersz., Simon IJsbrantsz. ende Harman de Vos)

[in de marge]

+ schout

Alzoo Jan Woutersz., Simon ~~IJsbrant~~ IJsbrantsz. alias die Rijckezee ende Harman de Vos hem daegelijcx zeer onghereghelt hebben ende bij nacht ende bij daech grote onstuericheyt ende rumoer bedrijven bij der straete, dair menichghe vrouewe die mit vruchten zijn ende andere ziecken menschen inne ghestoert worden ende noch meer last zoude moeghen affcomen indien hier inne bij goede remedien niet voirsien en worde. Soe ist dat de + burghermeesteren mitte gherechte deser stede de zelve onstuericheyt ende ongheregheltheyt niet langher toelaeten en willen, mair de zelve delicten corrigeren, nochtans meer geneycht wesende tot g barmharticheyt dan tot strenghicheyt van justicien, hebben dair omme de voors. burghermeesteren mitte gherechte gheordonneert ende ordineren mits desen dat Jan Woutersz. voir dese sononderganck sal

¹¹⁰ zyel = sluis

¹¹¹ bevert = bedevaart

gaen binnen den huysen van zijn moeder, Simon IJsbrantsz. binnen den huysen van Lucia Olbrantsdr, zijn moey *ende* Harman de Vos binnen den huysen van zijn gheechte huysvrou *ende* dair niet uuyt gaen voir de zonnendaech van midtsvasten eerstcomende upte *verbuerte* van thien ponden teghens de schout van Alcmair *ende* thien pont teghens de stede, soe dyck *ende* menichwerff als yemant van hem drien ter contrarie van dat bestonden te doen off deden.

vonnisblad 29

(Vonnis Enghel Cornelisz. ende Jan Cornelis van Remmerswael uuyt Zelant)

Alzoe Enghel Cornelisz. *ende* Jan Cornelis van Remmerswael¹¹² uuyt Zelant¹¹² hem *vervordert* hebben te gaen bidden heur broot deur dese lande rabautsghewijs, ghesont wesende van lichaeme alst blijkt, 't welck alzoe niet en behoort *ende* contrarie es de placacet des *Keyserlijcke Majesteyt*, soe condemneren \forall schepenen dat de zelve Enghel Cornelisz. *ende* Jan Cornelisz. *voirgenoempt* scarpelijck ghegheeselt zullen worden voir dese eerste reyse, naevolghende die placacet t'anderen tijden deur dese landen ghepubliceert. Actum *prima* februarii anno XV^C acht *ende* twintich stilo *communi*¹¹³.

Alzoe Reyer Dircxz. gheboren uuyt de landt van Cleeff, hem *vervordert* heeft te gaen bidden zijn broot deur dese lande rabautsghewijs¹¹³, ghesont wesende van lichaem als 't bleeck, 't welck alzoo niet en \forall behoort *ende* contrarie is de placacet des *Keyserlijcke Majesteyt*. Soe condemneren wij schepenen dat die zelve Reyer Dircxsz. *voirnoemd* scharpelijck ghegheeselt sal worden voir dese eerste reyse, naevolgende de voirs. placacet t'anderen tijden deur dese landen ghepubliceert. Actum den xv^{en} februarii anno XV^C acht *ende* twintich stilo *communi*.

Alzoe Gheryt Lambertsz. ~~uuyt Sticht~~ gheboren xxvii mai van 's-Hertoghenbousch hem *vervordert* heeft te gaen bidden zijn broot deur dese landen rabautsghewijs nochtans gesont wesende van lichaem als 't bleeck, 't welck alzoe niet en behoort *ende* contrarie is de placacet van de *Keyserlijcke Majesteyt*, ergo soo condemneren schepenen de zelve Gheryt ghegheeselt te worden voir dese eerste reyse. Actum upten xxxi in maio anno XV^C XXVIII.

¹¹² Remmerswael uuyt Zelant = Reimerswaal

¹¹³ rabautsghewijs = als een schelm of schooier

(Vonnis Arent Henrixzoon)

Alzoe Arent Henrixz. hem *vervordert* heeft de kerck van Alcmaer te beroven ende dair en boven noch diversche huysen gheweest *ende* aldair ghestoelen zekere penningen naevolgende zijn eyghen confessie waer deur hij wel *verbuert heeft* hadde zijn lijff *ende* goet. Maer alzoe die schepenen, meer gheneycht zijn tot barmharticheyt dan tot strengicheyt van justicie, anmerckende de joncheyt van de zelve Arent Henricxz. ende dat schepenen oick anders niet ghebleecken en is of 't is zijn eerste reyse, soe wijsen schepenen bij heur diffinitive sententie dat de voirs. Arent Henricxz. voir dese eerste reyse scharpelick *ende* openbaerlicken sal worden gegezelt tot een exempel van allen anderen. Actum den xi^{en} in julio anno XV^C XXVIII.

(Vonnis Lycle Oenes van Gheesterlant¹¹⁴ uuyt Vrieslant ende Willem Janszoon van Amstelredam)

Alzoe Lycle Oenes van Gheesterlant uuyt Vrieslant ende Willem Jansz. van Amstelredam off hoe heur naemen mit recht zijn, hem *vervordert* hebben te coemen in 't graeffschap van Hollant *ende* tot veel diversche plaetzen hier in Hollant de goede luyden heur ghelt ende andere goeden dieflicken ontstoelen, 't welck een capitael *ende* criminael zaeck is *ende* men niet en behoort onghestraft te laeten maer zwaerlijcken te corrigeren, dairomme soe wijsen schepenen bij heur diffinitive sententie ~~dat de zelve Lycle Oenes ende Willem Jansz. van de levendige lijve ter doot~~ *ende* ghehangen te worden tuschen hemel ende aerdt *ende* aldair gheworcht an een dwars-balck ter doot toe. Actum den xiiii^{en} in november anno XV^C XXVIII.

(Vonnis Philippus Harmansz. van Embrica¹¹⁵)

Alzoe Philippus Harmansz. van Embrica uuyt de lant van Cleeff hem *vervordert* heeft te comen in de graefflicheyt van Hollant binnen der stede van Alcmaer *ende* aldair off te snijden *ende* diefflic te stelen een buydel mit zekere gelt 't welck een zaeck is van quaeder consequencie *ende* strengelijck behoort ghestraft te wesen, mair alzoe schepenen meer gheneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengicheyt, van justicien ~~ende schepenen anders niet en blijkt dan~~ 't es de voirs. ~~persoon~~ zijn eerste reyse soe wijsen schepenen alder soe wijsen scepenen dat men de voirs. Philippus mit roeden gheeselen sal *ende* ghebannen te wesen uuyt der stede van Alcmaer zijn leven lang *ende* binnen acht daeghen uuyt dese stede voirs. te gaen up die *verbuernisse* van zijn lijff *ende* goet. Actum upten xiii aprilis anno XV^C XXIX.

¹¹⁴ Gheesterlant uuyt Vrieslant = Gaasterland

¹¹⁵ Embrica uuyt de lant van Cleeff = Emmerich

Upten dach van huyden ten weeten den twee ende twintichsten marty *anno XXI* soe is dese principael brieff ghepubliceert bij consent van schout, burghermeesteren ende scepenen der stede van Alcmaer.

Copie

Wij, Cornelis Gheritsz. ende Gheryts Henricxz. van fo Voshol,¹¹⁶ leenmannen der graefflicheyt van Hollant doen condt allen luyden dat voor ons ghecomen is Jacob Allertsz., poorter der stede van Alcmaer, ons te kennen ghevende hoe dat hij om sekere zaecken ende redene, wille hem daer thoe porrendt, gherenunceert ende upghedraghen ende quytgheschouden heeft, verenunceert, updraecht ende quytshelt mits desen in handen van Claes Roencxz.¹¹⁷, Jacob Woutersz., Claes Jacobsz. ende Simon Jacobsz. als vier die naesten van sien beyden sijden die voechdie van sienen goeden die hij naemaels bij besterffnisse souden moghen ghecrijghen ende sonderlinghe van den erffnisse ende goeden die hem up ende aen sullen moghen comen ende erve bij doode ende overlijden van Katrien Allert Roencxz. weduywe, sien moeder wellicke voirs. erffnisse van sienen moeder ende anderen omme sullen gheheelicken ende al in handen van den voirs. vier vier naesten ofte andere vier naesten van beyden zijde die bij ghebreecke nemende mits desen over die selfde voechdie die plaezen van den selffen vier vollen¹¹⁸ zullen (ende dese voirs. vier naesten zullen ghehouden wesen die voornoemde Jacob Allertsz. te responderen ende uut te reyken alleene die naeckten renten ende vruchten comende van de selve goeden zonder meer gheduerende zoe-langhe ende ter tijt toe dat sien vier vierendeelen bescreven ende verclaeren sullen dat Jacob Allertsz. voornoemd bequaem ende wijs ghenoch zal wesen omme voechdie ende administratie van sien selfs goeden te hebben. Oeck soe en zal hij dieselfde goeden voirs. niet moeghen vercoepen, belasten noch bezwaeren heymelick noch openbaer dan bij wille ende consente van sien voirs. vier vierendelen alle dinck zonder archgelist des toerconden hebben wij leenmannen voernoemd dier beede van Jacob Allertsz. voirs. elcx bijsonder onsen zeghelen hier aen ghehanghen upten eersten dach van octobri *anno XV^C* een ende twintich.

Ghecollationeert ende van woort tot woorde teghens sien principael gheaccordeert bij mij Gheryt Barthoutsz.

¹¹⁶ Het baljuwschap Voshol was een tot het graafschap Holland behorend baljuwschap.

¹¹⁷ Het patroniem Roencxz. kwam in die periode meer voor in Alkmaar, o.a. in het Regest van 4 december 1529 Philippus Roencxz. (Bron: Verzamelinventaris Alkmaarse archieven (parochie voor 1573, kloosters, provenhuizen, gasthuizen, armenhuizen, weeshuizen, charitatieve fondsen): regestenlijst 1394-1805 en index).

¹¹⁸ vollen = vervullen

*iv*vonnisblad 32

Alzoe Willem Jacobsz. Ghort met sien vrienden *ende* maghen ghecomen sien en al hier in der raetkamer aldaer wij collegialiter *vergaert* waeren *ende* hebben ons te kennen ghegheven hoe dat hij bij veele *ende* diversche redene inabel *ende* onnut is sien selfs goedt te regieren *ende* dat erger is dat hij gheschapen souden wesen tot groeter miserie *ende* allende te comen te waer dat hier anders niet inne *versien* worden. Dus ist dat wij schout, burghermeesteren, scepenen deser stede van Alcmaer adverteren *ende* waerschouwen eenen yghelijcken *ende* elcx bijzonder dat van nu voert aen niemant hen vervorderen eenyghen comenscappen mitten voors. Willem te doen accorderen noch overcomen in enygher manieren *ende* dat gheen waerden off waerdinnen eenyghen wijn off bier tappen, want men wil daer gheen recht off doen. Actum upten sevenden aprilis anno XV^C *ende* dertich, God ter eeren nae 't ghemeen scriven onser stede van Alcmaer.

Alzoe hem seer onghereghelt ghehadt heeft upten raetkamer in presencie van den schout, burghermeesteren *ende* scepenen onser stede van Alcmaer ~~injurende~~ *spijtighe ende* met seer drieghelicken woorden, spreekende upten gherecht, 't welcke een saecke is van quaede consequencie in een stede van justicie *ende* niet en behoert te ghescien bijzonder upten raetkamer, daer die ganse collegien *vergadert* waeren om een yghelick te administreren *ende* met vreden *ende* vruntscap pertijen te accorderen *ende* sceyden. Soe ist dat wij schout, burghermeesteren metten gherechte met alsulcke onghereghelheit *ende* abusen ofte delicten niet en willen symuleren¹¹⁹, maer dieselfde corrigeren nae gheleghenheit van justicien. Hebben daer omme die voors. schout, burghermeesteren mitten gherecht ghediscerneert *ende* statueert maer meer gheneghen tot barharticheyt dan tot strennicheyt van justicien, ordonneren *ende* statueren mits desen dat die voors. betalen sal tot een ablutie¹²⁰ van sijner

vonnisblad 33

misdaet, te gheven in handen van onsen schout Willem Jansz. die somme van drie Karolus stuck tot twintich

¹¹⁹ symuleren = doen alsof

¹²⁰ ablutie = uitwissen, dus boeten voor een misdaad

stuyvers, nae die laeste ordonnancie ende te gheven tot behoef
van der stede drie hoed calcx ende ses duysent stien ende ~~dit~~
bedevaerdts trecken tot onser Lieve Vrou 's-Gravesant daer van
goedt besceyt brenghen ende dit al te voldoen tusschen
dit

[in de marge]
^ ende stellen hem mits
desen uuyt die
voechdye

Alzoe Pieter Matthijsz. alias Pieter van der Goude alhier ghecommen
is met sijn selfs willen ende consent ghecoemen is upten
raetcaemer, aldaer wij collegialiter verghaert waeren, ende heeft
ons te kennen ghegheven hoe dat hij bij veele ende diverse
redenen inabel ende onnut is sien selfs goeden te regieren ende
dat erger is dat hij gheschapen souden wesen tot groeter
miserie ende allende te coemen, ten waer dat hij hem selver
anders niet inne versaech. Dus ist dat wij, schout,
burghermeesteren ende scepenen deser stede van Alcmaer
adverteren ende waerschouwen eenen yghelijcken ende elcx bijzonder
dat van nu voertaen niemant hem vervorderen enyghen
comanscappen mitten voers. Pieter te doen accorderen noch
overcoemen in enygher manieren ende dat gheenen waerden
of waerdinnen hem enyghen wien off bier tappen, want men
wil daer gheen recht off doen ^ Actum upten iiii in mey
anno XV^C een ende dertich.

vonnisblad 34

[in de marge]
Alle drie van Amsterdam

Gehoirt de confessie van Barnt Gerytsz., Herman Gerytsz.
ende Bertelmeeus Egbertsz. nae heur confessie ende belijdinge
gehoirt ende gesien, soe wijsen ende condempneren scepenen
eendrachtelicken nae vermoegen der keyserlicken rechten,
ende uut crachten van dien de vors. delinquanten van den
levendige lijve ter doot ende gerecht te worden mit een
zwaerde duer huer hals ende begraven te worden up 't gewijd¹²¹.
Actum dese eersten in december anno XV^C een ende dertich.

¹²¹ up 't gewijd = in gewijde grond

Up huyden soe is Claes Diericxz. keuyer¹²² in persone gecompareert voor schout, burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcmaer te kennen gevende hoe dat hij bij zeeckere veele ende diversche redenen inabel ende onbequaem is te houden ende hebben die administracie van zijn eygen goeden ende dat arger is dat hij gescapen soude wesen te commen tot grooter miserie ende allende ten waere dat hier anders nyet inne versien worde. Soe eist¹²³ dat wij schout, burgermeesteren ende scepenen deser stede van Alcmaer adverteren ende waarscuwen een ygelicken ende elcx bijzondere dat van nu voertan nyemant hem vervordere eenige comenscappen mit ten vors. keuyer te doen accorderen noch overcomen in eeniger manieren ende dat gheenen waerden off waerdinnen hem eenige wijn off bier tappen, want men sal daer gheen recht off doen. Actum upten vi^{en} in martio anno XV^C drie ende dertich nae 't scriven der stede van Alcmaer.

[in de marge]
willekuer

Upten xv^e july anno XV^C drie ende dertich, Soe heeft Ghijsbrecht Jansz. // van Utrecht verwillekuert van zijn levensdaegen nyet te commen binnen die vriheyte van Alcmaer upte verbuerte van zijn rechterhandt ende noch daer en boven wel ende scarpelicken gegeselt te worden. Actum ten daege ende jaere voors. in presencie van Dierick Jacob Florisz., Jacob Claesz., soutman¹²⁴ ende meester Jacob Jansz. medicus, scepenen mij jegenwoirdich.

subscripsit
Teylingen

[vonnisblad 35](#)

Correctie van Claes Wijbrantsz. alias Claes Koet

Alzoe die schout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmaer up huyden gecommen zijn ten huysse van Claes Wijbrantsz. omme te eygenen an hem ende zynen goeden zeeckere pennynge die hij deser stede schulden gebleven is van den settinge¹²⁵ van den jaere XV^C XXXIII ende voir de boeten van den scout als daer voeren gepant wesende ende de scout, burgermeesteren ende gerechte wesende voir zijn huys heeft justicie met cracht ende gewelt weder gestaen met geslepen waepen 't welck een saecke is van quaeder consequencie nyet hoorende te lijden in een stede van justicie ende alzoe die scout, burgermeesteren ende gerechte deser stede meer genegen zijnde tot barmherticheyt dan tot rigour van justicie bannen den selven Claes

¹²² keuyer = kooiker, houder van een eendenkooi

¹²³ Soe eist = zo wordt van ons verwacht

¹²⁴ soutman = zoutzieder, iemand die zout uit zout water (pekkel) haalt door het te koken

¹²⁵ settinge = schatting, taxatie, het bepalen van een prijs

Wijbrantsz. mits dese uut der stede van Alcaer ende jurisdictie van dien binnen sonnenschijn te vertrecken ende daer inne nyet weder te comen hij heeft eerst ende al voeren versocht Sint Adriaen in Vlaenderen ende daer van goet betooch auctentyck brengt ende dat gedaen hebbende te commen voir scout, burgermeesteren ende gerechte vors. in gespannen vierscaer, blootshoof biddende die selven gerechte om verghiffenisse. Ende noch daeren boven den scout ende deser stede van Alcaer te geven eens de somme van vijff ende twintich Karolusguldens an gereeden pennynge ende dit al te volbrengen up peyne van zijn rechterhant te verbueren. Ende waert saecke¹²⁶ dat die vors. Claes Wijbrantsz. ofte yemant anders ter cause van dese den scout, burgermeesteren metten gerechte oft yemant anders yet misdede met woorden off met wercken, die selve sal verbueren zijn lijff ende goet. Actum bij voirgaende clockluyden daer alle den volcke upten xiii^e marty an^{no} XV^C vier ende dertich nae den gemeen scrijven.

Upten dach van huuden soe heeft Claes W als den xxviii^e aprilis soe heeft Claes Wijbrantsz. in de vierscaer ter presentie van de scout, drye burgermeesteren Cornelys Woutersz., Symon Jansz., Jan Jansz. Buysen ende heeft ghehoort guet betooch dat hij Sint Adriaens in Flaendre gheweest heeft ende voerts soe heeft hij die correxie voerschreven in forma volbrocht, uuytghesondert dat die scout mitten burgermeesteren hem uuytstel ghegheven hebben mit die xxv Carolus guldens tot Sinte Bartolmys eerstcomende actum die iii junii anno XV^C XXXIII.

Up huuden den xiiii^e novembris XV^C XXXIII soe heeft die voirs. Claes Wijbrantsz. upgebracht in handen van den burgermeesteren der stede van Alcaer xii½ gulden mitsgaders den schout xii½ gulden in betalinge van de xxv. , van xL gulden daer inne hij gecondempneert was uut saecke als boven daer van de xx stuivers an beyden zijden gegaen zijn voer den scoutendienaers ende de stede ontfanck maecken sal van xii. van xL gulden.

[vonnisblad 36](#)

Renunciatie van de voochdie gedaen bij Dierick Brantgesz.

Upten xxii^e deser tegenwoirdiger maent van october anno XV^C vier ende dertich compareerde voer schout, burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcaer collegialiter vergadert zijnde in den raedtcamer, Dierick Brantgesz, te kennen gevende hoe dat hij bij zeeckere veele ende diversche redenen inabel ende onbequaem is te houden ende hebben die administracie van zijnen goeden, ende dat arger is dat hij gescapen soude wesen te commer tot grooter miserie ende allende ten ware dat hier anders nyet inne versien worde. Soe eist dat wij schout, burgermeesteren ende scepenen deser stede van Alcaer adverteren ende waerscuwen eenen ygelicken ende elcx bijzonder dat van nu voirtaen nyemant hem vervordere eenige coopmanscappe midden voirs. Dierick Brantgesz. te doen, veraccorderen noch overcommen in eeniger manieren ende voort dat ghenen waerdinen waerden ofte waerdinnen hem eenige wijn ofte bier tappen, want men sal daer

¹²⁶ ende waert saecke/ware het saecke = in geval dat

gheen recht off doen. Gecondicht voir den volcke ~~desen~~ bij voirgaende
clockeluyden desen xxvii^e octobris anno ut supra.

Alzoe Jorys Jorysz. geboren van Antwerpen, gesont ende machtich zijnre
leden tegens ende 't gebot der *Keyserlijke Majesteyt* zijn broot achtervolgende zijn selfs
confessie ende belidenisse gebeden heeft met ~~gaer~~ gegaerde personen ende
bovendien noch geconfesseert heeft zeeckere gestolen ~~hebbe~~ hemden ~~ende~~
vercoft te hebben. Maer alzoe scepenen meer geneycht zijn tot
barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, anmerckende de
joncheyt van de selve Jorys Jorysz., soe wijsen scepenen bij
heur diffinitive sententie dat die vors. Jorys Jorysz. voer dese reyse
scerpelicken ende openbaerlicken sal worden geseselt tot exempel van
allen anderen, ende gebannen te wesen uut der stede van Alcmaer
ende jurisdictie van dien den tijt van ses jaeren upte verbuernisse van
zijn rechterhandt. Actum upten xxvii^e february XV^c XXXV stilo *communi*.

[vonnisblad 37](#)

^vCorrecxie van Thomas Rietwertz.^{vi}

Alzoe Thomas Rietwaertz. selfs geconfessiert heeft dat hij die chyrurgijn gehaelt
ende gebrocht heeft totten gequesten man en dat heylighe eerwaerdighe sacrament
wilde beneme den pastoor van Wormer uuyt zijn handt ende dat hij belaste
de selve chyrurgijn 't selve heymelicke te houden waer deur de selve Thomas noch
te presumeren¹²⁷ is dat hij van alzulcke secte ende van de gequeste¹²⁸ complice¹²⁹ soude wesen.
Ende waerinne nae openbare publicatie van de *Keyserlycke Majesteyt* geordonneert ende gelast is, alzulcke
besmette persoonen nyet te huysen, te houwen noch te onderhouden met raedt noch met
daet ende alzulcke besmette persoonen den officier te kennen te geven. Ende in gebreecke van
dien dat daer vele quade consequentien deur commen soude mogen. Ende gemerck dat
scepenen meer geneycht zijn tot barharmticheyt dan tot rigoer ende strencheyt van justicie
soe *condemneeren*¹³⁰ scepenen die voornoemde Thomas Rietwertz. dat hij 't selve sal beteren
eerlicken ende prouffitelicken, eerlicken als dat hij gehouden sal weesen voor
morgenavont bij sonnenschijn van deser stede te weesen ende te reysen tot Maersen
up die Vecht ende versoucken aldaer 't heylighe eerwaerdighe sacrament mit een barnende
waskaers in zijn handt en binnen der stede van Alcmaer nyet te commen of hij
brenckt guet auctentijec bescheyt van den cureyt¹³¹ ofte vice-cureyt dat hij aldaer
geweest heeft, up die verbuerte van zijn rechterhandt. Ende nae dat hij weder
gecomen sal weessen, drye eerste sonnendagen te gaen linnen¹³², barvoedts ende bloots-
hoofd mits hebbende een barnende waskaersse in zijn handt voor die cruysen.
Ende elcke sonnendach de selve kaerse daer nae te brengen voor dat heylighe
eerwaerdighe bluet, ende die selve kaersse aldaer te bliven tot elcke reysse ende
die hoochmisse uuyt te hooren, profitelicken als dat hij gehouden sal weesen
te betaelen alle die costen bij hem gedaen, ende de costen bij den scout verleyt, ter cause

¹²⁷ presumeren = veronderstellen, aannemen

¹²⁸ gequeste = gewonde

¹²⁹ complice = medeplichtige

¹³⁰ *condemneeren* = veroordelen

¹³¹ cureyt = pastoor

¹³² linnen = met een lap linnen om het lijf

van sijn gevanckenisse *ende* daer en boeven te geven in handen van den officier thien Karolusguldens, stuck doende xx *stuvers*. Actum den xxvi^{en} aprilis anno XV^C XXXV ter presentie van alle die scepenen.

Correctie van Cornelis Brantgesz.

Alzoe Cornelis Brantgesz. gezworen jonge scutter deser stede upten iiiii^{en} july lestleden t'savonts upte waeck ~~gecomen is~~ wesende als jonge scutter van 't vijfde hoomanscap¹³³ hooftman al droncken wesende, zeer spijtelicken *ende* vileynlicken spreekende upten hooftman van der stedewaeck seggende onder andere woorden totten selven hooftman: bruyt¹³⁴ u moer, zeert u moer, dreigende den selven hooftman met zijn geweer te grieven, spreekende noch andere vileynlicke¹³⁵ onbehoirlicke woorden. Ende naedien hij geweest hadde up zijn hoefslach up Dronkenoert, geseten hebbende ten huys van de weduwe van de Roosde Koe drinckende ten wederomme.

[vonnisblad 38](#)

Comende upter stede huys heeft hem weder vervordert zeer spijtelicken *ende* vileynlicken te spreekende upten hooftman vors. *ende* anderen *ende* de selve Cornelis van 't stede huys wesende *commen* nae huys te gaen heeft hem noch vervordert zeer spijtelicken te spreekende upten andere waeckers deser stede seggende onder andere: bruyt u moer ghy waeckers alle gader, wilt ghij wat hebben compt hier *ende* *commende* bij de stoepens van Claes Corffs huys heeft zijn pack twee of drie mael upgelicht laetende hem in zijn eers besien¹³⁶ als 't den scout, *burgermeesteren* metten gerechte deser stede breder enough gebleken is, 't welck een saecke is van quader *consequentie* nyet hoorende te lijden in een stede van justitie *ende* alzoe die scout, *burgermeesteren* metten gerechte deser stede meer genegen zijn tot barmhertigheyt dan tot rigeur van justitie bannen den selven Cornelis Brantgesz. mits dese uuter stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien tuyschen dit *ende* morgenavont bij sonneschijn te vertrecken *ende* daer inne nyet weder te *commen* upten verbuerte van zijn rechterhandt, hij heeft eerst *ende* al voeren versocht Onse Lieve Vrouwe tot 's-Gravesande *ende* daer van goet betooch auctentyck brengt. Ende dat gedaen hebbende te *commen* voer scout, *burgermeesteren* *ende* gerechte vors. in gespannen vierscaere, blootshoofte biddende den selven gerechte om verghiffenisse *ende* noch daer en boven den scout deser stede te geven an gereeden gelde vijftien Karolusguldens mitsgaeders noch te geven tot behoefte *ende* reparie van deser stede twintich duysent goet steens *ende* thien hoet calcx die te leveren tuyschen dit *ende* Kersmisse naestcommende *ende* bekennen den selven Cornelis Brantgesz inabel *ende* onbequaem

¹³³ hoomanscap = militair district binnen stad, onderdeel van militaire verdediging geleid door hooftman = homan

¹³⁴ bruyen = pesten, vervelen, werpen, slaan, kloppen; vallen, smakken

¹³⁵ vileynlick = beledigend, lelijk, onbehoorlijk

¹³⁶ zijn pack twee of drie mael upgelicht laetende hem in zijn eers besien = hij heeft de klep van zijn broek opgetild en zijn achterwerk laten zien

omme in eenige scutterie te wesen settende den selven mits dese daer uut
een ygeliek wacht hem voer misdoen. Gepubliceert bij voergaende
clockeluyden voer alle den volcke dese xii^e octobris XV^C XXXV

Up huyden den xix^e octobris XV^C XXXV soe compareerde in de gespannen vierscaere
up stede huys daer die scout met zijn scepenen in rechte saeten, Cornelis Brantges
exhiberende in *presentie* van de selve scout *ende* scepenen mitsgaeders die drie *burgermeesteren*
een cedulle¹³⁷ van den pastoor tot 's-Gravesande inhoude de kennisse dat hij aldaer
Onse Lieve Vrouwe versocht hadde *ende* heeft den selve schout, *burgermeesteren*
ende scepenen blootshoof om verghiffenise gebeden *ende* soe zijn correctie volbroght
uutgesondert dat hij de scout de xv Karolusguldens nyet betaelde noch die stede
de calck noch steen.

vonnisblad 39

Renunciatie van de voochdijschap gedaen bij Symon Claes Loutersz.

Alzoe up huyden voir ons in den raedtcamer aldaer wij collegialiter
vergadert waren gecommen is Symon Claes Loutersz. bij hem hebbende zijn
naeste vrunden ende magen ons te kennen gevende hoe dat hij tot anderen tijden
bij clockegeluyt offgelesen is inabel *ende* onbequam te wesen zijn selffs goet
te regeren ende dat arger is dat hij *ende* zijne kinderen gescapen soude wesen
te *commen* tot grooter miserie ende allende ten ware dat hier anders nyet
inne versien worde. Soe eist dat wij schout, *burgermeesteren* *ende* scepenen deser
stede van Alcmaer adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelicken *ende* elck bijsonder
andermael dat nyemant hem vervordere eenige coopmanschap mitte vors.
Symon Claes Loutersz. te *accorderen* doen ~~accorderen~~ noch *overcomen* in eeniger manieren
ende voert dat ghenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier
tappen want men sal daer gheen recht off doen. Ende *verclaren* mits
deser hem inabel *ende* onbequam te wesen zijn selffs goet te regeren
Gecondicht voir den volcke bij voirgaende clockeluyden deser xix^{en} octobris
XV^C vijff ende dertich.

(Vonnis Geryt Diericxz. alias Dortman)

Alzoe Geryt Diericxz. *alias* Dortman geboren van Dordrecht van den levendige
lijve selver metter handt ter doet gebrocht heeft eenen Jan Diericxz.
leydecker binnen der stede van Amsterdam ende daeroff gheen remissie¹³⁸
ofte landtwynninge van den *Keyserlijke Majesteyt* geimpetreert¹³⁹ noch vercregen en
heeft noch gheen vruntsoene¹⁴⁰ achtervolgende zijn eygen selffs confessie *ende* belijdenisse gedaen
voir scepenen onder den blaeuwen hemel. Soe hebben scepenen der
stede van Alcmaer eendrachtelicken naer vermoegen der keyserlijcker
rechten ende uut crachte van dien gecondempneert *ende* *gewesen*, *condempneren*
ende wijsen mits dese Geryt Diericxz. Dortman *voirnoemd* ter cause van
't vors. delict *ende* misdaet van der levendige lijve ter doot ende

¹³⁷ cedulle = schuldbrief, brief

¹³⁸ remissie = vermindering, ontheffing van straf: gratie; oorspronkelijk met betrekking tot halsmisdrijven

¹³⁹ impetieren = afbidden, door aandrang bekomen, verkrijgen

¹⁴⁰ gheen vruntsoene = geen verzoening met familie van slachtoffer

gerecht te wesen met een zwaert duer zijn hals. Actum upten xxiii^e novembris anno XV^C vijff ende dertich, voir alle die scepenen sonder Jacob Claesz. Soutman.

vonnisblad 40

Vonnis Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer^{vii}

Alzoe Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer voir ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft haerdoopt te wesen ende mette heerdoopers gereyst uut den lande nae Overijssel ende daernaen boven den ban van den Hove van Hollant alhier in den lande gebleven ende daer present geweest als Dierick Croede gepoocht heeft 't waerdige heylige sacrament uut den hant te nemen sonder dat te wederstaen of belet te hebben. Ende alzoe dit saecken zijn van quaden exemple *ende* nyet en behoiren ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den scout deser stede, den vors. Elbert Pietersz. Sinckes, gecondempneert, te hebben geleyt te worden uptie cacksloot *ende* aldaer gerecht te worden metten zwaerde, verclarende alle zijne goeden verbuert achtervolgende die placaten van der Keyserlijke Majesteyt.

(Vonnis Aechte Elincxdochter ende Brechte Adamsdochter^{viii})

Alzoe Aechte Elincxdochter ende Brechte Adamsdochter huysvrouwe van Frans Pietersz. Diericxz. Quyntijn van Wormer voir ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende bande van ijsere bekent hebben haerdoopt te wesen. Ende alzoe dit is contrarie die bescreven rechten *ende* nyet en behoort ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den scout deser stede, die vors. Aechte Elincxdochter ende Brechte Adamsdochter gecondempneert geexecuteert te worden mitten watere *ende* verclaert alle haerluyder goeden verbuert achtervolgende die placaten van den Keyserlijke Majesteyt.

(Vonnis Frans Diericxz. Quyntijn van Wormer^{ix})

Alzoe Frans Diericxz. Quyntijn van Wormer voir ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende bande van ijsere geconfesseert ende bekent heeft dat hij zeeckere tijt geleden hem heeft laeten haerdoopen *ende* oick andere haerdoopt heeft ende daernaen mitten anderen doopers ende haerdoopers hem vervordert van Wormer uut den lande te vaeren nae Gheelmuyden¹⁴¹ *ende* ter cause van dien bij sententie van den Hove van Hollant gebannen is geweest uut den lande van ~~Hollant van~~ Hollant, Zeellant *ende* Vrieslant tot eeuwigen daegen upte verbuerte van zijn lijff *ende* bovendien hem onthouden binnen deser lande *ende* die stede van Alcmaer. Ende alzoe dit saecken zijn van quaden exemple *ende* nyet en behoiren ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den

¹⁴¹ Gheelmuyden = Genemuiden

schout deser stede den vors. Frans gecondempneert geexecuteert te worden metten viere¹⁴², verclarende alle zijne goeden verbuert achtervolgende die placaten van der Keyserlijcke Majesteyt. Actum ende dese justicien zijnen volbrocht upten eersten february anno XV^C ses ende dertich stilo communi^x.

vonnisblad 41

Correxie van Heyndrick Steffensz. van Groenyngen

Alzoe ick Heyndrick Steffensz. van Groenyngen oudt omtrent xxvi jaeren mij vervordert hebbe te bedriven eenige onstuyer an zeeckere clooster ende elders ende rabausgewijs te commen van den cloosteren ende elders 't welck wel gescapen soude wesen daer deur te commen veele quade inconvenienten ten waere dat men alsulcke onstuyer ende rabauwerie wel strengelicken corrigeerden tot ~~in~~ eenen exempel van allen anderen ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot riguer ende strenheyt dan justicie, soe zijn scepenen tevreden dat ick Heyndrick Steffensz. voernoemd mij selffs verwillekuert, geobligeert ende verbonden hebbe, verwillekuer, obligeer ende verbinde mij mets dese dat ick voerdan mij nyet vervorderen en sal te commen binnen 't graefscap van Hollant ende daer ten eeuwigen daegen uuytet selve graefscap van Hollant te blijven - van stonden aen te gaen uuytet voernoemde graefscap ende voer zonnenschijn te gaen uuyt die vrijheyt van Alcaer upte verbuerte van mijn lijff ende goet ende dat ick ter cause van mijn gevangnisse ende examinatie nyemant en sal misdoen -noch- ende doen misdoen opt vors. verban. In kennisse van 't gundt dat vors. is zoe heb ick Heyndrick Steffensz. vors. mijn naem met mijn selffs handt hier onder geset upten xxiiii dach van april anno XV^C zeven ende dertich.

Hendrick van Groeinnen

^{xi}Correxie van Cornelys Claesz. uuyt die Beverwijck^{xii}

Alzoe Cornelys Claesz. uuyt die Beverwijck voor ons scepenen der stede van Alcaer buyten pijnje ende banden van ijser bekent heeft haerdoopt te weesen, 't welck is contrarie de bescreven rechten ende nyet en behoort ongecorrigeert te wesen. Soe hebben wij scepenen voerscreven, achtervolgende den eysch van den scout deser stede den voerscreven Cornelys Claesz. gecondemneert ende condempneren mits desen geleyt te worden upte cacksloot ende aldaer gerecht te worden metten zwaerde totter doot. Verclaerende zijn gueden verbuert te wesen achtervolgende ~~den~~ de placaten van de Keyserlycke Majesteyt actum den xxiii^e juny anno XV^C XXXVII ende dese justitie is volbrocht upten selfen dach.

¹⁴² metten viere = op de brandstapel, vuurdood

**Correctie van Jaepgen Maertensdochter van
Outdorp ende Katrijn Willemsdr. van Amsterdam**

[in de marge]

* voor t... dat eerwaerdigen

heylige sacraments-
huys

* is tegens 't placcaet

van der Keyserlijcke Majesteyt ende

Alzoe Jaepgen Maertensdochter van Outdorp ende Katrijn Willemsdr. van Amsterdam haer gevordert hebben zeeckere goeden dieffelicken .. gestolen tot veele ende diversche plaetzen ende bijsonder die uut die kerck van Alcmaer * gestolen hebben een candelaer, 't welck is sacrilegie¹⁴³ ende die selve gestolen goeden bij haer gevonden zijn ende daerenboven metten verdoopten geconverseert ende ge verselscip¹⁴⁴ te hebben, 't welck * zij al zijn saecken van omme quader consequencie ende nyet ongestraft ende ongecorrigeert behoert te wesen. Soe hebben wij schepenen achtervolgende den eyschen van den schout deser stede den voernoemde Jaepgen Maertensdr. ende Katrijn Willemsdr. gecondempneert ende condempneren mits dese geexecuteert te worden ende verdroncken te worden mitten watere totter doot toe. Ende verclaren alle haeren goeden verbuert te wesen. Actum ende dese justicien zijnen volbrocht upten xiiii^e in julio anno XV^C zeven ende dertich.

Correctie van Jacob Diericz.

Alzoe Aeff Jansdr. moeder van eenen Jacob Diericz., Jan Diericz., broeder van de vors. Jacob Diericz, Heyn Diericz, Dierick Maertsz. ende Katrijn Jans als die alder naeste vrunden ende magen van de voirnoemde Jacob Diericz., aldaer wij colligialiter vergaert waeren in de raetkamer, ons te kennen gegeven hebben hoe dat die vors. Jacob Diericz. van sobere ende quade regemente is ende dat hij bij veele ende diversche redenen die zij ons gealligeert¹⁴⁵ hebben, dat die selve Jacob Diericz. onnut ende inabel is omme zijn selffs goeden te regieren ende dat arger is dat hij gescapen soude wesen duer zijn sobere regemente te commen in toecommende tijden tot groote miserie, armoet ende verdriet ten waere saeck dat hier inne anders versien worde. Soe is dat wij scout, burgermeesteren ende schepenen deser stede van Alcmaer adverteren ende waerschouwen eenen ygelicken ende elcx bijsonder dat nyemant hem en vervordere van nu voert aen eenige coopmanscepe mitten vors. Jacob Diericz. te doen accorderen noch overcommen in eeniger manieren. Ende dat gheene waerden noch waerdinnen hem eenich wijn ofte bier en tappen dan alleenlick

¹⁴³ sacrilegie = heiligschennis

¹⁴⁴ verselscippen = gezelschap hebben

¹⁴⁵ alligeren/allegeren = bewijs aanvoeren, beweren

om gereet gelt, want men wilt daer gheen recht off doen.
Gecondicht voir den volcke den xiiii^e in augusto anno XV^C zeven
ende dertich.

vonnisblad 43

Correctie van Ulbrant Diericxz.

[in de marge]
X noch tegens den selven
Ulbrant nyet in dobbelen
noch in speelen

Alzoe Dirrick Claesz. vader van eenen Ulbrant Dirricxz., Claes Claesz. groote vader van de voors. Ulbrant, Guert Claes Rijchendochter, moeye van de voors. Ulbrant als die alder naeste vrunden *ende* magen van de voornoemde Ulbrant Dirricxz. ons te kennen gegeven hebben aldaer wij collegialiter vergaedert waren upte raedcamer deser stede van Alcaer, hoe dat die voors. Olbrant Dirricxz. van sobere *ende* quade regimente is *ende* dat hij bij veele *ende* diverse redenen die zij ons geallegeert hebben dat die selve Ulbrant onnut, inabel *ende* onbequaem is *omme* zijn selfs gueden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescapen soude wesen deur zijn sobere regimente te *commen* in toecommende tijden tot groote miserie, armoet *ende* verdriet ten ware zaecke dat hier inne anders versien worde. Soe ist dat wij ~~wij~~ scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser voors. stede van Alcaer adverteren *ende* waerscouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzondere dat nyemant ~~hem~~ van nu voortaan hem en vervordere eenyge comenscapen metten voors. Ulbrant Dirricxz. te doen accorderen noch overcommen in eenyger manieren. X Ende dat gheen waerden noch waerdinnen hem eenich wijn ofte bier en tappen dan alleenlick om gereet gelt want men wilt ~~die~~ noch en selt daer geen recht off doen. Gepubliceert desen xx^{en} decembris anno XV^C XXXVII.

Correcxie van Jan van Leyen, cuerman¹⁴⁶

[in de marge]
^ te wesen

* in gevalle die voors. Jan van Leyen nae de expiratie¹⁴⁷ van de voornoemde drye jaren weder in coompt

Alzoe als Jan van Leyen met een quade upset *ende* voornemen hem vervorden heeft een schuyt met vijff ofte ses *persoonen* daer in wesende in te zeylen *ende* twee of dryemael daer nae zeylende *omme* den selve schuyt alzoe zeecker te wesen. Ende want dit een feyt *ende* mesuse¹⁴⁸ is dat nyet in een stede van rechte

¹⁴⁶ cuerman = keurmeester van waren en levensmiddelen

¹⁴⁷ expiratie = afloop, dood

en behoort te geschien noch ongestraft *ende* ongecorrigeert en behoort te bliven een andere tot een exemple *ende* gernerckt die quade consequentie die daer uuyt soude mogen *commen*, zoe ist dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser voors. stede van Alcmaer meer geneycht wesende tot barharticht dan tot stranheyt van justitie, den selven Jan van Leyen mits desen *condemneren* *ende* bannen drye jaren buyten deser stede van Alcmaer *ende* die vrijheyt van dien ^ *ende* binnen sonnenschijn daer uuyt te wesen *ende* daer binnen de voors. tijdt nyet weer in te *commen* up die verbeurte van zijn lijff *ende* den scout in gerede pennynge te geven sestien Karolusguldens *ende* * ~~nae de expiratie vande voorsereven drye jaren~~ te *commen* in gespannen vierscare *ende* bidden den scout, burgermeesteren *ende* scepenen om verghiffenisse *ende* daer en boeven te geven ter reparatie van de voors. stede xx duysent steens *ende* thien hoet calcx. Actum den xx^{en} decembris anno XV^C XXXVII.

Correctie van Louris Woutersz.

Alzoe Louris Woutersz. hem dickmaels vervordert heeft zijn bier te vercoopen bij die cruycke *ende* bij ander cleynen vaetkens die verboden zijn te vollen, zoe wel binnen deser stede van Alcmaer als daer buyten, 't welck is heel contrarie de kueren *ende* d'ordonnancie van de brouwerie *ende* tot groot achterdeel¹⁴⁹ van dese biereexcijse *ende* soude den selve bierexcijse genouch *commen* tot desolatie *ende* te nyette soudt men 't selve *ende* van gelijcken nyet straffen *ende* corrigeren. Zoe ist dat wij burgermeesteren *ende* scepenen der voors. stede bij consente van den vroetscap (meer geneycht wesende tot barmharticheyt dan tot strenheyt van justitie) *ende* duer tuyschenspreken van eenige goede vrunden de selve correctie die de voors. Louris Wouters daer an verdient heeft verandert *ende* gemuteert in een pecunyeel¹⁵⁰ mulcte¹⁵¹ ofte buete *ende* gemodereert¹⁵² ter somme van vijff ponden grooten vlaams tot proufijte deser voors. stede van Alcmaer, welke somme...
verte

vonnisblad 44

van vijff ponden grooten vlaems die voors. Louris Woutersz. beloofd heeft voor hem *ende* zijnen erven te betalen binnen 't jaers. Actum den iiii^e decembris *anno* XVe zeven *ende* dertich.

Correcxie van Anthonys Dirricxz van Endoeven¹⁵³ uuyt de Meijerij van den Busch¹⁵⁴

[in de marge]

* *ende* alzoe gebrocht te worden

¹⁴⁸ mesuse = overtreding, misdaad

¹⁴⁹ achterdeel = nadeel

¹⁵⁰ pecunyeel = geldelijke

¹⁵¹ mulcte = boete

¹⁵² modereren = matigen, beperken, verzachten

¹⁵³ Endhoeven = Eindhoven

¹⁵⁴ vanden Busch = Den Bosch

Alzoe Anthonys Dirricxz. van Endoeven hem vervordert heeft te helpen steelen tot diverse huysen ende plaetsen zeeckere gueden ende oock mede gewandelt heeft duer dese landen rybaus gewijs 't welck is contrarie die placaten van de *Keyserlycke Majesteyt* ~~'t welck~~ ende wel behoort gecorrygeert te wesen een andere tot een exempel. Ende gemerck dat scepenen meer geneycht zijn tot barharthicht dan tot strenge justitie, soe wijsen wij schepenen bij onse *sententie* diffinityff den selven Anthonys Dirricxz. gerecht te worden ~~van~~ metten zwaerde ~~van de~~ deur zijn hals * van den levendige lijve totter doot. *Actum* den xxii^o decembris anno XV^C XXXVII ter presentie van alle die scepenen ende is oick dit volbrocht.

Correcxtie van Heyndrick Bruynz. van Druemelen¹⁵⁵ uuyt Gelderlant

[in de marge]

* geharbarricht heeft

* te worden

Alzoe Heyndrick Bruynz. van Druemelen uuyt die lande van Gelderlant hem vervordert heeft te gaen bliteren¹⁵⁶ langs de landen ende nyet tevreden was met dat 't guent dat hem die lantluyden gaven, maer spitelicken spreekende up die lantluyden ende noch gecommen is voor 't convent ~~h~~ van de regulieren¹⁵⁷ in Heyloer ende heeft aldaer een bruer met een staek gesmeten ter cause¹⁵⁸ daten hij hem nyet genouch geven en woude ende daer en boeven gedriecht den selven brueder ende gedwongen dat hij hem ~~oude~~ moste geven alle daechs vi stucks broots met zuysel ende noch zekere dieven ende gestoelen gueden * ~~te harbergen~~ al 't welck is contrarie die placate van den *Keyserlycke Majesteyt* ende wel behoren gecorrygeert te wesen een andere tot eenen exemple ende want schepenen meer geneycht zijn tot barharthicht dan tot strengheyt van justitie. Soe wijsen wij scepenen bij ~~heer~~ onse *sententien* diffinityff den voors. Heyndrick Bruynz. gerecht te worden metten zwaerde duer zijn hals ende alzoe gebrocht * van den levendige live totter doot. *Actum* den xxii decembris anno XV^C XXXVII ter presentie van alle die scepenen ende dese executie is upten selven dach voltrocken.

[vonnisblad 45](#)

Correctie van Lammert Diericz. van Alcaer

[in de marge]

* sonder dat hij den officier ten kennen gegeven heeft wye dat hij gelogeert hadde

¹⁵⁵ Druemelen uuyt Gelderlant = Dreumel

¹⁵⁶ bliteren = landlopen

¹⁵⁷ convent van de regulieren = klooster van reguliere monniken

¹⁵⁸ ter cause = omdat

* ende selffde kaerse
te brengen voir
dat heylige eerwaer-
dige bloet, als die
processie gedaen is

Alsoe Lammert Diericxz. geconfesseert heeft ~~bin~~ dat hij onwetende gelogeert heeft zeeckere haerdoopte personen * het welck nochtans alzo nyet en behoort *ende* nyet ongecorrigeert en behoort te blijven nyetemin gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strenghet *ende* rigeur van justicie, soe condempneren hem scepenen dat hij gehouden sal wesen een sonnendach naestcommende te gaen voer die processie blootshoofte *ende* barrevoets, hebbende een barnde¹⁵⁹ waskaers in zijn handen * *ende* daeren boven alle sonnendachs tuyschen dit *ende* Paeschen eerstcommende te hooren in die groote kerck een devotelicke misse. Ende ingevalle dat hij dit nyet en doet dat hij een geheel jaer gebannen sal wesen uut deser stede van Alcmaer *ende* daer binnen 't selve jaer nyet weder in te *commen* upte *verbeurte* van zijn rechterhandt. Actum upten laetsten in januario anno XV^C acht *ende* dertig stilo *communi*.¹⁶⁰

Correctie van Guyert Jan Mickers

Alzoe Guyert Jansdochter voer ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijn *ende* bande van ijseren, bekent heeft haerdoopt te wesen. Ende alzo dit is contrarie die bescreven rechten *ende* nyet en behoort ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den scout deser stede die vors. Guyert Jans gecondempneert, geexecuteert te worden mitten watere *ende* *verclaert* alle haer goeden verbuert, achtervolgende die placcaten van den *Keyserlycke Majesteyt*. Actum upten vii^e february anno XV^C XXXVIII stilo *communi* ter *presencie* van alle de scepenen.

Correctie van Geryt Lourisz.

Alzoe heer Reyer Lourisz. priester *ende* Pieter Lourisz. zijn broeder als die outste *ende* die naeste vrunden van Geryt Lourisz. haeren broeder ons te kennen gegeven hebben aldaer wij collegialiter *vergadert waeren* upte raetkamer deser stede van Alcmaer hoe dat die vors. Geryt Lourisz. haer broeder vors. van zobere *ende* quade regimente is *ende* dat hij bij veele *ende* diversche redenen die zij ons geallegeert hebben, dat die selve Geryt Lourisz. onnut, inabel *ende* onbequaem is, om zijn selffs goeden te regieren *ende* dat arger is, dat hij gescapen soude wesen duer zijn sobere regimente te *commen* in *toecommende* tijden tot groote miserie, armoet *ende* verdriet, ten waere saecke dat ~~hij~~ hier inne anders versien worde. Soe ist dan wij scout, burgemeesteren.

¹⁵⁹ barnde = brandende

¹⁶⁰ stilo *communi* = kalender nieuwjaarsstijl, het jaar begint op 1 januari

ende scepenen deser vors. stede van Alcmaer adverteren ende waerscouwen eenen ygelicken ende elcx bijzondere, dat nyemant van nu voirtaen hem en vervordere eenige commanscappen mitten vors. Geryt Lourisz. te doen accorderen noch *overcommen* in eeniger manieren noch tegens den selven Geryt Lourysz. nyet en dobbelen noch en speelen. Ende dat gheen waerden noch waerdinnen hem eenich wijn off bier en tappen dan alleenlick om gereet gelt want men wilt noch en selt daer gheen recht off doen. Gepubliceert upten iii^{en} octobris anno XV^C XXXVIII.

Correcxie van Catryn Jacopsdochter van Aemsterdam

Alzoe Catryn Jacopsdochter van Aemsterdam hair gevordert heeft te diffameren¹⁶¹ Aef Pietersdochter alias Aeff Moycke Zawen mit zekeren injurieuse woorden voor de deure ende huysse van de vors. Aeff, 't welck tot quade consequentie soude *commen* indien 't nyet gecorrigeert en worde. Ende gemerkt dat scepenen meer geneycht zijn tot barmharticheyt dan tot strenheyt van justitie, zoe *condemneren* scepenen den vors. Catryn Jacops dat zij gehouden sal wesen te staen in de vierscaer bij dat buffet¹⁶² en de heuck¹⁶³ van haer hoofd wesende ende seggende overluydt openbaerlick dat zij qualijcken ende onrechtelicken den vors. Aef geinjurieert ende gediffameert heeft. Seggende mede dat zij van de voornoemde Aef anders nyet en weet dan datter een guet wijff van eeren is ende bidden den vors. Aef *om* verghiffenisse ende dat gedaen zijnde dat die vors. Catryn gehouden sal wesen van stonden aen een kars van een pont was te brengen in de kercke van Alcmaer voor dat heylige eerwaardige bluet ende bidden Godt almachtich dat hij haer voortaan verhueden ende bescremen wil voor meer alsulcke quade sinnen. Ende dat noch die vors. Catryn gehouden sal wezen den vors. Aeff te vrijen¹⁶⁴ van haer costen die zij gehadt heeft van haer scriftueren ende ~~van~~ haer vrij te houden van haer talman¹⁶⁵, behouden den hier altye zijn recht gepronuncheert¹⁶⁶ den vi^e februarii anno XXXIX stilo *communi* ter presentie van Jordan van Foreest, Jacop Jacopsz., meester Jacop Jansz., Gerryt Jacopsz. ende Symon van Veen, scepenen der stede van Alcmaer.

Correctie van Maerten Luycxz. van Beveren uut Vlaenderen^{xiii}

Alzoe Maerten Luycxz. van Beveren uut Vlaenderen voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende banden van ijseren geconfesseert heeft, hem laten haerdopen ende off gegaen heeft zijn kersten doopsel ende nyet en gelooft in die heylige sacramenten des outaers¹⁶⁷ ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is contrarie die bescreven rechten ende nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van de schout deser stede den vors. Maerten Luycxz. gecondempneert ende *condempneren* mits deser gerecht te worden mitten zwaerde, het lijff up een radt ende 't hoofd up een staeck, verclarende alle zijne

¹⁶¹ diffameren = kwaad spreken, reputatie schenden

¹⁶² buffet = de plaats waar een gerecht placht te vergaderen: rechtbank, rechttafel, de schrijftafel van de griffier

¹⁶³ heuck = (huik) mantel zonder mouwen, kledingstuk voor zowel mannen vrouwen

¹⁶⁴ vrijen = vrijwaren

¹⁶⁵ talman = advokaat, pleitbezorger, hij die in rechte voor iemand optreedt

¹⁶⁶ prononceren/pronunceren = uitspraak doen

¹⁶⁷ outaer = altaar

goeden verbeurt te wesen achtervolgende die placcaten van der *Keyserlycke Majesteyt*.

vonnisblad 47

(Vonnis van Elsgen van Wezel, Marytgen Davidtdochter van Leyden ende Trijntgen Jans van Dulmen van't Sticht van Munster^{xiv})

Alzoe Elsgen van Wezel, Marytgen Davidtdochter van Leyden ende Trijntgen Jans van Dulmen van 't Sticht van Munster¹⁶⁸ voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende bande van ijseren geconffesseert ende bekent hebben haerdoopt te wesen ende nyet en houden noch eenen geloven van die sacramenten des heyligen outaers ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is *contrarie* die beschreven rechten ende nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen voors., achtervolgende een eysch van den schout deser stede, die voors. Elsjen van Wezel, Marytgen Davidts ende Thrijntgen Jans gecondempneert ende condempneren geexecuteert te worden mitten watere ende verclaert alle haerluyder goeden verbeurt achtervolgende die placcaten van der *Keyserlycke Majesteyt*. Actum ende dese vier justicien zynen volbrocht upten vii^e juny anno XV^C negen ende dertich.

Correcxie van Jan Claesz. van Soest ende Hironymus Pieterz. van der Goude

Alzoe Jan Claesz. van Soest ende Heroming Pieterz. van der Goude hem vervordert hebben te gaen bidden heur broot deur deze lande rybausgewijs, gesont wesende van lichaeme als 't blijkt, 't welck alzoe nyet en behoort ende *contrarie* es die placcaet des *Keyserlycke Majesteyts*. Soe condempneren scepenen dat de selve Jan Claesz. van Soest ende Jheronimus Pietersz. *voirnoemd*, scarpelicken ende openbaerlicken gegeesselt sullen worden ende gesplit in heur naes tot exempel van allen anderen ende elcx *bijsonder* gebannen te wesen nae uut wijsen 't placcaet van de *Keyserlycke Majesteyt*. Actum upten iii^{en} novembris XV^C negen ende dertich.

Correctie van Claes Jansz. alias Huysman^{xv}

Alzoe als Claes Jansz. alias Huysman hem zeer ongeregelt gehadt heeft up ende tegens die *zieckhuysmeesteren* tot diversche stonden spreekende zeer onneerlicken ende spitelicken upte voors. *zieckhuysmeesteren* ende daeren boven eenige gequest. 't Welck een saeck is van quader consequentie nyet hoorende te lijden in een stede van justicie ende alzoe die scout, burgermeesteren ende gerechte deser stede meer genegen zyn tot barmherticheyt dan tot rigeur van justicie, bannen den selven Claes Jansz. mits deser uut der stede van Alcmaer ende *jurisdictione* van dien binnen sonnenschijn te *vertrecken* ende daer inne nyet weder te *commen*, hij heeft ~~ende~~ eerst ende al voeren geweest tot *Sinte*

¹⁶⁸ Sticht van Munster = bisdom Munster

Pieter ende Pouwels tot Roome ende daer van goet betooch auctentyck brengt ende dat gedaen hebbende te commen voir scout, burgermeesteren ende gerechte voors. in gespannen vierscaer, blootshoofs biddende deselven gerechte om vergiffenisse mitsgaders die zieckhuysmeesteren dan in den tijt wesende indien dat zij begeren daer present te wesen ende dit al te volbrengen up peyne van zijn hals te verbueren. Ende ingevalle die voors. Claes Jansz. yemant hier over ter cause van 't gundt des voorscreven is yet misdede met woorden ofte met wercken sal insgelijcx mede verbueren zijn hals. Actum upte x^e decembris XV^C XXXX gecondicht¹⁶⁹ voir den volcke.

vonnisblad 48

Correctie van Katrijn Jacopsdochter geboren van Munster^{xvi}

[in de marge]

* ende die aldaer te laeten bliven

Alzoe Katrijn Jacopsdochter van Munster geboren, geconfesseert heeft haerdoopt te wesen, maer 't selve geschiet in haer jonckheyt ende daer en boeven, haer man die welcke haer voocht was eenyge haerdoopten gehuyst ende geharbarricht heeft, nyette min 't selve wel behoorde te kennen gegeven te hebben, al 't welck is contrarie die placaten van den Keyserlycke Majesteyt ende nyet en behoort ongecorrigeert te bliven, maer gemerckt die zaeken voers. verhaelt ende dat scepenen meer geneycht zijn tot barmharticheyt dan tot rigoer van justitie, zoe condemneren scepenen bij advyse van de wijsen ende geleerden ende bannen den selve Katrijn Jacopsdochter mits desen te bliven binnen die vrijheyte van Alcmaer ende daer en buyten nyet te gaen binnen den tijdt van zes jaren upte verbuete van haer lijff ende guet ende van stonden om te gaen linnen ende barvoedts in de parochiekercke al hier voor dat heylige eerwaardighe heylige sacrament met een barnende waskaers van een halff pont wegende in haer handt * ende bidden Godt almachtigh dat zijn godtlicke guetheyt haer vergeven wil, 't selve dat zij tegen hem ende de Keyserlycke Majesteyt gedaen heeft ende den eersten recht dach ofte vergaerdach daernae te commen voor scout burgermeesteren ende scepenen collegialiter vergaedert zijnde upter stede huys omme heur mede te bidden om vergiffenisse, 't selve zij tegens die justitie gedaen heeft. Ende daer en boeven alle vrijdaechs een jaer lange duerende te hoeren een misse up haer knyen in de selve parochiekercke ende daer guede kennisse of te bringen van twee wittachtige¹⁷⁰ gethuygen. Ende dit altemael up pene van gheeeselt te worden zoe dick ende menichwerf als bij zij daer over bevonden wordt gheen misse up vrijdaechs gehoert te hebben. Actum upten xiiii en february XV^C ende veertich stilo communi.

Correctie van Wijnant Pietersz. ende Anthoenis Jansz. beyde van Leyden^{xvii}

Alzoe Wijnant Pietersz. ende Anthoenis Jansz. beyde van Leyden heur vervordert hebben te stelen tot diversche plaetsen nae dat zij tot anderen tijden in gevangenisse geweest zijn, 't welck nyet en behoort ongecorrigeert te blijven. Ende want scepenen meer geneycht zijn

¹⁶⁹ gecondicht = afgekondigd

¹⁷⁰ wittachtig = wettige

tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe *condempneren* scepenen mits desen, te weten die voors. † Wijnant Pietersz. *ende* zijn beyde oogen uutgedopt¹⁷¹ te wesen *ende* die voors. Anthoenis Jansz. *beyde* binnen xiiii daegen te trecken uut die jurisdictie *ende* vrijheyt deser stede van Alcmaer *ende* daer *nimmermeer* weder inne te *commen* up te verbuerte van huer lijff *ende* goet. Actum upten vi^{en} aprilis XV^C veertich naer Paeschen.

Correctie van Garbrant Gabbisz. van der Scelling^{xviii172}

Alzoe Garbrant Gabbisz. van der Scelling voir ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijn *ende* banden van ijseren geconfesseert heeft hem laeten haerdoopen *ende* offgegaen heeft zijn kersten doopsel *ende* nyet en geloof in dat heylige sacrament~~en~~ des outaars ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is contrarie die bescreven rechten *ende* nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen *voirnoemd* achtervolgende zijn eygen confessie g den voirs. Garbrant Gabbisz. gecondempneert *ende* condempneren mits desen gerecht te worden mitte zwaerde, het lijff up een radt *ende* 't hoeft up een staeck, *verclarende* alle zijn goeden mede *verbuert* te wesen achtervolgende die placcaten van der *Keyserlycke Majesteit*. Actum upten xvi^e aprilis XV^C *ende* veertich.

Correctie van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer dochter van Alcmaer *ende* Griet Jacopsdr. van Langedijck

vonnisblad 49

(Vonnis van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer dochter *ende* Griet Jacopsdr. van Langedijck^{xix})

van Alcmaer

Alzoe Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer dochter *ende* Griet Jacopsdr. van Langedijck voer ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijn *ende* banden van ijseren geconfesseert hebben haerdoopt te wesen *ende* of gegaen hebben huer kersten doopsel *ende* nyet en geloven in dat heylige sacramenten des outaers ofte insettinge van de heylige kersten kercke *ende* daer en boven die voors. Stijntgen Willems *ende* wetende gelogert heeft den gehaerdoopten 't welck is contrarie die ~~placaten~~ bescreven rechten *ende* placcaten der *Keyserlycke Majesteit* *ende* nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen *voirnoemd* achtervolgende ~~huer eigen~~ een ygelicken haer selfe confessie den voors. Stijntgen, Geert Jansdochter haer dochter *ende* Griet Jacobsdr. van Langedijck gecondempneert *ende* condempneren mits desen geexecuteert te worden mitten watere van der levendige lijve totter doot

¹⁷¹ uutgedopt = uitgelepeeld

¹⁷² vander Scelling = van Terschelling

ende verclaert alle haer goeden verbuert te wesen achtervolgende die placcaten van der Keyserlycke Majesteit. Actum upten xvi^{en} aprilis XV^C veertich.

Correctie van Claes Willemsz. poirter¹⁷³ van Alcmaer

Alsoe als Claes Willemsz. hem vervordert heeft omtrent mey laestgeleden te commen voer die duere van Claes Cornelisz. zijn susters man *ende* heeft die duer geweldelicke opgelopen *ende* dat nyet genoeg wesende is, die selve Claes Willemsz. is wederomme gecommen ten huysse van de vors. Claes Cornelisz. in der middernacht omtrent den xv^{en} dach van november laestgeleden *ende* in huys wesende heeft zijn suster gesmeten *ende* haer doeck van hoer hoeft getrocken binnen haer eygen huys *ende* driebde haer man 't hart off te steecken *ende* daer en boven groote vyleynicheyt *ende* rumoer maeckende binnenshuys, 't welck een saeck is van quader consequentie nyet hoorende te lijden in een stede van justitie. Ende alsoe scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justitie soe wijsen scepenen bij hoer diffinitive *sententie* dat die vors. Claes Willemsz. scerpelicken *ende* openbaerlick sal worden gegeesselt tot exempel van allen anderen *ende* gebannen te wesen uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien den tijt van vijff jaeren, binnen sonnenschijn te vertrecken *ende* daerinne binnen die vors. vijff jaeren nyet weder te commen upte verbuernisse van zijn hals. Ende ingevalle die vors. Claes Willemsz. yemant hier over ter cause van 't gundt des voirs. is yet misdede met woorden ofte met wercken sal insgelijcx mede verbueren zijn hals. Actum upten xiii^{en} decembris anno XV^C *ende* veertich.

Correctie van Mary Mijess

vonnisblad 50

Alsoe Mary Mijensdr. tot *diversche* stonden angehouden heeft *ende* gelogeert heeft zeeckere dieven *ende* rabauwen die welcke geexecuteert zijn *ende* hier en komen noch andere zeeckere dieven *ende* rabauwen gelogeert die welcke die glasen uutgesmeten hebben tot *diversche* huysen 't welck een saeck is die nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Ende alsoe die scout, burgermeesteren *ende* gerechte der stede van Alcmaer meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justitie bannen die vors. Mary Mijensdr. mits desen uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien haer leven lang binnen sonnenschijn te vertrecken *ende* daer inne nyet weder te commen up verbuernisse van haer rechterhandt. Actum upten xvi^e decembris anno XV^C *ende* veertich

Correctie van Jan Almersz.

¹⁷³ poirter = ingezetene van een stad die eed had afgelegd en entree betaald

Alsoe R Dierick Jansz. als oom van Jan Almersz. *meester* Geryt Aelbertsz. *ende* Kathrijn Willemsdochter als naeste vrunden *ende* magen van de voors. Jan Almersz. ons te kennen gegeven hebben aldaer wij collegialiter *vergaedert* waeren upte raetkamer deser stede van Alcmaer hoe dat die voors. Jan Almersz. van zobere *ende* quaede regimente is *ende* dat hij bij veele *ende* diversche redene die zij ons geallegeert hebben dat de selve Jan Almersz. inabel *ende* onbequaem is *omme* zijn selfs goeden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescaepen soude wesen deur zijn sobere regimente te *commen* in *toecommende* tijden tot groote misserie, armoet *ende* *verdriet*, ten waere saecke dat hier inne anders *versien* worde, soe ist dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser vors. stede van Alcmaer *adverteren* *ende* waerscouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijsonder dat nyemant van nu voirtaen hem en *vervordere* eenige coopmanscappen mitte vors. Jan Almersz. te doen accorderen noch *overcommen* in eeniger manieren, noch tegens den selven Jan Almersz. nyet en dobbelen noch en spelen *ende* dat geen waerden noch waerdinnen hem eenich wijn ofte bier en tappen dan alleenlick om gereet gelt, want men wilt noch en selt daer geen recht off doen. Gepubliceert upte xiii^e january XV^C een *ende* veertich stilo *communi*

[vonnisblad 51](#)

Correctie van Griete Fransdochter van Alcmaer^{xx}

Alzoe Griete Fransdochter van Alcmaer voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijn *ende* banden van ijseren¹⁷⁴ geconfesseert heeft haerdoopt te wesen *ende* offgegaen heeft huer kersten doopsel *ende* nyet en geloof in dat heylige sacrament des outaars ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is contrarie die bescreven rechten *ende* nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen *voirnoemd* *achtervolgende* haer eygen confessie den voirs. Griete Fransdochter gecondempneert *ende* *condempneren* mits desen geexecuteert te worden mitten watere van der levendige lijve totter doot *ende* *verclaert* alle huer goeden verbuert te wesen *achtervolgende* die placcaten van der *Keyserlycke Majesteyt*. Actum upten xvii^e in february anno XV^C een *ende* veertich stilo *communi*

Correctie van Lucie Diericxdochter die biscops dochter

Alzoe Lucie Diericxdochter haer vervordert heeft bij nachte dieffelicken te willen steelen pruymen, peren *ender* ander oeft *ende* noch dat arger is heeft hier en boven over echt gewonnen een kint bij eenen Pieter van Amerswoort. 't Welck een saecke is die nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Maer gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot riguer van justicie, soe *condempneren* scepenen

¹⁷⁴ buyten pijn *ende* banden van ijseren = zonder foltering

dat die voors. Lucie Diericxdr. up morgen gaen sal voor die hoogemis in de parochiekercke alhier voor dat heylige eerwaardige sacrament met een waskaersse van een pont *ende* die aldaer te laeten blijven *ende* die heele hoogemis te hooren up haar knyen, biddende Godt almachtich dat zijn godtlicke goetheyt haer *vergeven* wil, 't selve dat zij tegen hem gedaen heeft. Ende te geven in handen van onsen scout vier Karolusguldens *ende* daer en boven xii½ stuivers van sluytgelt *ende* Jan Heyndricxz. die boode vi stuivers van costgelt. Ende indien Lucie Diericxd. 't selve feyt meer doet, 't zij bij wye dattet is in onecht *ende* daer over bevonden worde soe sal zij gecorrigeert worden tot meerder correctie. Actum gepronuncheert upte raedtcamer deser stede in *presencie* van Lucie Diericxdr. voors. *ende* haer vrunden. den ix^e augusti *anno* XV^c een *ende* veertich

vonnisblad 52

6460

Correctie van Jacob Joosten van Zottingen in Vlaenderen

[in de marge]

* *ende* daer inne nyet weder te comen

Alsoe als Jacob Joosten van Zottingen uut Vlaenderen hem *vervordert* heeft te *comen* binnen der stede van Alcmaer tot een scamel vrou leggende in haer bedde *ende* heeft haer vysch opgegeten *ende* een cleyn meysken binnen den voors. huysse wesende onder sijn clederkens getast *ende* hier en boven voor die duer van Colen¹⁷⁵ op die waert zeer qualicken gesproecken, hem uut geeyscht¹⁷⁶ omme zijn lijff te benemen. 't Welck saecken sijn van quader consequentie nyet hoorende te lijden in een stede van justicie. Ende alsoe scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen bij haer diffinitive *sentencie* dat de voors. Jacob Joosten scerpelicken *ende* openbaerlicken sal worden gegeesselt tot exempel van allen anderen *ende* gebannen te wesen uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien leven lang *ende* terstont uut die stede van Alcmaer *ende* jurisdictie te gaen te gaen * op die verbuernisse van zijn lijff *ende* goet. Actum den vii^e septembris *anno* XV^c XLI.

Correctie van Willem Diericxz. die zoon van Dirck Screyer

Alsoe Willem Diericxz. van Alcmaer oudt omtrent xiii jaeren hem *vervordert* heeft te gaen stelen binnen der stede van Alcmaer zeecker gelt, linten *ende* ballen¹⁷⁷, 't welck een saeck is die nyet en behoort ongecorrigeert te blijven *ende* 't selve geconfesseert heeft buyten ijser *ende* banden, maer gemerct dat hij zeer jong is *ende* sc ~~oick~~ nyet geweest en is in handen van eenige officiers, gemerckt oick dat scepenen meer geneicht zijn tot barmherticheyt

¹⁷⁵ duer van colen = deur van de herberg 'Colen' = Keulen

¹⁷⁶ uut geeyscht = iemand gebieden naar buiten te komen

¹⁷⁷ linten *ende* ballen = gereedschappen van de landmeter (Bron: Practijck des lantmetens: leerende alle rechte *ende* cromsijdige landen .. Door Johan Sems, Jan Pietersz Dou, blz. 404) of linten (stof) *ende* ballen (bal of kogel).

dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voor recht dat die voirs. Willem Diericz. wel scerpelicke gegeesselt sal wesen in *presentie* van scout *ende* scepenen deser stede. Actum den xv^e novembris XV^C een *ende* veertich.

Correctie van Symon Aerntsz. van Alcmaer

Alsoe Symon Aerntsz. van Alcmaer hem *vervordert* heeft te gaen stelen binnen der stede van Alcmaer zeecker gelt *ende* linten ende ballen, 't welck een saecke is die nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven *ende* 't selve geconfesseert heeft buyten ijser *ende* banden. Maer gemerct dat hij zeer jong is *ende* noyt geweest en is in handen van eenige officiers, gemerct oick dat scepenen meer geneycht zijn tot barmhertigheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voir recht dat die voirs. Symon Aerntsz. wel scerpelicken gegeesselt sal wesen in *presentie* van scout *ende* scepenen deser stede. Actum deser xx^{en} decembris anno XV^C een *ende* veertich.

[in de marge]

* een vrou

Correctie van Pieter Fransz. uut Noortbeverlant¹⁷⁸ ende Jan Pietersz. van Ranssen¹⁷⁹ in Brabant

Alzoe Pieter Fransz. uut Noortbeverlant hem *vervordert* heeft alhier t'Alcmaer te *commen* ~~soe is~~ bij hem gevonden is ~~gewe~~ een borse met ix ofte x *stuivers* die welcke * bekent heeft ~~is geweest een ander toe te behoiren~~ *ende* alzoe Jan Pietersz. van Ranssen in Brabant

vonnisblad 53

hem mede *vervordert* heeft te *commen* in Alcmaer *ende* een leechganger¹⁸⁰ is, 't welck is contrarie die placcaten van der *Keyserlijcke Majesteyt*. Ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie *ende* gemerct zijluyden -jong zijn *ende*- noyt in officiers handen geweest zijn. Soe wijzen scepenen voir recht dat die voirs. Pieter Fransz. *ende* Jan Pietersz. *voirnoemd* voir dese reyse malcanderen scerpelicken geeselen sullen in *presentie* van scout *ende* scepenen deser stede. Actum den XXIIIe aprilis anno XV^C XLI.

Renunciatie van de voochdijschap

Correctie van Frans Jansz. upte Helling

Alzoe Frans Jansz. upte Helling alhier *gecommen* is met sijn selffs

¹⁷⁸ Noordbeverlant = Noord-Beveland

¹⁷⁹ Ranssen in Brabant = dit zou de plaats Rhenense, Renswoude kunnen zijn?

¹⁸⁰ leechganger = vagebond, landloper

wille ende consent upten raedtcamer aldaer wij collegialiter vergadert waeren. ~~=====~~ te kennen gevende hoe dat hij bij zeeckere veele ende diversche redenen inabel ende onbequam is zijn selffs goeden te regeren ende dat arger is dat hij ende zijne kinderen gescaepen soude wesen te *commen* tot grooter miserie ende allende ten waere dat hier anders nyet inne voirsien worde. Soe eist dat wij scout, burgermeesteren ende scepenen deser stede van Alcmaer adverteren ende waerschouwen eenen yegelicken ende elck bijzondere dat van nu voirt an nyemant hem *vervordere* eenige coopmanscappen metten voirs. Frans Jansz. te doen accorderen noch over *commen* in eeniger manieren. Ende voirt dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenige wijn ofte bier tappen, want men sal daer gheen recht off doen. Actum den v^e septembris anno XV^C XLI voirden volcke gepubliceert.

Correctie van Cent¹⁸¹ Thomasz. van Ouwerkerck¹⁸²

Alzoe Cent Thomas van Ouwerkerck voor ons scepenen van Alcmaer buyten pijn ende banden van ijseren geconfesseert heeft gestolen te hebben zeecker ijserwerck toebehoerende deser stede ende 't selve ijserwerck vercoft heeft ende noch van zeeckere dieverie die hij geheelt heeft. 't Welck saecken zijn van quader consequentie die men in een stede van justicie nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Maer gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voir recht dat die voirs. Cent Thomas wel scarpelicken geseselt sal worden tot exempel van allen anderen ende eeuwelicken gebannen te wesen uut der stede ende jurisdictie van Alcmaer ende daer inne nyet weder te *commen* up *verbuernisse* van zijn lijff ende goet ende binnen sonneschijn uut deser stede ende vrijheyt van Alcmaer te gaen. Actum den x^e octobris anno XV^C XLI.

[vonnisblad 54](#)

Correctie van Griet Jans int Hackebort

Alsoe Griet Jansdochter waerdinne in 't Hackebort¹⁸³ haer *vervordert* heeft te gaen binnen den huise van Anna Claes Jellendochter bedrijvende aldaer zeeckere groote onstuyerichheyden ende dat om rechts willen staende in rechte¹⁸⁴ tegens den *voirnoemde* Anna, crabbende¹⁸⁵ den *voirnoemde* Anna up haer handt alsoe dat

¹⁸¹ Cent is afkorting van de naam Vincentius

¹⁸² Ouwerkerck = Oudekerk

¹⁸³ Hackebord is benaming voor een trapeziumvormige citer zoals die in de Nederlanden wel gebruikt werd..

¹⁸⁴ staende in rechte = in je recht staan, gelijk hebben

¹⁸⁵ crabbende = krabben

zij bloede *ende* zeer vileynichlicken spreekende, 't welck zaecken zijn van quader consequentie dien men in een stede van justicie nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven, maer gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen dat die *voirnoemde* Griet Jans sal draegen den steenen om haer hals tot an die Roo Steen toe *ende* alsoe wederom comende mette voirs. steenen om haer hals an 't stadthuys toe *ende* dat gedaen wesende, dat se gaen sal in de vierscaer *ende* bidden den gerechte *omme vergiffenisse ende* hier en boven die scout van Alcmaer te betalen vier Karolusgulden. *Ende* ingevalle die voirs. Griet Jans den voirs. Anna hier over ter cause van 't gundt des voirscreven is yet misdede met woorden ofte met wercken dat se *verbueren* haer lijff *ende* goet. Actum den ix^e novembris anno XV^c XLII.

~~Alsoe Janneken Wabbis van Meehelen ende Griete Ouwen van Wachter¹⁸⁶ in Brabant~~

[vonnisblad 55](#)

Correctie van Jan van den Dale alias Jans van Cortrijck, Pieter Jorisz. van Attenhoven alias Geest van Haer, Jan Mathijsz. van Loenen alias Quistgelt¹⁸⁷

[in de marge]

* met hem vieren off sessen

* tot exempel van allen anderen

Alsoe Jan vanden Dale *alias* Jans van Cortrijck, Pieter Jorisz. van Attenhoven¹⁸⁸ *alias* Geest van Haer *ende* Jan Mathijsz. van Loenen *alias* Quistgelt voor ons scepenen van Alcmaer buyten pijn *ende* banden van ijseren geconfesseert hebben te gaen blijteren * crijsknechtsgewijs langs die landen *ende* zeeckere dorpen als te weten Heyloo, Egmont Binnen, Egmont upte Hoeve tot Bergen, Coedijck ~~*ende* meer andere plaatse~~, Outdorp tot die vrouwen, broeders *ende* elders bedrijvende groote fortsen *ende* geweld, spreekende zeere vileynichlicken up die lantluyden *ende* gelt eyschende van de lantluyden of zij en wilde nyet wech gaen, al 't welck is contrarie die placcaten van de *Keyserlijke Majesteit ende* nyet en behoirt ongestraft te zijn in een stede van justicie * *Ende* gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt

¹⁸⁶ Wachter in Brabant = Wechter of Werchter, een deelgemeente van Rotselaar, een dorp in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De plaats ligt aan de samenvloeiing van de Dijle en de Demer

¹⁸⁷ Quistgelt, bijnaam voor een geldverkwister

¹⁸⁸ Attenhoven is een dorp in de Belgische provincie Vlaams-Brabant en een deelgemeente van de stad Landen

van justitie. Soe condempneren scepenen bij heur sentencie diffinityf dat die voors. drie personen gerecht sullen wesen mitten zwaerde deur heur hals *ende* alsoe te brengen van der levende lijve totter doot 't lijf up een rat *ende* 't hoeft up een staeck *ende* die heur goeden geconfisqueert jegens die *Keyserlijcke Majesteyt*. Actum den xiii^e novembris anno XV^C twee *ende* veertich.

[in de marge]

* in een stede van justitie

Alsoe Janneken Wabbis van Mechelen en Griete Ouwendr. van Wachter in Brabant voor ons scepenen geconfesseert hebben angehouden te hebben zeeckere leechgangers *ende* vagabonden *ende* van hemluyden genoten te hebben, 't welck nyet en behoirt ongestraft te blijven * tot exempel van allen anderen, maer gemerct scepenen meer geneicht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe wijsen scepenen voor recht dat die voirs. vrouwen gebannen sullen wesen uut der stede *ende* jurisdictie van Alcmaer *ende* voor sonnenschijn daer uut te gaen *ende* nyet weder daer binnen te *commen* ten eeuwigen daegen up *verbuernisse* van lijff *ende* goet. Actum voors.

[vonnisblad 56](#)

Correxcie van Blanck Jan alias Seldenrijck

[in de marge]

* bannissement¹⁸⁹

Alzoe Jan Jansz. alias Blanck Jan of Seldenrijck hem vervordert heeft te gaen mit andere gesellen *omme up te* van de lantluyden te gaen.

Correctie van Jan Jansz. alias Blanck Jan of Seldenrijck

Alsoe Jan Jansz. *alias* Blanck Jan of Seldenrijck hem *vervordert* heeft te gaen met meer andere gesellen ten huysse van een lantman *ende* aldaer gegeten heeft sonder dat men 't selve hem gaven of dat hij daer eenige betalingen * voir gedaen heeft, 't welck nyet en behoirt ongestraft te blijven om quade consequentie daer uut te *commen* *ende* want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe wijsen scepenen voir recht dat die voirs. Jan Jansz. wel scarpelicken gegeesselt sal worden tot exempel van allen anderen *ende* voirt gebannen te wesen uut der

¹⁸⁹ bannissement = verbanning, ballingschap

stede *ende* jurisdictie van Alcmaer ten eeuwige daegen *ende* binnen
sonnenschijn daer uut te gaen *ende* daer inne nyet weder
te *commen* upte *verbuerte* van zijn rechterhandt. Actum den
xi^e in januario anno XV^C XLIII stilo *communi*.

Correctie van Cornelis Willemsz. Baeckman

Alsoe Cornelis Willemsz. eerst bij schout *ende* burgermeesteren der
stede van Alcmaer van zijn huysvrouwe gescheyden is van goeden
't welck provisoer¹⁹⁰ *ende* deecken van Haerlem geratificeert *ende*
geapprobeert¹⁹¹ hebben *ende* nae bij de provisoer *ende* deecken voirs.
van den bloede *ende* oick bij de *voirnoemde* burgermeesteren hem *verboden* is
up die correctie van der stede, zijn huysvrou noch haer goeden
te roeren noch te misdoen met woorden noch met wercken.
Nyet tegenstaende soe heeft hij hem *over* 't voirs. verbot
vervordert te *commen* binnen haer selffs huys met armoede
ende heeft zijne voirs. huysvrou onmanierlicken gehandelt
met stooten *ende* in haer keel vattende achtervolgende
die getuygen daerop gehoirt, d'welck saken zijn van
quader consequentie die men in een stadt van justicie

[vonnisblad 57](#)

[in de marge]

* *stuivers denieren* scout dese vi *gulden*

behoirt te straffen tot exempel van allen anderen.
Ende gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot
barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe
condempneren scepenen dat Cornelis Willemsz. *voirnoemd* binnen
sonnenschijn gebannen sal wesen een geheel jaer uut der
stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien *ende* daer inne
nyet weder te *commen* up *verbuernisse* van zijn rechterhandt
ende hier en boven een bedevaert te doen tot *Sint* Ariaens in
Vlaenderen *ende* nyet binnen die jurisdictie van Alcmaer
te *commen*, hij en heeft die bedevaert gedaen, daer van goet
betoech auctentyck off brengende *ende* te betalen tot emende
die schout van Alcmaer ses Karolusguldens gereet gelt,
ende die stede van Alcmaer vier duysent steens *ende* twee hoet
calcx *ende* gecondempneert in de kosten. Ende als hij weder
binnen Alcmaer compt, soe sal hij gehouden wesen te *commen* in
gespannen vierscaere voor schout, burgermeesteren *ende* gerechte
van Alcmaer *ende* bidden den gerechte om *verghiffenisse* dan inder-
tijt wesende. Ende ingevalle die voirs. Cornelis Willemsz.
zijne voirs. huysvrouwe ofte yemant anders hier *over ter* cause
van 't gundt des voirs. is yet misdede met woorden ofte met

¹⁹⁰ provisoer = geestelijk rechter, bestuurder van armentehuis of kindertehuis

¹⁹¹ approberen = goedkeuren, inwilligen

wercken, sal hij *verbueren* zijn lijff ende goet. Actum den xvi^{en} in februario anno XV^C drie ende veertich stilo *communi*.

Correctie van Marytgen Huygen van Hazerwou¹⁹²

[in de marge]
al *achtervolgende* die getuygen
daerop gehoirt

binnen sonnenschijn

Alsoe Marytgen Huygen van Hazerwou groote onstuyerecheyt bedreven heeft in 't heylige geesthuys van smyten *ende* zeer vyleynlicken spreekende *ende* dreychde die vaer¹⁹³ van 't voirs. 't gasthuys te steecken, 't welck saken zijn van quader consequentie, die men in een stad van justicie behoirt te straffen, waer gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen dat die *voirnoemde* Marytgen sal draegen den steenen om haer hals tot ande Roo Steen¹⁹⁴ toe *ende* alsoe wederom *commende* mette voirs. steenen om haer hals an 't stadthuys toe, *ende* hyer en boven gebannen te wesen uut der stedevrijheyt van *Alcmaer* drie jaeren lang, upte *verbuerte* indien zij binnen den voirs. drie *jaeren* weder binnen die vrijheyt van *Alcmaer* compt up haer rechterhandt. Actum den vii^{en} in meye XV^C drie *ende* veertich.

vonnisblad 58

Correctie van Baeffe Joris alias Baeffgen Thijssen ende Anna Thijssen haer dochter

Alsoe Baeff Joris alias Baeffgen Thijssen zeeckere *personen* angehouden heeft ~~h~~ besmet met dyeverije *ende* alsoe Anna Thijssen haer dochter mede bekende genut gehad te hebben van zeeckere gestolen goeden 't welke al saecken zijn die nyet ongestraft behoiren te blijven. Ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie *ende* die voirs. twee vrouwepersonen hoer eerste reyse is *ende* noyt in 's heeren handen geweest hebben, soe condempneren scepenen die voirs. twee vrouwen ~~de~~ te saemen te staen, een halff ure lang up die caeck¹⁹⁵ *ende* binnen sonnenschijn te gaen uut der stedevrijheyt van *Alcmaer* *ende* daer inne nyet weder te *commen* tot eeuwigen daegen upte *verbuerte* van haer lijven *ende* goeden, mits betalende den officier acht Karolusgulden voor die costen van de gevangnisse. Actum den vii^{en}

¹⁹² Hazerwou = Hazerswoude

¹⁹³ vaer = vader

¹⁹⁴ Roo Steen = Rode Steen

¹⁹⁵ up die caeck = aan de schandpaal

in meye XV^C drie ende veertich.

Correctie van Zevyer Jansz. ketelboeter

Alzoe Zevyer Jansz. ketelboeter¹⁹⁶ gedefraudeert¹⁹⁷ heeft die wijn excijsse, verexcijssende een vat Hamburger biers ende 't selve bij de gezworen bierdraegers up doende ende bevonden Romenye.¹⁹⁸ Ende, want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen den voornoemde Zevyer Jansz. te betalen tot behoeff van de fortificacie¹⁹⁹ der stede van Alcmaer de somme van twaelff Karolusgulden 't stuck tot twintich stuvers ende daer en boven te betalen in handen van den officier thien Karolusgulden mits voor al betalende de prijs van de Romenye ende dese voirs. pennynge te betalen binnen acht daegen. Actum den v^{en} julii XV^C XLIII.

[vonnisblad 59](#)

Correcxie ~~Confessie~~ van meester Heyndrick Busckvarcken gebooren van Brussel^{xxi}

[in de marge]

\ geweest

+ 't lichaem begraven te worden
upte gewijde aerde

Alzoe meester Heyndrick Busckvarcken van Brussel voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende banden van ijseren geconfesseert heeft hem laeten haerdoopen ende of gegaen heeft sijn kersten doopsel ~~ende van die sacramenten qualick be.o.len~~ heeft nyette min 't hem leedt is dat hij bedrogen is \ ende gelooft dat een guet karstenmensch schuldich is te geloven, hoe wel ~~dat hare~~ dattet nochtans nyet behoirt ongecorrigeert te wesen dat hij gehaerdoopt is ende want scepenen meer geneycht zijn tot barharticheyt dan tot strenckheyt van justitie zoe ~~en wijsen scepenen voor recht ende~~ verordeneren midt desen den voors. meester Heyndrick gerecht te worden metten zwaerd duer sijn hals van de levendige lijve totter doot + ende zijn gueden geconfisqueert te wesen tot 's keyzers proufijt Actum den xxiii^{en} january anno XV^C XLIII stilo communi.

~~Achtervolgende die confessie van Pieter Diericxz. bontwerker
Soe ende nae alle bescheyt dat scepenen gesien ende gehoort~~

¹⁹⁶ ketelboeter = ketellapper, koperslager

¹⁹⁷ defrauderen = bedrieglijk handelen, het land te kort doen door in- of uitgaande rechten te ontduiken

¹⁹⁸ Romenye = biersoort

¹⁹⁹ fortificacie = vestingwerken

~~hebben, soe wijsen scepenen bij hoer senten(tiën)~~

Correctie van Pieter Diericz. bontwercker poirter van Alcmaer^{xxii}

Naer alle bescheyt *ende* getuygenissen bij scepenen gesien *ende* gehoirt, Soe wijsen scepenen bij hoer *sententiën* diffinityff, dat Pieter Diericz. bontwercker een geheel jaer van nu voidan alle sonnendaechs *ende* andere hoogtijden die hoogemisse *ende* preken hooren sal binnen die parochiekercke van Alcmaer, *ende* ingevalle hij in gebreecke gevonden wordt, sal elcke reyse *verbueren* een Karolusgulden (ten waere dat hij oorloff hadde van den officier) d'een helft tot proffijt van de parochiekerck *ende* d'ander helft tot proffijt van den scout *ende* voorts in emende te betaelen in handen van den officier XII Karolusgulden 't stuck tot twintich stuvers up twee die eerste half jaeren nae datum van dese, actum den ~~xiii~~ achtsten aprilis anno XV^C XLVIII stilo *communi* ter *presencie* van alle die scepenen sonder Baert Jelisz., bij voergaende clockgeluyt.

Correctie van Lourus Cornelisz. kistemaker ende Jans Diericz. wever.

Naer alle bescheyt *ende* getuygenissen gesien *ende* gehoort soe
etc.

vonnisblad 60

Wijsen scepenen voir recht, dat Louris Cornelisz. kistemaker *ende* Joris Diericz. wever tuyschen dit *ende* Alreheyiligen *eerstcommende* alle sondaechs *ende* andere hochtijden binnen die parochiekercke van Alcmaer die hoogemisse *ende* preken hooren sullen upte *verbuerte* van een Karolusgulden, soe dick²⁰⁰ als yemant van hem beyden daer over bevonden wordt *ende* ingebreecke geweest sal hebben ten waere bij ~~consent~~ consent van den officier als *voeren* *ende* te appliceren als boven *ende* hier en boven elcx te betalen in handen van den officier twee Karolusgulden up Sint Jacop *eerstcommende*. Actum voors.

Correctie van Willem Pietersz. messemaker.

Naer alle besceyt *ende* getuygenissen gesien *ende* gehoort. Soe wijsen scepenen voir recht dat Willem Pietersz. messemaker twee jaeren lanck nae datum van desen binnen Alcmaer gebannen sal wesen *ende* binnen de selve twee jaeren nyet uut der *voirs*. stede te ~~moeg~~ gaen buyten consent van den officier, upte *verbuerte* van zijn rechterhant voor d'eerste reyse *ende* daerna

²⁰⁰ soe dick = zo vaak, dikwijls

upte *verbuernisse* van zijn lijff *ende* goet. *Ende* hier en boven te betalen tot proffijt van den officier veerthien Karolusgulden up twee halve jaeren nae datum van dese. Actum *voirs*.

Correctie van Philips Jacopsz.

Naer alle besceyt *ende* getuygenissen gesien *ende* gehoord. Soe wijsen scepenen voor recht dat Philips Jacopsz. van nu voirdan een geheel jaer lang alle sondaechs *ende* andere hoochtijden die hoogemisse *ende* preken hooren sal binnen die parochiekercke van Alcmaer upte *verbuerte* van elcke reyse een Karolusgulden ten waere hij oorloff hadde van den officier *ende* te appliceren als boven, *ende* bannen den selven Philips Jacopsz. een geheel jaer nae datum van desen binnen der stede-vrijheyte van Alcmaer *ende* daer nyet uut te gaen, sonder consent van den officier, upte pene van elcke reyse ses Karolusguldens, d'een helft te gaen tot proffijt van de parochiekercke van Alcmaer *ende* d'ander helft tot behoefte van den officier. *Ende* hier en boven te betalen in emende in handen van den scout thien Karolusgulden up twee half jaeren eerstcommende. Actum *voirs*.

vonnisblad 61

Scepenen wijsen voir recht alsoe Frans Jansz. backer uut der stede is om zijn broot te winnen. Soe nemen scepenen hoer steech²⁰¹.

[in de marge]
de scout heeft *gerenuncheert*
voor die *voornoemde* scepenen
van dese appellacie

Up alle welcke voors. *vonnissen* die scout van Alcmaer geappelleert heeft voor 't Hof van Hollant.

Scepen wijsen voir recht dat Louris Cornelisz. kistemaker *ende* Jans Diericz. wever, gaen sullen up hantasting *ende* tot *vermaninge* van den scout weder in te commen *ende* dat Pieter Diericz., Willem Pietersz. *ende* Philips Jacopsz. *voornoemd* sullen blijven in bewaerder hant. Actum voors. mij jegenwoordich.

J. Teylingen

Correctie van Frans Jansz. backer.

Waer alle besceyt *ende* getuygenissen gesien *ende* gehoord, soe wijsen

²⁰¹ steech = pad

scepenen voor recht dat Frans Jansz. backer nae acht daegen naedat hij binnen Alcmaer gecommen sal wesen een geheel jaer alle sondaechs ende andere hoochtijden die hoogemisse ende preken te hooren binnen die parochie van Alcmaer upte verbuerte soe wanneer hij contrarie bevonden wordt t'elcke reyse een Karolusgulden of ten waere hij consent hadde van den officier, d'een helft tot proffijt van de parochiekerck van Alcmaer ende d'ander helft tot behoef van de schout ende hier en boven te betalen in handen van den officier ses Karolusgulden up twee halve jaeren eerstcommende nae datum van desen. Actum voors. mij jegenwoordich.

J. Teylingen

[vonnisblad 62](#)

Correctie van Leonaert die scoutendienaer

[in de marge]

²⁰² vergouden ²⁰³ dwarsnacht

Alsoe Leonaert Jansz. die schoutendienaer bij nachte gewont heeft eenen genaempt Langedijck, die welcke tot hem riep dat hij zijn buyerman was en heeft nochtans nyet upgehouden hem te quetsen ende alsoe 't selve nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven in een stede van justicie, soe wijsen scepenen voir recht bij heur sententiën diffinityff (gemerct scepenen nyet gebleken is van de lazarus)²⁰⁴ dat die voors. Leonaert binnen sonnenschijn gebannen sal wesen twee jaeren lanck uuter stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien ende binnen die voors. tijt nyet daer weder inne te comen upte verbuerte van zijn rechterhant voor d'eerste reyse ende die tweede reyse up verbuernisse van zijn lijff ende goet. Ende daer en boven te betalen in handen van den officier thien 's heerenponden²⁰⁵ ^ Actum den viii^e in meye CV^C XLVIII.

Correcxtie van Willem Pietersz. gebooren uuytte land van Cuyck ende Frans Jansz. van Haerlem alias die Duytsche moeriaen

Alzoe Willem Pietersz. ende Fransz Janz. geconfesseert ~~heeft~~ hebben buyten pijnende banden van ijseren, ghestoolen te hebben zeecker vier hemden tot Assendelft 't welck nyet en behoort ongestraft noch gecorrigeert te bliven in een stede van justitie ter exempele van allen anderen. Ende want scepenen meer

²⁰² vergouden = vergolden, vergulden

²⁰³ dwarsnacht = tussenliggende nacht, tijdsbestek van 24 uur

²⁰⁴ van de lazarus = melaatsheid hebben

²⁰⁵ heerenpond = 14 stuivers

gheneycht zijn tot barmharticheyt dan tot strencht van justitie zoe *condempneren* scepenen den zelve Willem Pietersz. *ende* Frans Jansz. dat zij malcanderen wel gheesselen zullen in't openbaer up 't scavot *ende* ingevalle zij malcanderen nyet scarpclicken geesselen willen, zoe zullen 't selfde doen die scout met zijn dienaren ~~Actum den xxiii^{en} juny anno XV^c den vier ende veertich.~~ *Ende* dair en boeven ~~lanck~~ drye jaren ~~nyet~~ gebannen te wesen uuytter stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien *ende* ingevalle zij binnen de voors. drye jaren weder binnen deser stede van Alcmaer commen, 't sal wesen upte verbeurte van zijn rechterhandt die contrarie dede. Actum den xxiii^{en} in junio anno CV^c XLIII.

vonnisblad 63

voors. Lammert Gerytsz. naede voors. drie jaeren nyet moegen binnen die stede van Alcmaer comen, off hij sal eerst *ende* al *voeren* betalen in handen van de scout van Alcmaer de *somme* van vijff Karolusgulden, upte *verbuerte* van zijn rechterhandt. Actum den xviii^{en} septembris anno XV^c XLIII.

Correctie van Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn.

[in de marge]

^ mans *ende* vrouwen

die

^ *ende* glasen uuytgebroken

heeft

^ *ende* aangesien die *voors*^.

Willem Jansz. noyt

in gheen handen geweest

en heeft

^ binnen sonnenschijn

Alsoe Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn buyten pijn ~~van~~ *ende* banden van ijseren geconfesseert heeft tot veel diversche plaetsen gestolen te hebben zeeckere ^ ~~goeden~~ clederen *ende* hemden ^ 't welck zaecken zijn die men nyet ongestraft behoirt te laeten blijven. *Ende* gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie ^ Soe *condempneren* scepenen dat den *voornoemde* Willem Jansz. wel scerpelicken gegeesselt sal worden tot exempel van allen anderen. *Ende* dat gedaen zijnde dat die *voornoemde* Willem Jansz. een stuck van zijn rechteroor gesneden sal worden. *Ende* voort ^ gebannen te wesen uuyt der stede ~~van~~ *ende* vrijheyt van Alcmaer tot eeuwigen daegen *ende* daer nyet weder inne te commen upte *verbeurte* van zijn lijff *ende* goeden. Actum den x^o decembris anno XV^c vier *ende* veertich.

Correctie van Dirck Govertsz. van Bleswijck

Alsoe Dirck Govertsz. van Bleeswijck buyten pijn *ende* banden van ijseren geconfesseert heeft tot veel diverschen plaetsen gestolen te hebben zeeckere mans *ende* vrouwen clederen *ende* hemden *ende* daer en boven veel fortsen²⁰⁶ *ende* gewelden gedaen tot diversche plaetsen nae uitwijsinge zijn confessie daeroff breeder blijckende. Al 't welck zaecten zijn die nyet ongestraft *ende* ongepuniert behoort te blijven tot exempel van allen anderen. Ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen bij huer *sententiën* diffinityff dat die voors. Dirck Govertsz. gehangen sal worden onder een dwarsbalck tuyschen hemel *ende* aerde *ende* alsoe geworcht te worden met een coorde, ~~alsoe~~ dat hij gecommen sal wesen van de levende lijve totter doot, *ende* zijn goeden geconfisqueert tot prouffijt van der *Keyserlijcke Majesteyt*. Actum den xi^{en} decembris XV^c vier *ende* veertich.

vonnisblad 64

Correctie van Wijnandt Fransz. van Deventer

[in de marge]

^ die hem tot dieverye

gegeven hebben

't welck zaken zijn van

quader consequencie

die men nyet en behoirt

ongecorrigeert te

laten blijven

Alsoe Wijnandt Fransz. van Deventer genaempt in de wanderinge Slimbeck of Slimmont ~~hem p...der~~ geconfesseert heeft tot diversche plaetsen ~~te gaen stelen~~ gestolen te hebben *ende* met sommige *personen* ^ omgegaen heeft breeder blijckende bij zijn confessie daer van zijnde # Ende angesien die *voornoemde* Wijnandt Fransz. een jong man is *ende* noyt in 's heeren handen ~~is~~ geweest is. Soe wijsen scepenen bij hoer sentencie diffinityf, dat die voirs. Wijnandt Fransz. wel scarpelicken gegeesselt sal worden *ende* daer nae een stuck van zijn rechteroor gesneden te worden tot exempel van allen anderen *ende* voort binnen sonnenschijn gebannen te wesen uut der stede van Alcaer *ende* jurisdictie van dien tot eeuwigen daegen *ende* daerinne nyet weder te comen up *verbuernisse* van zijn lijff *ende* goeden. Actum den xxv^e aprilis XV^c XLV ter *presentie* van alle die scepenen sonder Jacob Jacobsz.

Correctie van Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem in den lande van Ghelder

²⁰⁶ fortsen = gewelddaden

[in de marge]

^ der stede van Alcmaer

^ voer recht

^ ~~ende~~ biddende den gerechte
om vergiffenisse

Alsoe Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem in den lande van Ghelder voor ons scepenen ^ buyten pijn ~~ende~~ banden van ijseren geconfesseert heeft dat zij zeeckere goeden Leonart die scoutdienaer tot Hoorn ontvoert heeft buyten consent van Leonart *voors.* haer meester, 't welck zaecken zijn van quader consequencie die men nyet ongestraft behoirt te laten blijven. Soe wijsen scepenen *voirnoemd* ^ bij hoer sentencie diffinityf dat die *voors.* Alijt Baernts den steenen om haer hals sal draegen tot an 't stadthuys toe ^ ~~ende~~ bannen de *voors.* Alijt een geheel jaer uut der stede ~~ende~~ jurisdictie van Alcmaer ~~ende daer inne~~ binnen die *voors.* tijt daer inne nyet weder te *commen* upte *verbuerte* van haer rechteroor offgesneden te worden. Ende voorts in emende te betalen in handen van den officier ses Karolusgulden 't stuck tot twintich stuvers. Actum den xxviii^e augusti anno XVe XLV

Correctie van Cornelis Ghijsbrechtsz. van Hoorn ende Jan Cornelisz. geboren van Haerlem

Alsoe Cornelis Ghijsbrechtsz. alias Jonge Tas ~~ende~~ geboren van Hoorn ~~ende~~ Jan Cornelisz. alias Jan Taems geboren van Haerlem buyten pijn ~~ende~~ banden van ijseren voor ons scepenen der stede van Alcmaer geconfesseert hebben dat zij *gecommen* zijn binnen Scaegen, aldaer zij tot een huys die muyer duer gebroocken hebben ~~ende~~ daer door gecropen in 't selve huys ~~ende~~ noch

vonnisblad 65

tot veel diversche steden ~~ende~~ dorpen die glasen uutgenomen ~~ende~~ die veynsters open gedaen ~~ende~~ zijn alsoe dieffelicken in de huysen *gecommen* ~~ende~~ hebben alsoe gestolen zeecker gelt, lynnem, wollen, tynnewerck, cramerie ~~ende~~ anders breeder blijkende bij huer selfs confessie. Al 't welck zaecken zijn van quader consequencie ~~ende~~ nyet en behoirt ongestraft ~~ende~~ ongecorrigeer[t] te blijven tot exempel van allen anderen. Soe condempneren scepenen bij hoer sentencie diffinityf dat die *voirnoemde* Cornelis Ghijsbrechtsz. ~~ende~~ Jan Cornelisz. gehangen zullen worden onder een dwarsbalck tuyschen hemel ~~ende~~ aerde ~~ende~~ alsoe geworcht te worden met een coorde van levendige lijve totter doot ~~ende~~ hueren goeden geconfisqueert ~~ende~~ *verbuert* tot proffijt van der Keyserlijke Majesteyt. Actum den xxvii^{en} in januario anno XV^c ses ~~ende~~ veertich. Stilo *communi*

Renunciatie van de voochdie gedaen bij Damiaen uuyten Brouck Thomasz.

Upten xv^{en} dach van deser tegenwoordige maent van maert anno XV^C zeven ende veerthich nae 't gemeen scriven compareerde voor de scout, burgermeesteren ende gherechte der stede van Alcmaer, collegialiter vergadert zijnde in de raedtcamer deser voors. stede Damiaen uuyten Brouck Thomasz. ons te kennen ghevende hoe dat hij bij seeckere vele ende diverse redenen, inabel ende onbequaem is te houden ende hebben die administratie van zijnen gueden, ende dat arger is dat hij gescapen soude wesen te commen tot groote armoede, miserie ende verdriet, ten ware dat hier anders inne nyet versien en worde. Zoe eist dat wij scout, burgermeesteren ende schepenen deser voors. stede van Alcmaer, adverteren ende waerschouwen eenen yghelijcken ende elcx bijzondere dat van nu voortaan nyemant hem en vervordere eenyge coomenscappe metten voors. Damiaen te doen, te accorderen noch overcommen, in eenyger manieren, ende voort dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen, want men salt daer gheen recht off doen. Actum voors. gepubliceert voir den volcke.

Correctie upte renunchiatie van de voochdie van Anna Reyersdr.

Alsoe als die naeste vrunden ende magen van Anna Reyersdochter de huysvrouw van Willem Gerrytz. alhier gecommen zijn upte raedtcamer van deser stede ende gaven te kennen hoe dat die voors. Anna Reyersdochter zeer sobere van regimente is, dilapiderende²⁰⁷ ende deur brengende haer goeden, obligatien te passeren ende groote schulden te maken onwetende haer voors. man, haer mans vrunden ende haer selffs vrunden ende ten waer saecke dat men daer anders nyet inne en voersage, zoe waeren die voors. Anna Reyersdochter met haer man ende kinderen gescapen te commen in heur oude daegen tot groot armoet, miserie ende verdriet, 't welck men gaern verhoeden soudent. Zoe eyst dat wij scout, burgermeesteren ende scepenen deser stede van Alcmaer adverteren ende waerschouwen eenen ygelijcken ende elcx bijzonder dat van nu voortaan nyemant hem een vervordere eenige coopmanscappen ofte contracten metten voors. Anna Reyersdr. te doen, accorderen, noch overcommen in eenygen manieren ende voort dat nyemant haer en borge want men salt daer geen recht off doen. Actum den xxiiii^{en} in meye anno XV^C zeven ende veertich.

[vonnisblad 66](#)

Correctie van Mathijsz. die zoon van groote Thrijn

[in de marge]
Jan Mathijsz. heeft den
gerechte om vergiffenis
gebeden den xix^e julii XV^C
XLVIII

Alsoe Jan Mathijsz. hem zeer ongeregelt gehadt heeft in den

²⁰⁷ dilapideren = verkwisten, vergooien

brant geschiet in de vastelavont laestgeleden *ende* daeren boven den vrou van den huuse gequest binnen huer eygen huys, 't welck zaken zijn van quader *consequentie* dienen in een stadt van justitie behoirt te straffen tot exempel van allen anderen. *Ende* gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justitie. Soe condempneren scepenen bij advyse van den burgermeesteren deser stede, dat Jan Matthijsz. *voornoemd* gehouden sal wesen een bedevaert te doen tot onser Liever Vrouwe tot 's Gravesande *ende* nyet binnen de jurisdictie van Alcmaer weder te *commen*, hij en heeft die bedevaert gedaen daer van goet betooch auctentyck off brengen. *Ende* te betalen tot een emende, die schout van Alcmaer de *somme* van vijftien Karolusgulden 't stuck tot xx *stuivers* te betalen up drie termijnen, daer van 't eerste termijn van betalinge wesen sal *Sinte Bartelmeus*²⁰⁸ naest*commende*, dat anderde termijn op *Sinte Maerten*²⁰⁹ daer an volgende *ende* dat derde termijn up *Sinte Pieter ad Cathedram*²¹⁰ mede daer naest an volgende. *Ende* als de *voors.* Jan Mathijsz. weder binnen Alcmaer compt als die bedevaert gedaen is, soe sal hij gehouden wesen te *commen* in gespannen vierschaer voir schout, burgermeesteren *ende* gerechte van Alcmaer *ende* bidden den gerechte om *vergiffenisse*. *Actum* den laetsten junii anno XV^C zeven *ende* veertich

Renunciatie van de voochdie gedaen bij Jan Claesz. die zoon van Claes Cuyper

Upten xii^e dach van deser tegenwoordigen maent van januariio anno XV^C acht *ende* veertich nae 't gemeen scrijven compareerde voor de scout, burgermeesteren, *ende* gerechte der stede van Alcmaer collegialiter *vergadert* zijnde in de raedtcamer deser *voors.* stede Jan Claesz. die zoon van Claes Cuyper, ons te kennen gevende hoe hij bij seeckere veele *ende* diversche redenen, inabel *ende* onbequaem is te houden *ende* hebben die administratie van zijnen goeden *ende* dat arger is dat hij gescapen soude wesen te *commen* te groote armoede, miserie *ende* verdriet, ten waere dat hier anders inne nyet versien en worde. Soe eist dat wij scout, burgermeesteren *ende* de scepenen deser *voors.* stede van Alcmaer, adverteren *ende* waerscouwen eenen yegelicken *ende* elcx bijzonder dat van nu voirt aen nyemant hem en *vervorderen* eenyge coomenschappe mitten *voors.* Jan Claesz. te doen, te *accorderen* noch *overcommen* in eenyger manieren *ende* voort dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen, want men salt daer geen recht off doen. *Actum* *voors.* gepubliceert voir den volck.

²⁰⁸ Sinte Bartelmeus = 24 augustus

²⁰⁹ Sint Maartendag = 11 november

²¹⁰ Sinte Pieter ad Cathedram = Sint Petrus' Stoel. Op 22 februari wordt de apostolische oorsprong van het leergezag van de Bisschop van Rome herdacht.

Correctie van Adriaen Jacopsz. alias misdiener^{xxiii211}

[in de marge]

^ *ende* alsoe scepenen meer
geneycht zijn tot
barmhertigheyt dan
tot strengheyt van
justicie

^ Pieter Dircxz.
schoenmaker
is waerborge geworden

^ item bij die pastoir van
Spanbrouck iii *gulden*

Naer alle besceyt dat scepenen gesien ende gehoirt hebben ^
Soe wijsen scepenen voir recht, dat Adriaen Jacopsz. *alias misdiener*
een geheel jaer nae *datum* van *deser* alle sondaechs, hoochtijden
ende apostelsdaegen²¹² die hoogemisse *ende* preken hooren sal binnen
der parochiekercke van Alcmaer, soe *verre* hij bij huys ofte
binnen *deser* stede is upte *verbuerte* van een Karolusgulden
t'elcke reyse, tot proffijt van den officier. Ende daer
en boven te betalen in handen van den officier de *somme* van
negen Karolusgulden, te weten drie Karolusgulden gereet
ende die *andere* ses Karolusgulden up twee halve *jaeren* nae
datum van *desen*, *ende* sal die voors. Adriaen Jacopsz. gehouden
wesen *principael* ^ borch te stellen voor de selve *pennyngen* alleer hij uut
sheeren slooten gaet^{213xxiv}. *Ende* hier mede vrij *ende* quyt van
allen oncosten *ende* delict. Actum *gepronuncheert* voir den
volcke ter *presencie* van alle die scepenen den v^{en} augusti
anno XV^C vier ende veertich.

Correctie van Marytgen 't vroetwijff

[in de marge]

^ *ende* gemerct scepenen
meer geneycht zijn
tot barmherticheyt
dan tot strengheyt
van justicie

Claes Ariaensz.
upte dijck is
waerborch geworden

Naer alle bescheyt *ende* confessie van Marytgen 't vroetwijff
bij schepenen gesien *ende* gehoirt ^ soe wijsen schepenen voir recht
dat die *voirnoemde* Marytgen twee *jaeren* lang nae *datum* van *desen*

²¹¹ misdiener = misdienaar

²¹² apostelsdaegen = naamdagen van de 12 apostelen in R.K.kerk

²¹³ alleer hij uut sheeren slooten gaet = voordat hij achter slot en grendel vandaan komt

gebannen sal wesen binnen der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien *ende* daer uut nyet te gaen buyten consent van den officier, upte *verbuerte* van telcke reyse een Karolusgulden, *ende* dat de selve Marytgen de voors. twee jaeren alle sondaechs, hoochtijden *ende* apostelsdaegen gehouden sal wesen die hoogemisse *ende* preken te hooren binnen der parochiekercke van Alcmaer, ten waere dat zij in eenige noot gehaelt worde, *ende* indien zij in gebreecke waere van 't selve te voldoen, sal sij *verbueren* tot elcke reyse een Karolusgulden, deen helft tot proffijt van den parochiekercke van Alcmaer *ende* den ander helft tot proffijt van den officier. *Ende* hier en boven te betalen in handen van den officier vijftien Karolusgulden up drie halve jaeren nae datum van desen, welverstaende dat zij gehouden sal wesen principael borch te stellen voor de selve xv Karolusgulden alleer zij uut sheeren slooten gaet, *ende* daer mede van allen oncosten *ende* delict vrij *ende* quyt te wesen. Actum gepronuncheert voir den volcke ter *presencie* van alle die schepenen den v^{en} augusti XV^C vier *ende* veertich.

vonnisblad 68

Correctie van Jan Harmansz. alias Jan Tade buyelmaker^{xxv}.

[in de marge]

* ingaende up datum van desen

Naer alle besceyt *ende* confessie van Jan Harmansz. alias Jan Tade buyelmaker²¹⁴ bij scepenen der stede van Alcmaer gesien *ende* gehoirt ~~hebben~~ *ende* gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voir recht den voornoemde Jan Harmansz. ~~van den eysch~~ bij vrij *ende* quyt van den eysch bij den schout van Alcmaer up hem gedaen, tot desen dach toe mits dat die voirs. Jan Harmansz. gehouden sal wesen een geheel jaer * alle heylige daechmisse *ende* preken hooren sal soe verre hij bij huys is, upte *verbuerte* van elcke reyse thien stuvers tot proffijt van den officier. Actum den ix^{en} augusti anno XV^C XLIII ter *presencie* van alle die scepenen, zonder Dierick Reyersz. bij voorgaende clockgeluyt.

Confessien van Dauwen Tjaertsz. alias Picklap

Naer alle bescheyt *ende* confessie van Dauwen Tjaertsz. alias Picklap

²¹⁴ buyelmaker = buidel-, tassenmaker

geboren tot Ses Bieren²¹⁵ bij scepenen gesien *ende* gehoirt. Soe wijsen scepenen voir recht den *voirnoemde* Dauwen vrij *ende* quyt tot desen dach toe van den eysch van de scout. Actum den xvi^{en} septembris XV^C XLIIII ter *presencie* van alle die scepenen sonder Dierick Reyersz. *ende* Ariaen Jacopsz. scepenen.

Correctie van Lambert Gerrytz. alias 't Lam van Delft.

Alsoe Lambert Gerrytz. tasmaker *alias* 't Lam van Delft

Naer alle besceyt dat scepenen gesien *ende* gehoirt hebben *ende* alsoe Lambert Gerytz. tasmaker *alias* 't Lam van Delft hem zeer ongeregelt *ende* onstuyericheyte bedreven heeft in *Sinte Bertelmeus* marct lestleden zeer bij den dranck wesende, 't welck zaken zijn van quader consequencie die men in een stad van justicie behoort te straffen. *Ende* gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen dat die *voirnoemde* Lambert Gerrytz. gebannen sal wesen uuyt der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien, den tijt van drie jaeren ingaende up datum van desen *ende* binnen sonnenschijn uut der voors. stede *ende* jurisdictie van dien te gaen *ende* binnen de selven drie jaeren daer inne nyet weder te *commen* up te verbuerte van zijn rechterhandt. Ende hier en boven sal die

vonnisblad 69

Renunchiacie van de voochdie gedaen bij Cornelis Reyersz. alias Crijger Molenaer

[in de marge]

* der stede van Alcmaer

Alsoe Cornelis Reyersz. *alias* Crijger Molenaer voor burgermeesteren *ende* scepenen* te kennen gegeven heeft als dat hij nyet nut noch bequaem en is zijn goeden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescaepen soude wesen te *commen* tot groote armoede miserie *ende* verdriet, soe eist dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser voors. stede van Alcmaer adverteren *ende* waerscouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzondere dat van nu voortan nyemant hem *vervorderen* en sal eenyge coomenscappe mitten voors. Cornelis Crijger te doen, te accorderen noch overcomen in t'enyger manieren *ende* voort dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen want men salt daer gheen recht off doen. Actum gepubliceert up den xxi^{en} in junio anno XV^C XLVIII.

²¹⁵ Ses Bieren = Sexbierum

Renunciacie van de voochdie gedaen bij Symon Albertsz. Hertoch

Upte dach van huyden *alias* den xi^{en} *decembris anno XV^C* acht ende veertich compareerde voor die scout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmaer collegialiter vergadert zijnde in de raedtcamer deser voors. stede Symon Aelbertsz. Hertoch. Ons te kennen gevende hoe dat hij bij zeeckere veele ende diverssche redenen inabel ende onbequaem is ~~te hebb houden~~ zijn goeden te regieren ende dat arger is dat hij gescapen souden wesen te commen tot groote armoede, miserie ende verdriet, ten waere dat hier anders inne nyet versien en worde. Soe eyst dat wij scout, burgermeesteren ende scepenen deser voors. stede van Alcmaer adverteren ende waerscouwen eenen ygelicken ende elcx bijzondere, dat van nu voirtan nyemant hem *vervorderen* en sal eenyge *coopmanscepe* mitten voors. Symon Aelbertsz. te doen, te accorderen noch *overcommen* in eenyger manieren ende voert dat gheenen waerden ofte waerdinnnen hem eenyge wijn ofte bier tappen, want men salt daer gheen recht off doen. Actum gepubliceert voor den volcke ten daege voors.

[vonnisblad 70](#)

Renunciatie van de voichdie van Ghijsbert, moellenaer

Up huyden den xvi^{en} *decembris anno XV^C* ende vijffich compareerde voer die schout, burgermeesteren ende gerechte van Alcmaer collegialiter vergadert wesende upten raedtcamer, Ghijsbert Evertsz. molenaer, geboren van Haerlem, ons te kennen gevende hoe dat hij bij zekere veele diversche redenen inabel ende ombequam is, zijn goeden te regieren, alzoehij in zijn coemanscap dickwils behaelt ende bedrogen wordt alzoehij gescapen soude wesen te comen tot grooten armoede ofte verdriet, ten waer dat hyer anders nyet in versien en wordde. Soe ist dat wij scout, burgermeesteren ende scepenen der voors. stede adverteren ende waerschouwen eenen ygelijcken ende elcx bijzondere dat van nu voirt an nyemant hem en *vervorderen* zal eenyge *coomanscap* mitten voors. Ghijsbert Evertsz. molenaer te doen in eenyger manieren, ende voert dat gheen waerden ofte waerdinnnen hem eenyge wijn ofte bier tappen sullen want men zal daer geen recht over doen. Aldus gepubliceert bij voirgaende clockgeslach voir alle den volcke.

Correctie van meester Bouwen Jacobsz. barbier

Alzoe meester Bouwen Jacobsz. barbier een sekere buyel

mit een gouden ring gevonden heeft *ende* dye selve ring verset *ende* nyet vercondicht en heeft, *seggende* dattet zijn wijffs ring was. Soe condempneren scepenen den selven meester Bouwen dat hij een sondach naestcomende in de Grootte Kerke voer de processie bloetshoofds om gaen zal van 't koer off met een barnde waskaersse in zijn hant, *ende* dye selfde weder te brengen als hij *omme* geweest is voer den heyligen sacramento, *ende* aldaer dye hoechmisse bloetshoefds up zijn knyen uuythoeren, *ende* indien hij 't selve nyet en volbrachte up sondach naestcomende zoe voors. es, dat hij gebannen zal weesen uuyter stede van Alcmaer zoe lange hij dye voors. penitencie volbracht zal hebben. Ende daerenboven te gelden den officier vier Karolusgulden vergouden over dwarsnacht. Actum den vii^{en} octobris anno XV^C *ende* vijftich.

vonnisblad 71

[in de marge]

* wel wetende haer nyet

toebehoirende

* up peyne van haer

rechterhant

Correctie van Anna Broers uuyt Vrieslant die huysvrouw van Michiel, glaesmaker

Scepenen gesien *ende* gehoirt hebbende dye confessie van dyverssche dyeverye - goeden- dye Anna Broers geboren van Worcum in Vrieslant ~~tot diverse plaetse geperpetreert*~~ *ende* gehuyst, geherbercht *ende* gedraegen *ende*... ~~gepleecht heeft~~ breder blijckende bij de informatie van dien. Maer alzo scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheit dan tot strencheyt van justicie, soe condempneren scepenen den selven Anna Broers dat zij anderen ten *exempel* bij den scarprechter up 't scavot geleyt *ende* gebrocht zal worden *ende* haer luchteroer van 't hoeft gesneden zal worden *ende* an een pael gespijckert *ende* voerts ten euwygen daegen gebannen te weesen uuyten banne *ende* vrijheyt van Alcmaer * *ende* haer goeden geconfisqueert van de costen van justicie *ende* 't achter wesen van haeren crediteurs. Actum den xvii^{en} martii anno LI.

Correctie van Anna Jans van Holten geboren uuyt Sticht, de dienstmaecht van Arijs Pietersz. vleyshouwer

Scepenen gehoort hebbende dye confessie van Ghuyert

Jans gevangen, als dat zij haer ontgaen heeft tegens haer meester *ende* vrou. Soe condempneren scepenen dat dye voirs. Ghuyert Jans dye steen openbairlick draegen zal om haer hals tot om dye Roede Steen toe up te Myenterbrugge *ende* wederom comen zal *vertoenen* voerde deure van haer meester *ende* vrou *ende* bidden die selve mit gebogen knyen om vergiffenisse, *ende* zal van daer wederom comen in gespannen vierscaer *ende* bidden godt *ende* die justicie mede om vergiffenisse *ende* voerts ten euwygen daegen gebannen te wesen uuyten banne *ende* vrijheyte van Alcmaer sonder daer inne weder te comen. upte *verbeurte* van beyde haer oeren offgesneden te worden. Actum den ii^{en} aprilis *anno* LI nae Paesschen.

[vonnisblad 72](#)

Correctie van Elsgen Willemsdochter

[in de marge]

X *ende* bidden dye schout
ende justicie *omme* vergiffenisse

Scepenen gesien hebbende dye confessie van Elsgen Willemsdr. alias Modde van Gompen²¹⁶, mit zekere andere informatie. Soe condempneren scepenen den selven Elsgen, dat zij dye steen dragen zal totte Myentterbreg toe *ende* wederom up 't stadthuys^X *ende* voirts gebannen te weesen binnen sonneschijn ten ewigen dagen uuyte stede van Alcmaer sonder daer weder inne te mogen comen upte *verbeurte* van haer rechteroer *ende* voirts gecondempneert in de costen van de *apprehensie* van de schout. Actum den xxiii^{en} julii *anno* LI.

Sceyding tusschen Cornelis Willemsz. goutsmit *ende* Lysbet Claes, sijn huysvrou.

Alzoe Cornelis Willemsz. goutsmit *ende* Lysbet Claes dochter, sijn huysvrou bij consent *ende* believe van provisoer *ende* deken van Alcmaer mitsgaders van provisoeren *ende* deken van Delfflant gescift *ende* gesceyden sijn van gueden breder blijckende bijde sceytbrief daer off zijnde. Soe eyst dat schout, burgermeesteren mitten gerechte van Alcmaer adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelijcken *ende* elcx ten bijzondere dat van nu voert aen nyemant hem vervorderen en zal eenyge coemanscap ofte handelinge te doene mitten *voirnoemde* Cornelis alzoe hij noch zijnen voirs. huysvrou elcx anders goet nyet bezwaeren,

²¹⁶ Modde van Gompen = In de 16/17de eeuw wordt *Modde van Gompen* gebruikt als scheldwoord voor een vuil, lomp en onhandig vrouwmens en voor een hoer; de herkomst is niet bekend.

vercoepen noch belasten en moegen in eenyger manieren,
maer zoe wye ter contrarie dede dat men daer geen
recht off doen en sullen. Actum den xxvi^{en} julii anno LI,
ende gepubliceert voer alle den volcke bij voirgaende clockgeslach.

Correctie van Jan de Reux Willemsz.

Scepenen gesien *ende* gehoert hebbende den eysch van den
schout gedaen up Jan de Reux gevangen up 't geweld
ende fortse dye hij bedreven heeft gehadt t'Egmont upte
Hoeff aen eenen Trijn Jans, de meijt van Marytgen Heyndricx,
waerdin aldaer, breder blijkende bij zekere certificaten
ende anders daer van zijnde. Soe condempneren scepenen den
selven Jan de Reux *ende* bannen hem ten euwygen daegen
uuyter stede *ende* vrijheyt van Alcmaer binnen sonnescijn
sonder wederomme daer inne te mogen comen opte
verbeurte van zijn lijff *ende* goet *ende* daerenboven te gelden
een mulcte van xxv *Karolusgulden* tot prouffijt van den *Keyserlijke Majesteyt*
mitsgaders in de costen van der apprehensie. Actum
den viii^{en} octobris anno XV^C een *ende* vijftich.

vonnisblad 73

Michiel Taemsz.

Alzoe schout, burgermeesteren mitte gerechte versocht zijn
geweest bij Ambrosius als *gemachtigde* van Jan Taemsz. curatoer
altehans²¹⁷ syeck, Heyndrick Cornelis Symenssen, Aerian Jansz.
van Oudenyerop *ende* Jan Boerrijtsz. als naeste vrunden
ende maegen van Michiel Taemz. vervangende *ende* hen starck
maickende voir alle d'andere vrunden van den voirs. Michiel
omme den selven Michiel (dye altehans van sobere
regimente is) uuyter voichdie *ende* oirde *ende* regel te stellen
ten eynende hij *ende* zijn kint hyer naemael tot gheen
armoede noch *verdriet* en comen *ende* oick dat zijnen jegenwoirdige
goeden nyet verquist noch vorder belast en wordden.
Soe eyst dat dye voirs. schout *ende* burgermeesteren mitten
gerechte waerschouwen *ende* verbieden eenen igelijcken dat zij
mitten voirs. Michiel nyet en coomanscappen spelen noch
en handelen, noch oick enyge wijn, byer ofte anders en tappen
up enich pant sonder gelt, up peyne datter geen recht
van gedaen zal wordden, interdicerende²¹⁸ *ende* verbiedende
voirts alle dye pachtenaers van den voirnoemde Michiel *ende* zijn kint
dat zij den selven Michiel gheen renten noch pachten

²¹⁷ altehans = samentrekking van ouder *altehants*, met het versterkende → **al** gevormd bij *tehants* 'dadelijk, aanstonds

²¹⁸ interdiceren = verbieden, vooral het beheer over het eigen vermogen; onbevoegd verklaren

voirtaen en betaelen up peyne van andermael te betaelen
maer sullen de selve heure pachten betaelen in handen van de
curateurs van den voirmoemde Michiel ende zijn kint. Actum den
v^{en} in may anno XV^C LII ende voir alle den volcke gepubliceert bij
voirgaende klockgeslach.

Correctie van Jacob Jacobsz. alias Jaepgen Dienaer.

Alzoe Jaepgen Dienaer hem zeer fortselicken gethoont heeft
tegens eenen Jacob de Vlaming upte gevangen poort deser
stede ter *presentie* van zekere *procureurs* gevangens ende
daerenboven noch zeer fortselicken *ende* gewendelicken getraceert
ofte doen tracteren heeft eenen Cleijntgen van Hasselt, waer
van de selve Cleijntgen clachtich geweest is an burgermeesteren
seggende, is dit een stadt van geweld off van justicie,
mijn mantel *ende* mijn gelt is mij dyefflicker *ende* fortselicken
benomen, breder blijckende bij de informatie daer van
zijnde, soe condempneren *ende* bannen scepenen den selven
Jaepgen binnen sonneschijn uuyter voirs. stede *ende*
vrijheyte van Alcmaer den tijt van vijff jaeren sonder
daer weder inne te moegen coemen up peyne van zijn
rechterhant *ende* daerenboven te gelden *ende* verbeuren
tegens de officier ~~Keyserlijke Majesteyt~~ een mulcte van xxv Karolusgulden
Actum den tweeden junii anno XV^C tweenvijftich.

vonnisblad 74

Jaep Hans

Alzoe Jacob Euwoutsz. alias Jaep Hans hoe dagelijcx
zeer onredelicken es dragende, nemende panden uuyten
huyse, loepende daer mede in den herbergen latende
daerop tappen, dilapiderende alzoe zijnen schoene goeden
sulcx dat zijn huysvrouw *ende* zijn kint gescapen zijn tot
armoede *ende* verdriet te comen, al 't welck dye broeders *ende*
huysvrouw van den selven Jacob dye van den gerechte geclaecht hebben,
versouckende an hemluyden hyer inne behoerlicker versien
te werden. Soe ist dat schout, burgermeesteren mitten gerechte
regardt genomen hebbende up 't soberen regimente van den
selven Jacob Hans, waerschouwen *ende* verbieden eenen igelijcken
ende elcx bijsondere dat zij voirtaen mitten voirs. Jacob
nyet en comanscappen spelen noch en handelen noch
oick eenych wijn byer ofte anders en tappen up eenich
pant, huysraet ofte anders, up peyne datter geen recht
van gedaen zal worden. Actum den ix junii anno LII, *ende*
int openbaer bij voirgaende clockgeslach gepubliceert.

Mary Bouwens de bisit van Jaepgen Dienaer

Alzoe Mary Bouwens, de bisit van Jacob de Dienaer in openbaer overspel sit mitten selven Jacob, wel wetende dat hij een getrouwt wijff heeft contrarie d'ordonnancie van de heylige kerck ende dat zij mitten voirs. Jacob eenen Cleyntgen van Hasselt zeer fortselicken²¹⁹ ende geweldelicken onlanxx getracteert²²⁰ heeft, hem slepende ende treckende bij de beenen ende armen binnen den huuse ende zijn mantel den gehelen nacht houdende sulcx dat dye voirs. Cleyntgen clachtich geweest is an burgermeesteren deser stede, vragende off hij in een stadt van justicie ofte gewelt was, breder blijckende bij de informatie scepenen daer van gebleken dat oick dye voirs. Mary Bouwens onlanxx geleden mitten voirs. Jacob getuycht ende gesworen heeft dat eenen Maerten Cruyff tot haren huuse inne gecomen soude weesen t's avonts ontrent vi ende vii uuren, 't welck haer eer contrarie overgetuycht ende gekent es bij zekere getuygen scepenen gebleken, smakende specie^{221xxvi} van menedichey²²², al 't welck in een stadt van justicie nyet en behoirt te gescien, maer anderen ten exempel gecorrigeert te werdden. Maer scepenen meer geneicht zijnde tot bermherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren ende bannen scepenen den selven Mary Bouwens binnen sonneschijn uuyter stede ende vrijheyt van Alcmaer den tijd van een jaer sonder daer inne weder te mogen comen up peyne van L Karolusgulden ende daerenboven te gelden tegenst den officier de somme van xv Karolusgulden ende noch ii Karolusgulden voir de costen van de apprehencie.²²³ Actum den xxviii^{en} junii anno XV^c LII.

[vonnisblad 75](#)

Correctie van Dirck Woutersz. van Hoorn

Alzoe Dirck Woutersz. van Hoorn alias kattige Dirck buyten pijnende banden van ijsere voor ons schepenen der stede van Alcmaer selffs geconfesseert heeft gestolen te hebben tot Coedijck zeker wollen laecken met een caproen²²⁴ 't welck hij vercoft heeft tot Camp²²⁵, met noch een keurs²²⁶ ende een hoeyck tot Scoorl gestolen, mitsgaders noch een staelen booch mit een windtaes²²⁷

²¹⁹ fortselicken = gewelddadig

²²⁰ tracteren = onthalen, behandelen, behartigen, onder handen nemen, verzorgen, ontvangen, vergasten

²²¹ smakende specie = het smaakt naar

²²² menedichey = meened

²²³ apprehencie = gevangenneming, apprehenderen = gevangennemen

²²⁴ caproen = hoofddeksel

²²⁵ Camp = Camperduin

²²⁶ keurs = nauwsluitend lijfje, vroeger ook een lange rok

²²⁷ windtaes = windas, opwindas

ende anders breeder blijkende bij zijn selffs confessie, ende daerenboven beleden gestolen te hebben tot Scoorl zekere penningen, 't welck al saicken zijn van quaeder consequentie, ende ongestraft noch ongecorrigeert en behoiren te blijven ten exempel van allen anderen, bijzondert alzoe de selve Dirck tot meer *ende* andere diversche plaetsen gevangen, gebannen *ende* andere correctien geleden heeft. Soe condempneren schepenen den selven Dirck Woutersz., dat hij bij den scarprechtter gehangen zal worden onder een dwarsbalck tusschen hemel *ende* aerde, *ende* alzoe geworcht te worden metten coorde datter de doot nae volcht, *ende* zijn goeden geconfisqueert tot proffijt van de *Keyserlijcke Majesteyt*. Aldus gedaen *ende* volbracht upten xxi^{en} aprilis anno XV^C drye ende vijffthich nae Paesschen.

Correctie van Vrerick Jacobsz. van Wyeringen

Alzoe Vrerick Jacobsz. gevangen, geboren uuyt Wyeringen buyten pijn *ende* banden van ijsere voor ons scepenen der stede van Alckmaer selffs geconfesseert heeft dye kercke van Eterssem berooft te hebben acht daegen nae Paesschen *verleden*, *ende* daer uuyt gestolen een silveren *vergulden* kelck met een cybory²²⁸ *ende* een silveren *panneken* daer inne leggende xvii sacramenten²²⁹, dye welcke hij opgegeten heeft, alle welcke silveren stucken den selven gevangen an stucken gesneden *ende* eensdeels vercoft heeft, heeft voirts geconfesseert gestolen te hebben geleden een jaer off daeromtrent een cabel²³⁰ daer hij mede gereist is, tot Amsterdam *ende* deselve aldaer *vercoft* om zevendalve gulden, mitsgaders noch gestolen in de vasten geleden een jaer uuyt een groot scip leggende voer Amsterdam een kannetgen butters mit vii off viii caesen, *ende* iiii off v stucke vleys *ende* noch zekere twee cuylen²³¹, die achter zijn huys in 't water gevonden *ende* bekent zijn geweest zedert zijn gevanckenisse. Albreder blijkende bij zekere informatie *ende* zijn eygen selffs confessie daer van zijnde *ende* alzoe 't selffde saicken zijn van quaeder consequentie, dye ongestraft nyet en behoiren te blijven anderen ten exempel, bijsonder alzoe 't *sacrilegye smaect*²³², soe condempneren scepenen den selven Vrerick Jacobsz. uuyt saicken van der voirs. delicten, dat hij bij den scarprechtter gehangen zal worden onder een dwarsbalck tusschen hemel *ende* aerde *ende* alzoe geworcht te worden mitter coorde datter de doot nae volcht, *ende* zijn goeden geconfisqueert tot prouffijt van den *Keyserlijcke Majesteyt*. Aldus gedaen *ende* volbracht upten xix^{en} maii anno XV^C LIII.

²²⁸ cybory = hostiekelk in R.K. kerk

²²⁹ sacramenten - hosties

²³⁰ cabel = kabel, ankertouw

²³¹ cuylen = "vis"netten

²³² alzoe 't *sacrilegye smaect* = alsof het heiligschennis betreft

Renunciatie van der voichdie van meester Bouwen

Alzoe meester Bouwen Jacobsz. barbier voer schout ~~ende~~ burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcmaer te kennen gegeven heeft als dat hij nyet nut noch bequaem en is zijn goeden te regieren alzoe hij in zekere coemanscappen dickwils behaelt ~~ende~~ bedrogen wordt, sulcx dat hij gescapen soude wesen te comen tot groeten armoede ~~ende~~ verdriet ten waere dat hyer anders in voirsien en worde. Soe ist dat wij schout, burgermeesteren ende scepenen der voirs. stede adverteren ~~ende~~ waerschouwen eenen ygelijcken ~~ende~~ elcx bijzondere dat van nu voirtaen nyemant hem vervorderen en zal eenyge coemanscap mitten selven meester Bouwen te doen, t'accorderen noch overcomen in eenyger manieren ~~ende~~ dat voirts gheen waerden noch waerdinnen hem eenich bier off wijn tappen op pant noch op enich imboel, want daer en sal geen recht off gedaen zal worden. Aldus gepubliceert bij voirgaende clock geslach den vi^{en} junii anno XV^C drye ~~ende~~ vijftich.

Renunciatie van den voichdie gedaen bij Maerten Aeriansz.

Alzoe Maerten Aeriansz. molenaer voer schout, burgermeesteren ~~ende~~ scepenen der stede van Alcmaer te kennen gegeven heeft als dat hij inabel ~~ende~~ onbequaem is te houden ~~ende~~ te hebben de administratie van zijnen goeden ~~ende~~ dat arger is dat hij gescapen soude weesen te comen tot groote armoede ~~ende~~ miserie, ten waere dat hyer anders inne nyet versien en waere, soe ist dat wij schout burgermeesteren ~~ende~~ scepenen deser voirs. stede van Alckmaer adverteren ~~ende~~ waerschouwen eenen ygelijcken ~~ende~~ elcx bijzondere dat van nu voirtaen nyemant hem en vervordere eenyge commanscappe mitte voirs. Maerten Aeriansz. te doen te accorderen noch overcomen in eenyger manieren, ~~ende~~ voirt dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen op pant noch op eenich imboel²³³, want men zal daer gheen recht off doen. Aldus gedaen ~~ende~~ gepubliceert bij voirgaende clock geslach upten xxiii^{en} decembris anno XV^C drye ~~ende~~ vijftich

Renunciatie van der voichdie van Jan Heyndricxz.

²³³ imboel = inboedel

Alzoe Jan Heyndricxz. de zoon van Heyndrick Jansz. Verhorn voer schout, burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcaer te kennen gegeven heeft, als dat hij nyet nut noch bequaem en is, zijn goeden te regieren alzoe hij in zekere coemanschap dicwils achterhaelt ende bedrogen wordt, sulcx dat hij mit zijn huysvrou gescapen soude weesen te comen tot grooten armoede ende verdriet ten waere hyer anders in voirsien waere. Soe ist dat wij schout, burgermeesteren ende scepenen der voors. stede adverteren ende waerschouwen eenen ygelijcken ende elcx bijzondere, dat van nu voirtaen nyemant hem vervorderen en zal eenyge coemanschap mitten selven Jan Heyndricxz. te doen, t'accorderen noch overcomen in eenyger manieren, verbieden voirts alle waerden ende waerdinne den selven Jan Heyndricxz. gheen bier noch wijn te tappen op enich pant noch op enich imboel, want daer en zal geen recht off gedaen zal worden. Aldus gepublicert bij voirgaende clock geslach den xviii^e decembris XV^c LIII

Correctie van Jan Jansz. van Brugge

Naer alle besceyt dat scepenen gebleken is tusschen de schout van Alcaer uuyten naem van de Keyserlijke Majesteyt ter eenre ende Jan Jansz. van Brugge gevangen alhyer ter andere, wijsen voer recht als dat Jan Jansz. voirnoemd, stipulatie²³⁴ juratoer²³⁵ doen zal an handen van de voirs. schout omme tusschen dit ende Sinte Bartelmeeusdach naestcomende, goet besceyt te brengen van Brugge, wat hij voor een manpersoon is, of bij gebreke van dien gebannen te wesen twee jaeren nae datum van dien uuyt deser stede ende vrijheyte van Alcaer, sonder daer weder inne te mogen comen upte verbeuren van zijn rechterhant. Condempnerende den selven gevangen in vijffich stuyvers van costgelt ende sluytgelt om redenen scepenen daer toe porren²³⁶. Aldus gepronuncheert up burgermeesters camer den xxii^e dach van may anno XV^c vijff ende vijffich omnes presentes²³⁷, praeter²³⁸ Pieters Dirckx welcke gevangen ilico²³⁹ stipulatie²⁴⁰ gedaen heeft an handen als voren mij jegenwoordich met scepenen.

De Teylingen

²³⁴ stipulatie = afspraak, overeenkomst, beding

²³⁵ juratoer = gezworen

²³⁶ porren = bewegen

²³⁷ omnes presentes = in tegenwoordigheid van iedereen

²³⁸ praeter = behalve, voorbij

²³⁹ ilico = meteen, op staande voet

²⁴⁰ stipulatie = overeenkomst, beding

Correctie van Outgert ende Cornelis boochmakers

Burgermeesteren ende schepenen collegialiter vergadert wesende, *praeter* Dirck Pietersz. gehoirt hebbende in 't langhe eenen Outgert *Willemsz. ende* Cornelis Jansz. t'saemen boochmaickers alhyer beroerende diverssche fortsen ende onstuericheyt malcanderen dagelicx andoende. Soe hebben dye burgermeesteren ende schepenen omme te eviteren²⁴¹ alle quaet dat van nu voertaen jegens malcanderen soude moegen rijssen, geordonneert ende hemluyden beyden geinterdicceert d'een den anderen nyet meer te misseggen ofte mesdoen met scandelicke woorden, scarpe wapen, stocken oft anderssins met vechtenderhant, op peene wye eerst anvechter es oft poocht mes te trecken als boven, gebannen te zijn uuyt deser stede den tijt van tien jaeren op peene zijnder hant, reserverende den officier altijts zijn actie van vorder misdaet. Aldus gepronuncheert up burgermeesters camer upten xxvii^e may anno XV^C vijfde vijffich. Ter presentie van Adriaen Aertsz. schout, burgermeesters ende alle dye schepenen, *praeter* Dirck Pietersz.

Correctie van Mary Zwaenen

Alzoe Mary Zwaenen boven 't verbot van burgermeesteren ende schepenen voirgaende vonnisse haer gevordert heeft te tappen ende gasten te setten ende noch daerenboven zekere dyeven ende dyefflicke goeden gehuyst, geherbercht ende vercoft heeft, 't welck al saicken zijn van quader consequentie ende ongestraft nyet en behoiren te blijven ten exempel van allen anderen. Maer scepenen meer genegen zijnde tot barmherticheyt dan tot strencheyt van justicie, Soe condempneren scepenen ende bannen den selven Mary Zwanen den tijt van twee jaeren binnen der stede ende jurisdictie van Alcmaer sonder binnen de selve tijt daer uuyt te moegen gaen up te verbeuren van haer rechteroer. Interdiccerende ende verbiedende voirts de selve Mary Zwaenen van nu voirtaen nyemant te huysen noch te hoven bij daege noch bij nachte, noch nyemant te setten ofte eenich byer bij de ton noch bij de mengelen²⁴² voer gasten te halen, noch oick enich goet te draegen langs der straete ofte huysen om te vercoepen, up pene van gebannen te wesen den tijt van ses jaren buyten der stede ende jurisdictie van Alckmaer, sonder binnen de selve

²⁴¹ eviteren = vermijden, ontwijken

²⁴² mengen/mingelen = kruiken

tijt daer weder inne te comen up peyne van
een oer. Condemnerende voirts de selve Mary
in drye Karolusgulden tegens den officier.
Actum den ix^e augusti anno XV^C vijffenvijftich.

vonnisblad 79

**Renunchiatie van der voichdie van Adriaen
Pieter Vrelicxz.**

Alzoe Adriaen Pieter Vrelicxz. voor mijn heeren
den schout, burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcaer
te kennen gegeven heeft, als dat hij bij veele ende
diversche redene inabel ende ombequaem is zijn
eygen ende zijnre huysvrouwen goeden te regieren,
alzoe hij deur 't anlocken van quaet geselschap ende malle
coomanscappen dickwils achterhaelt ende bedroegen wordt
in den herberge, sulcx dat in tijts hyer inne nyet
geremedieert en worde, waer gescapen te comen tot
armoede ende verdriet met zijn huysvrouwe ende kinderen,
waeromme soe ist dat mijn heeren voirscreven adverteren
ende waerschouwen eenen yegelijcken ende elcx bijzonder
dat van nu voirtaen nyemant hem vervordere
eenyge contracten, coemanscappen ofte frequentacie
met den voirs. Adriaen te accorderen ende overcomen
in eenyger manieren. Ende dat ghenen waerden
ofte waerdinnen noch nyemant anders, van wat state
ofte conditie hij zij, den selven Adriaen eenich gelt
lienen, noch eenyge wijn off byer tappen of
teercost borgen up eenich pant of anders,
want men daer geen recht over doen en zal
geduerende ter tijt ende wijle toe dat zijn naeste
vrunden ende maegen hem verclaren abilis²⁴³ ende bequaem
te zijn.

Aldus bij de voirs. Adriaen Pieters Vrelicxz
met zijne vrije wille overgegeven, voer
Adriaen Aertsz. schout, Cornelis Claesz.,
meester Gerrit Pietersz. burgermeesteren, Adriaen
Doedesz., Dirck Pietersz., Willem van Ryetwijck
ende IJsbrant Fransz. scepenen der stede van
Alckmaer. Ende gepubliceert van 't
stadthuys bij voirgaende clock geslach voer den
volcke upten xx^{en} decembris anno XV^C
vijff ende vijftich. Bij mij

subscripsit

De Teylingen

²⁴³ abilis = bekwaam, mooi

vonnisblad 80

Correctie van Trijn Penselaers²⁴⁴

Scepenen gehoirt hebbende den eysch bij den schout bij monde gedaen up *ende* jegens Trijn Penselaers in de wandeling *ende* dye defencie bij haer daer jegens gedaen, verclaren *ende* ontslaen bij provisie haer van der gevangnisse up hantastinge dye Trijn voirs. gehouden wert te doen an handen van den schout, omme tot zijnder vermaninge wederomme te recht te comen up peyne van correctie, interdicerende *ende* verbiedende voirts de selve Trijn in eenyge bordeelen ofte pistaveernen te gaen drincken, offe oick an haers mans ouders off de huuse van dien, 't sij mit woorden ofte mit wercken yet te misdoen of misseggen up pene van den steen te draegen, off dat te redimeren met drye Karolusgulden jegens den officier. Actum den xxii^{en} decembris anno XV^C vijff *ende* vijfflich.

Correctie van Gerryt Jansz. van Alcmaer

Alzoe scepenen gebleken is van sezekere groote insolentie²⁴⁵ *ende* petulancie²⁴⁶ bij Gerryt Jansz. gevangen geperpetreert an zekere diverssche *personen ende* huysen alhyer binnen Alcmaer. 't Welck in een stadt van justicie nyet en behoirt te gescien. Maer scepenen meer genegen zijnde tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, condempneren den selven Gerryt Jansz. te leggen in hechtenisse een maent lang te waeter *ende* te broot *ende* daerenboven in een mulcte van ses Karolusguldens tot proffijt van den officier, off 't selve te moegen redimeren²⁴⁷ met noch een maent daer nae te leggen te water *ende* te broot als voren, al tot coste van de voirs. gevangen, condempnerende voirts den selven gevangen voor de costen van 't sluytgelt *ende* anders voer deser instantie, in de somme van xxxii stivers. Actum gepronuncheert in 't openbaer in de vierscaer upten xxvii^{en} februarii anno XV^C sessenvijfflich nae 't gemeen scrijven.

²⁴⁴ penselaer = penseelmaker, schilder

²⁴⁵ insolentie = onbeschaamdheid

²⁴⁶ petulancie = opvliegendheid, woestheid

²⁴⁷ redimeren = afkopen

**Correctie van Lourens Lourensz.
van Hoorn**

Alzoe Lourens Lourensz. van Hoorn gevangen buyten pijn *ende* banden van iseren voor ~~ons~~ scepenen der stede van Alcmaer selfs geconfesseert heeft gestolen te hebben ter Goude²⁴⁸, twee slaep plakens met twee hemden, noch tot Rarip²⁴⁹ ten huysen van *den* schout aldaer een zijden hoet met een nyeuwe bonnet, noch een palsrock²⁵⁰ tot Monnickedam, mitsgaders noch een cleding van den schout van Haerlem *ende* daerenboven genoten heeft 't proffijt van een buydel, dye bij eenen Cleyn Heyndrickgen van Deventer gestolen was, 't welck al saicken zijn van quader consequentie die ongestraft nyet en behoiren te blijven anderen ten exempele. Soe ist dat mijn heeren van de gerechte gehoort hebbende den eysch van mijn heere den schout up den voirs. Lourens gedaen, condempneren den selven Lourens Lourensz. scerpelick gegeesselt te ~~sullen~~ werden bij den scarprechtter int openbaer *ende* met een brantijser up zijn rechterschoer²⁵¹ geteyckent *ende* gebrant te werden *ende* daer nae binnen 's daechs sonneschijn te gaen uuyt deser stede *ende* hare vrijheyte sonder daer weder inne te comen ten euwygen daegen upte *verbeuren* van zijn rechterhant. Aldus gepronuncheert *ende* geëxecuteert upten xxi^{en} augusti anno XV^c LVI

Correctie van Dorothea Jaspers van Colen

Alzoe Dorothea Jaspars, moeder van Pieter Baernts. omtrent drye jaeren heeft gaen bedelen achterlande loepende in onechte mett Lourens Lourensz. van Hoorn haer bisit, contrarie de placcaeten der Keyserlijcke *Majesteyt* welcke delicten ongestraft nyet en behoirt te blijven ten exempel van andere. Soe condempneren scepenen *ende* bannen dye zelve Dorothea uuyter stede *ende* jurisdictie van Alcmaer den tijt van tyen jaeren sonder daer weder in te comen up peyne van haer rechteroer *ende* voirts zal zij

²⁴⁸ Goude = Gouda

²⁴⁹ Rarip = Ransdorp

²⁵⁰ palsrock, paltrock = kort bovenkleed/tuniek voor mannen, ook wel een molentype

²⁵¹ schoer = schouder

bijwesen *ende* staen in 't geeselen van Lourens haer bisit *ende* Pieter haer zoon. Aldus gepronuncheert *ende* geëxecuteert ten daege *ende* jaere als voeren.

Correctie van Pieter Baerntsz. van der Elburch.

Alzoe Pieter Baerntsz. van der Elburch selffs geconfesseert heeft gestolen te hebben tot Utrecht een buydel, mitsgaders geloopen te hebben drye jaren bedelen met Dorothea zijn moeder *ende* Lourens Lourensz. haer bisit, contrarie die placcaten der *Keyserlijke Majesteyt*. Maer scepenen aansiede de joncheyt van den selven Pieter, condempneren den selven wel scerpelicken gegeesselt te werden bij den scerprechter, bannende den selven Pieter binnen sonneschijn te ruymen deser stede *ende* binnen de vrijheyte van dyen nyet weder te comen in tyen jaeren up peyne van arbitralicken gecorrigeert te worden. Actum ut *supra*.²⁵²

Renunchiatie van der voichdie van Claes Cornelisz. uuyte Nyeupoert²⁵³

Alzoe Claes Cornelisz. voer schout, burgemeesteren *ende* scepenen der stede van Alckmaer met zynen vrien wille bekent heeft als, dat hij nyet nut noch bequaem en is om zyn goeden te regieren, alzoe hij in zekere comanscappen dickwils behaelt *ende* bedrogen wordt. Sulx dat hij gescapen soude wesen te comen tot grooten armoede *ende* verdryet, ten waere dat hyer anders in voirsien en worden. Soe ist als dat mijn heeren voirs. adverteren *ende* waarschouwen eenen yegelijcken *ende* elcx bijzondere dat van nu voirtaen nyemant hem vervorderen en zal eenyge coemanschap metten selven Claes Cornelisz. te doen, t'acorderen noch overcomen in eenyger manieren. Ende dat voirts geen waerden noch waerdinnen hem eenich byer off wijn tappen op pant, noch op eenich imboel, want daer en zal geen recht off gedaen ~~zal~~ worden. Actum den x^{en} november anno LVI *ende* bij clock geslach offgelesen bij mij.

subscripsit

De Teylingen

²⁵² ut *supra* = als boven

²⁵³ Nyeupoert = Nieuwpoort, een buurtschap ten zuiden van de stad Alckmaar.

Correctie van Pieter Heyndricxz. van Nyemagen

Alzoe Pieter Heyndricxz. van Nyemagen²⁵⁴, gesont lichaems, achterlande upten huysman heeft gaen bedelen *ende* blyteren²⁵⁵, contrarie der placcaten des *Coninlijcke Majesteyts* *ende* dat hij bij zijn selffs confessie beleden heeft gestolen te hebben zekere schoenen, soe condempneren scepenen als dat den selven Pieter Heyndricxz. ten exempel van allen anderen openbaerlicken bij den scarprechtter gegeesselt zal worden. Bannende voirts die voirs. Pieter binnen sonneschijn uuyt deser stede *ende* vrijheyte van dien den tijt van xx jaren sonder daer weder inne te comen upte *verbeuren* van zijn rechterhant. Aldus gedaen upten xvii^{en} decembris anno XV^C LVI.

Correctie van Zijvert Claesz.

Alzoe Zijvert Claesz. van Leeuwerden, gesont lichaems, heeft gaen bedelen achterlande, contrarie der placcaten des *Coninlijcke Majesteyts*, maer scepenen meer genegen wesende tot barmherticheyt dan tot strengheit van justicie, bannen den selven Zijvert Claesz. binnen sonneschijn den tijt van tyen jaeren uuyt deser stede *ende* vrijheyte van dien, sonder daer weder in te moegen comen up peyne van wel scerpelick gegeesselt *ende* met een branteycken geteyckent te werden. Actum ut supra.

Correctie van Ente Pieters

Scepenen, aensiende de joncheyt van Ente Pietersz. wonende buyten Dockum, relaxeren *ende* ontslaen den selven Ente van der gevangenisse, interdicerende *ende* verbiedende hem nyet meer met eenich quaet geselschap om te gaen noch upten huysman te gaen²⁵⁶ bedelen up peyne van gegeesselt te werden. Actum ut supra.

²⁵⁴ Nyemagen = Nijmegen

²⁵⁵ blyteren = landlopen

²⁵⁶ upten huysman gaan = bedelen ten koste van de boer

Correctie van Trijn Penselaers

[in de marge]

^ ten exempel van anderen

Scepenen gehoirt hebbende den eysch van Adriaen Aerntsz. schout, gedaen up Trijn Jacobsdr. alias Penselaers, mitsgaders de confessie van sekere delicten bij den selven Trijn *geperpetreert*. Condempneren den selven te dragen - om haer hals - ^ dye steenen ronts om dye Roede Steen *ende* wederom in gespannen vierscaer te comen *ende* te bidden Godt *ende* de justicie om *vergiffenisse ende* voirts te sitten een jaer lanck gesloten an een block ten huysse van haer moeder ofte vrienden *ende* noch daerenboven gebannen te weesen twee jaeren daer nae binnen der stede *ende* jurisdictie van Alcmaer sonder daer uuyt te gaen up te verbeurnisse van haer rechteroer. Condempnerende voirts den selven Trijn in de costen van der apprehensie *ende* dye te betalen voer *ende* alleer zij *gerelaxeert*²⁵⁷ zal werden van de selver gevangnisse tot taxatie van scepenen. Actum den eersten february *anno XV^C LVII stilo communi*.

Correctie van Anna Pelgrims.

[in de marge]

nota dat dese Anna *gevangen* gelegen heeft van *iiii^{de}* february totten *iiii^{de}* martii 57 *stilo communi*

Alzoe Anna Pelgrims haer vervordert heeft zekere dyeven aen te houden *ende* daer mede te converseren *ende* dat arger is onlanck geleden tot haeren huysse bevonden zijn eenyge dyefflicke gestoolen goeden. 't Welck al saicken zijn van quaeder consequentie dye ongestraft nyet behoiren te blijven ten exemple van allen andere. Soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoort hebbende den eysch van mijn heere den schout up de *voornoemde* Anna gedaen, condempneren *ende* bannen den selven Anna uuyt deser stede *ende* vrijheyt van dien, den tijt van tyen jaeren, sonder daer weder inne te comen up te *verbeuren* van haer rechteroer *ende* te ruymen binnen drye daegen naestcomende. Actum den *iiii^{en}* marty *anno XV^C LVII stilo communi*.

²⁵⁷ *gerelaxeert* = vrijgelaten

Correctie van Katrijn Jans.

Alzoe Katrijn Jans, geboren van Wilre²⁵⁸ tusschen Gulich ende Lynich zekere dyeven gehuyst, geherbercht ende angehouden heeft contrarie de bescreven rechten. Ende dat arger is onlancx veel ende diverssche gestoole goeden tot haere woonstede bevonden eenen vaand... gehaelt zijn, 't welck al saicken zijn dye in een stadt van justitie ongestraft nyet en behoiren

vonnisblad 85

te blijven ten exempel van allen ~~an~~ anderen. Soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoirt hebbende den eysch van den schout in den naem van de *Coninklijke Majesteit* wijsen voor recht ende condempneren den selven Katrijn Jans als dat haer rechteroer bij den scarp rechter offgesneden sal worden. Bannende den selven ten euwygen daegen uuyt deser stede ende vrijheyt van dien sonder daer weder inne te moegen comen upte verbeuren van haer lijff ende te ruymen tusschen dit ende morgenavont, mit confiscatie van haere goeden. Aldus gedaen ende geëxecuteert upten xxvii^{en} marty anno XV^{CLVII} stilo *communi*.

Correctie van Aerian Aeriansz. van Rotterdam ende Jacob IJsbrantsz. van Hazerwoude, knevelaers^{xxvii259}.

Alzoe Aerian Aeriansz. van Rotterdam ende Jacob IJsbrantsz. van Hazerwoude jegenwoirdige gevangens alhyer met heuren anderen complicen ende met upsetter daet in der nacht het huys van eene Jan *Willemsz.* tot Castricom, out LXXVIII jaren, ondergraven ende in huys gecropen zijn inlatende alzoe malcanderen ende kaersen upstekende hebben den selven ouden huysman met alle zijn ander huysgesin geknevelt, gebonden ende met wrongen dye zij van slaeplakens scourden, heuren monden ende oegen gestopt, dat zij spreken noch sien en mochten. Ende dat arger is hebben met haere voirs. complicen den selven ouden huysman (gebonden wesende) bloet up een stoel geset ende nemende zekere stroewisschen²⁶⁰, hebben hem van onderen gezengt, gebrant ende zijn huysvrouw in 't vier geworpen, soe dat haer ingewant uyer lijff geloopt is, hemluyden alzoe offdwingende met upstekers²⁶¹, 't gelt te geven ende te wijsen. Ende 't gelt

²⁵⁸ Wilre tusschen Gulich ende Lynich = Wilre tussen Jülich (Gulik, een plaats in de Duitse deelstaat Noord-Rijnland-Westfalen) en Linnich.

²⁵⁹ knevelaer = knevelaar, iemand die een ander vastbindt

²⁶⁰ stroewischen = strobundels

gevonden hebbende, in 't bedtstroe te weten, ~~dy~~ drye buyelen ten hoofden ende een te voeten, hebben 't selve gesorteert, gedeelt ende elcx zijn portie nae hem genomen met noch zekere andere clederen, dye zij onder wegen bedolven hebben. Al breeder blijckende bij zekere certificatie ende confessie daer van zijnde. Ende alzo dit saicken zijn dye zeer zwaerlicken behoiren gecorrigeert te worden ten exempel van allen anderen malfaiteurs ende knevelaers, soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoort ende gesien hebbende den eysch bij mijn heere de schout uuyte naeme van de *Coninklijke Majesteyt* als grave van Hollandt gedaen, condempneren den selven Aerian ende Jacob als dat zijluyden bij den scarp rechter buyten der stede van Alcmaer gebrocht ende geleyt sullen worden up Ropkeskuyl an een pael, omme aldaer geworcht ende verbrant te worden datter de doot naevolcht, ende haer goeden geconfisqueert tot behouff van de *Coninklijke Majesteyt*. Aldus gepronuncheert ende geëxecuteert upten x^{en} dach van april anno XV^C zeven ende vijftich stilo *communi*.

[vonnisblad 86](#)

Correctie van Neeltgen Jans van Baesseroer in Brabant ende Geerte Gerrits van Tyel²⁶² in Gelderlant

Alzo Neeltgen Jansdr. geboren van Baesseroer in Brabant ende Geerte Gerritsdr. geboren van Tyel in Gelderlant hen gevordert hebben gesont lichaems, te gaen bedelen ende troggelen langs de landen, contrarie de placaten der *Coninklijke Majesteyt*. Ende dat arger is hebben hem gevonden voir de abdie mette geëxecuteerde knevelaers ende bij Aerian van Rotterdam, geëxecuteerde ende eenen knust²⁶³ geslaepen ende geconverseert voer ende nae 't feyt van knevelinge tot Castricom, mitsgaders oick zeker genut gehad hebben van de gestolen goeden tot Castricom, al 't welck zaicken zijn dye grootelicken ten exempel van allen anderen pottinnen behoiren gestraft te werden. Soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoort ende gesien hebbende den eysch van mijn heere de schout uuyte naeme van den *Coninklijke Majesteyt* gedaen, mitsgaders zekere informatie daerop gedaen. Condempneren den selven Neeltgen ende Geerte gevangens alhyer, als dat zij bij den scarp rechter geleyt sullen werden up te trappen van 't stadthuys ende aldaer wel scarpelicken gegeesselt ende elcx hoer luchter- ofte slinckeroer afgesneden²⁶⁴ ende gespijckert te worden voer de deure van 't stadthuys. Bannende voirts

²⁶¹ opsteker = dolk

²⁶² Tyel = Tiel

²⁶³ knust/knutschen = vrijen, knuffelen (Van Dale)

²⁶⁴ luchter- of slinckeroer = linkeroor

de selve gevangens binnen sonneschijn uuyt deser stede
ende vrijheyte van dien den tijt van twintich jaeren
sonder daer weder inne te mogen comen upte *verbeuren*
van haerluyden lijven. Actum den xii^{en} aprilis *anno* XV^C
zeven *ende* vijffich nae 't gemeen scrijven.

Correctie van Louris Govertsz. van Dordrecht

Alzoe Louris Govertsz. van Dordrecht gevangen alhier selffs
geconfesseert heeft gestolen te hebben buyten Haerlem met
eenen Sloetgen van Amsterdam *ende* Gerit van Haerlem zekere twee
manshemden, drye vrouwenhemden met andere vrouwen-
mutsen *ende* halsdoucken *ende* noch daerenboven met eenen
Symon Leenaertsz. van Breda mede gevangen alhyer,
gestolen te hebben up Langedijck een wambais met een
wollen hemt 't welck bij hemluyden gevonden is in de *apprehensie*
al 't welck saicken zijn van quader consequentie die ten
exempel van allen anderen scerpelick behoiren gestraft
ende gecorrigeert te werdden. Soe ist dat mijn
heeren van den gerechte gehoirt hebbende den eysch van mijn
heere de schout uuyte naeme van de *Coninklijke* Majesteyt
mitsgaders de confessie van den selven gevangen,
condempneren den voirs. Louris Govertsz. als dat hij
bij den scarprechter up te trappen van 't stadthuys geleyt
zal werden *omme* aldaer wel strengelick gegeesselt te
worden *ende* daerenboven met een brantijser gebranteckent
te werden up zijn scouder. Bannende voirts den selven
Louris binnen sonneschijn uuyt deser stede *ende* vrijheyte
van dien ten euwygen daegen op criminele correctie nae
gelegentheyte des saicx. Actum den xiii^{en} aprilis
anno XV^C zeven *ende* vijffich. *Stilo communi*.

[vonnisblad 87](#)

Correctie van Symon Leenertsz. van Breda.

Gehoirt insgelijcx den eysch van mijn heere den schout
tegens Symon Leenaertsz. van Breda mede gevangen alhyer
mitten voirs. Louris Govertsz. Maer scepenen meer tot
bermherticheyte dan tot strencheyte van justicie geneicht
zijnde *ende* aenmerckende voer dese reyse
d'onnozelheyte van den feyte, condempneren den selven
Symon bij den scarprechter gegeesselt te werdden
ende gebannen binnen sonneschijn een jaer lang buyten *deser*
stede *ende* vrijheyte van dien, sonder daer weder
inne te comen op arbitrale correctie, *actum* als voren.

Correctie van ruyter Gerrit.

Scepenen insgelijcx gehoirt hebbende den eysch bij monde van mijn heere de schout gedaen up *ende* tegens Gerryt, alias ruyter Gerrit, mede gevangen alhyer *ende* de deffende daer tegens bij haer gedaen. Ende alzoe scepenen genoegh geïnformeert zijn, zoe bij haer eigen confesse als anders als dat zij zekere dyeven *ende* vagabonden gehuyst, gehooft *ende* geherbercht heeft²⁶⁵. Soe condempneren scepenen voirs. als dat zij de steenen zal draegen om haer hals tot om de Roe Steen toe *ende* wederom in de vyerschaer te comen, biddende Godt *ende* de justicie om vergiffenisse interdicerende *ende* verbiedende voirts de selve ruyter Gerrit van nu voirtaen gheen slaepers, noch vagabonden an te houden noch te huysen, noch te hoven up te verbeuren van haer rechteroer *ende* haer wooninge te may naestcomende te houden binnen de muraige van Alcmaer up gelijcke correctie. Condempnerende voirts de selve gevangen in de costen van der apprehensie. Actum den xiii^{en} aprilis anno als voren.

vonnisblad 88

Eersaeme bijzondere goeden vrunden

Amen dico vobis (voorwaar, ik zeg u)

amen am a

lade 5

nr. 2

correctie-boek

1517-1557

²⁶⁵ gehuyst, gehooft *ende* geherbercht heeft = onderdak gegeven hebben

Index op naam

A

Adriaen Aerntsz. schout · 79, 80, 84
Adriaen Doedesz. scep en der stede van Alckmaer · 80
Adriaen Jacopsz. *alias* misdiener · 67
Adriaen Pieter Vrericxz. · 80
Aecht Buenners · 28
Aechte Bisschops · 8
Aechte Bisschops *ende* huere dochter · 8
Aechte Elincxdochter · 39
Aechtgen een dochter · 28
Aef Marten Jansz. de metselaers weduwe · 16
Aef Pietersdochter *alias* Aeff Moycke Zawen/Zuwen · 46
Aeff Jansdr. · 41
Aerian Aeriansz. van Rotterdam, knevelaer · 86
Aerian Jansz. van Oudenyerop · 73
Aernt Nannen Everman · 15
Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem in den lande van Ghelder · 64
Ambrosius *gemachtigde* van Jan Taemsz. curatoer · 73
Andries die dienaer · 26
Andrys Peter Zellz. · 17
Anna Broers geboren van Worcum in Vrieslant die huysvrou van Michiel, glaesmaker · 71
Anna Claes Jellendochter · 54
Anna Jans van Holten geboren uuyt Sticht de dienstmaecht van Arijs Pietersz. vleyshouwer · 72
Anna Pelgrims · 85
Anna Pietersdochter · 25
Anna Reyersdochter · 65
Anna Thijssen haer dochter · 58
Anthoenis Jansz. van Leyden · 48
Anthony Dirricxz. van Endoeven · 44
Arent Henrixz. · 30
Ariaen Jacopsz. scep en · 69
Arijs Pietersz. vleyshouwer · 72

B

Baeff Joris *alias* Baeffgen Thijssen · 58
Baert Jelisz. scep en · 59
Baert Joestenz. *alias* Baert Louwen · 18
Baert Reyersz. Everman · 19, 20
Baert Reyerz. *alias* schelubaenken · 13
Barnt Gerytsz. van Amsterdam · 34
Bertelmeeus Egbertsz. van Amsterdam · 34
Brechte Adamsdochter huysvrouwe van Frans Pietersz. Diericxz. Quyntijn van Wormer · 39
brueder Grovert predicateur · 26
brueder Jacobinat predicateur · 26

C

Calle *ende* is Katherijn in Vlaems een dochter · 28
Catryn Jacopsdochter van Aemsterdam · 46

Cent Thomas van Ouwerkerck · 54
Cerit (Ger(r)it?) van Haerlem · 87
Claer heer Cornelis Jansz. Arricoms diensmaecht · 25
Claes Ariaenz. opte dijck · 68
Claes Claesz. · 42
Claes Corffs · 37
Claes Cornelisz. · 50
Claes Cornelisz. uuyte Nyeupoert · 83
Claes Cuyper · 66
Claes Diericxz. keuyer · 34
Claes Huyghesz. · 25
Claes Jacobsz. · 31
Claes Jansz. *alias* Huysman · 47
Claes Jansz. *alias* Sloetgis · 8
~~Claes oom Peterz. Philips Roucxz.~~ · 17
Claes Roencxz. · 31
Claes Wijbrantsz. *alias* Claes Koet · 35
Claes Willemsz. poirter van Alckmaer · 50
Cleijntgen van Hasselt · 74
Cleyndrickgen van Deventer · 82
Copp en *ende* was een boerduerwercker · 28
Cornelis Brantgesz. gezworen jonge scutter van 't vijfde hoomanscap deser stede · 37
Cornelis Claesz. burgermeester · 80
Cornelis Gheritsz. leenman der graefflicheyt van Holland · 31
Cornelis Ghijsbrechtsz. *alias* Jonge Tas *ende* geboren van Hoorn · 64
Cornelis Hugen · 13
Cornelis Jansz. boochmaicker · 79
Cornelis Reyersz. *alias* Crijger Molenaer · 70
Cornelis van 't stedehuys · 37
Cornelis Willemsz. Baeckman · 56
Cornelis Willemsz. goutsmit · 72
Cornelus Dirckz. van Koedick · 12
Cornelys Broederszoen van Amsterdam · 22
Cornelys Claisz. uuyt die Beverwijck · 40
Cornelys Gherytsz. van der Wijck · 22
Cornelys Woutersz. burgemeester · 35

D

Damiaen uuyten Brouck Thomasz. · 65
Dauwen Tjaertsz. *alias* Picklap geboren tot Ses Bieren · 69
De Teylingen · 78, 80, 83
die chyrurgijn · 36
dienaer van den schoute, Arent · 26
dienaer van den schoute, te weten die Joffer · 26
dienar ghe naempt Aellert Arent · 25
Dierick Brantgesz. · 36
Dierick Croede · 39
Dierick Jacob Florisz. scep en · 34
Dierick Jansz. als oom van Jan Almersz. · 50
Dierick Maertsz. · 41
Dierick Reyersz. scep en · 69
Dirck die schreyer · 16
Dirck Govertsz. van Bleeswijck · 63

Dirck Jacobsz. · 9
Dirck Pietersz. scepē der stede van Alckmaer · 80
Dirck Screyer · 52
Dirck Woutersz. van Hoorn alias kattige Dirck · 75
Dirrick Claesz. · 42
Dorothea Jaspars van Colen moeder van Pieter Baerntsz.
· 82
Driesgen ende woende te Rijsel · 28

E

eenen genaempt Langedijck · 62
Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer · 39
Elsgen van Wezel · 47
Elsgen *Willemsdr.* alias Modde van Gompē · 72
Engel Cornelisz. · 29
Ente Pietersz. wonende buyten Dockum · 84

F

Frans die clerck van deer Veer, die hem seyt een
scheepstimmerman te weesen · 17
Frans Diericxz. Quyntijn van Wormer · 40
Frans Jansz. · 10
Frans Jansz. backer · 61
Frans Jansz. opte Helling · 53
Frans Pietersz. · 10
Fransz Janz. van Haerlem alis die Duytsche moeriaen ·
62

G

Garbrant Gabbisz. van der Scelling · 49
Geert Jans haer dochter van Alckmaer · 49
Geerte Gerritsdr. geboren van Tyel in Gelderland · 87
Gerryt Jacopsz. scepē der stede van Alckmaer · 46
Gerryt Jansz. van Alckmaer · 81
Gerryt, alias ruyter Gerrit · 88
Geryt Diericxz. *alias* Dortman geboren van Dordrecht ·
39
Geryt Louriz. · 45
Gheryt Barthoutsz. · 32
Gheryt Lambertsz. ~~uyt Sticht~~ gheborn xxvii mai van 's-
Hertoghenbousch · 30
Gheryts Henricxz. van fo Voshol leenman der
graefflicheyte van Hollant · 31
ghesel van Machelen ende hiete Augustijn · 28
Ghijsbert Evertsz. molenaer geboren van Haerlem · 70
Ghijsbrecht Jansz. van Utrecht · 34
Ghuert Jans · 72
Griet Jacopsdr. van Langedijck · 49
Griet Jansdochter waerdinne in 't Hackebort · 54
Griete Fransdochter van Alckmaer · 51
Griete Ouwen van Wachter in Brabant · 55
Griete Ouwendr. van Wachter in Brabant · 55
grootē Thrijn · 66
Guert Claes Rijchendochter · 42
Guyert Jansdochter Mickers · 45

H

Hanneken Verbant · 28
Harman de Vos · 29
Herman Gerytsz. van Amsterdam · 34
Heroming Pieterz. van der Goude · 47
Heyn Diericxz. · 41
Heyndrick Bruynz. van Druemelen uuyt die lande van
Gelderlant · 44
Heyndrick Busckvarcken van Bruessel · 59
Heyndrick Cornelis Symenssen · 73
Heyndrick Jansz. Verhorn · 78
Heyndrick Steffensz. van Groenynge · 40
Hillegont Coman, Jan van Wermers wijff · 11
hoedemaecker ghenaept Cornelis · 28

I

Ijsbrant Fransz. scepē der stede van Alckmaer · 80

J

J. Teylingen · 61
Jacob Allertsz., poorter der stede van Alckmaer, · 31
Jacob Claesz. priester · 25
Jacob Claesz. Soutman scepē · 34, 39
Jacob de Dienaer · 75
Jacob de Vlaming · 74
Jacob Diericxz. · 41
Jacob Euwoutsz. alias Jaep Hans · 74
Jacob Ijsbrantsz. van Hazerwoude, knevelaer · 86
Jacob Jacobsz. alias Jaepgen Dienaer · 74
Jacob Jacobsz. scepē · 64
Jacob Joosten van Zottingen uut Vlaenderen · 52
Jacob Symenszoen · 21
Jacob Woutersz. · 31
Jacop Jacopsz. scepē der stede van Alckmaer · 46
Jaepgen Maertensdochter van Outdorp · 41
Jan Almersz. · 50
Jan Barnaert van Fonteynis · 21
Jan Boerrijsz. · 73
Jan Claesz. die zoon van Claes Cuyper · 66
Jan Claesz. van Soest · 47
Jan Cornelis van Remmerswael uuyt Zelant · 29
Jan Cornelisz. alias Jan Taems geboren van Haerlem · 64
Jan de Reux Willemsz. · 73
Jan de Wael geboren omtrent twe mijlen van Camer
Rijck uut een dorp, geheeten Troevyle · 17
Jan Diericxz. · 41
Jan Diericxz. leydecker binnen der stede van Amsterdam
· 39
Jan Harmansz. *alias* Jan Tade buyelmaker · 68
Jan Heyndricxz. de zoon van Heyndrick Jansz. Verhorn ·
78
Jan Heyndricxz. die boode · 51
Jan Jacobszoon alias Singhelbier · 24
Jan Jansz. alias Janke Wermers · 18
Jan Jansz. Buyser burgemeester · 35
Jan Jansz. van Brugge · 78
Jan Janz. alias Blanck Jan of Seldenrijck · 56

Jan Mathijsz. die zoon van groote Thrijn · 66
Jan Mathijsz. van Loenen *alias* Quistgelt · 55
Jan Peterz. de schoenlapper · 14
Jan Pietersz. van Ranssen in Brabant · 53
Jan Taemsz. · 73
Jan van Leyen, cuerman · 43
Jan van Velzen · 27
Jan vanden Dale *alias* Jans van Cortrijck · 55
Jan Vettingzoen · 10
Jan *Willemsz.* tot Castricom · 86
Jan Woutersz. · 29
~~Janneken Wabbis van Mechelen · 55~~
Joncfrou Clincke · 28
Jordan van Foreest scepē der stede van *Alcmaer* · 46
Joris Diericz. wever · 60
Jorys Jorysz. geboren van Antwerpen · 36

K

Katherijn Gherytsdochter · 26
Kathrijn Willemsdochter · 50
Kathrijn Willemsdr. · 41
Katrien Allert Roencxz. weduywe · 32
Katrijn Jacopsdochter van Munster · 48
Katrijn Jans, geboren van Wilre tusschen Gulich ende
Lynich · 85
knecht *ende* hiete Bel *ende* was van Oudenaerden · 28

L

Lambert Gerrytz. tasmaker *alias* 't Lam van Delft · 69
Lammert Diericz. van *Alcmaer* · 45
Lammert Gerytz. · 62
Leonaert Jansz. die schoutendienaer · 62
Leonart die scoutendienaer tot Hoorn · 64
Lourens Lourensz. van Hoorn · 82
Louris Cornelisz. kistemaker · 60
Louris Govertsz. van Dordrecht · 87
Louris Woutersz. · 43
Lucia Olbrantsdr, zijn moey · 29
Lucie Diericxdochter die biscops dochter · 51
Lycle Oenes van Gheesterlant uuyt Vrieslant · 30
Lysbet Claesdochter zijn huysvrou · 72

M

Maerten Aeriansz. molenaer · 77
Maerten Cruyff · 75
Maerten Luycxz. van Beveren uut Vlaenderen · 46
Margriete, Ariaen Jansz. molenaers wijff · 23
Maritgen Coman, Dirck Goelycken weduwe · 21
Mary Bouwens de bisit van Jacob de Dienaer · 75
Mary Mijensdr. · 50
Mary Zwaenen · 79
Marytgen 't vroetwijff · 68
Marytgen Davidtdochter van Leyden · 47
Marytgen Ghijsberdr. · 23
Marytgen Heyndricx · 73
Marytgen Huygen van Hazerwou · 57

meester Bouwen Jacobsz. barbier · 71, 77
meester Gerrit Pietersz. burger*meester* · 80
meester Geryt Aelbertsz. · 50
meester ghenaept Arent *Verbant* van Cortrijck · 28
meester Jacob Jansz. medicus scepē · 34
meester Jacop Jansz. scepē der stede van *Alcmaer* · 46
men heer van Putten · 28
Meynert Karsgis · 26
Michiel Taemz. · 73
Michiel, glaesmaker · 71

N

Neel, die dienstmaecht · 26
Neeltgen Jansdr. geboren van Baesseroer in Brabant · 87

O

Olbrant Dirricxz. · 42
onsen schout Willem · 33
Outgert *Willemsz.* boochmaicker · 79

P

pastoir van Spanbrouck · 67
pastoor van Wormer · 36
Philippus Harmansz. van Embrica uuyt de lant van Cleeff
· 31
Philips Jacopsz. · 60, 61
Pieter Baerntsz. · 82
Pieter Baerntsz. van der Elburch · 83
Pieter Diericz. · 61
Pieter Diericz. bontwercker poirter van *Alcmaer* · 59
Pieter Dircxz. schoenmaker · 67
Pieter Fransz. uut Noortbeverlant · 53
Pieter Heyndricxz. van Nyemagen · 83
Pieter Jorisz. van Attenhoven *alias* Geest van Haer · 55
Pieter Lourisz. · 45
Pieter Matthijsz. *alias* Pieter van der Gouden · 33
Pieter van Amerswoort · 51
praeter Dirck Pietersz. · 79
praeter Pieters Dircxk · 78

R

Reyer Claes Oomen · 26
Reyer Dircxz. gheboren uuyt de landt van Cleeff · 30
Reyer Lourisz. priester · 45

S

schout Willem Jansz. · 24
Simon ~~Herbrant~~ Ijsbrantsz. *alias* die Rijckezee · 29
Simon Jacobsz. · 31
Sloetgen van Amsterdam · 87

Snelle Claesz. kerckmeester ende tesorier deser stede · 15
Stijntgen Jan Mickens weduwe · 49
Stijntgen Willems · 49
Symon Aelbertsz. Hertoch · 70
Symon Aerntsz. van Alcmaer · 52
Symon Claes Loutersz. · 38
Symon Jansz. burgemeester · 35
Symon Leenaertsz. van Breda · 87, 88
Symon van Veen scep en der stede van *Alcmaer* · 46

T

Teylingen · 34
Thomas Rietwaertz. · 36
Trijn Jacobsdr. alias Penselaers · 84
Trijn Jans de meijt van Marytgen Heyndricx · 73
Trijn Penselaers · 81
Trijn Pietersdr. zijn wijff · 23
Trijntgen Jans van Dulmen van t Sticht van Munster · 47

V

Vincent Jacobzoen van der Wijck op Zee · 22
Vrerick Jacobsz. gevangen, geboren uuyt Wyeringen · 76

W

weduwe van de Roosde Koe op Dronkenoert · 37
Wijbrant Jansz. · 23
Wijnandt Fransz. van Deventer genaempt in de wanderinge Slimbeck of Slimmont · 64
Wijnant Pietersz. van Leyden · 48
Willem Diericz. van *Alcmaer* die zoon van Dirck Screyer · 52
Willem Evertsz. die Ghelderschman gheboren van Harderwijck · 22
Willem Gerrytsz. · 65
Willem Henricxz. · 24
Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van Utrecht · 22
Willem Jacobsz. Ghert · 32
Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn · 63
Willem Jansz. van Amstelredam · 30
Willem Pietersz. gebooren uuytte land van Cuyck · 62
Willem Pietersz. messemaker · 60, 61
Willem van Ryetwijck scep en der stede van *Alckmaer* · 80
Willem van Utrecht · 28
Willem Willemsz. voeghelcoper · 10

Z

Zevyer Jansz. ketelboeter · 58
Zijvert Claesz. van Leeuwerden · 84

Eindnoten

ⁱ Jakobus de Meerdere is een discipel en apostel van Jezus Christus. In het Spaans en Portugees wordt de naam San Iago verkort tot Santiago. Hij werd geroepen terwijl hij aan het werk was op het schip van zijn vader Zebedeus, samen met zijn broer Johannes. Wellicht was hij een neef van Jezus. Tijdens de driejarige rondwandeling van Jezus volgde Jakobus hem van zeer nabij en werd één van de drie belangrijkste discipelen, naast zijn broer Johannes en Petrus.

In het boek Handelingen van de Apostelen lezen we dat hij door Herodes met het zwaard ter dood werd gebracht, als eerste van de discipelen of apostelen: "Omstreeks die tijd nam koning Herodes enkele leden van de gemeente gevangen en mishandelde hen. Jakobus, de broer van Johannes, liet hij met het zwaard ter dood brengen".

In de christelijke iconografie is de schelp het attribuut van Jakobus de Meerdere. Deze is bevestigd aan zijn hoed, mantel of knapzak. De Sint-jakobsschelp is hiernaar vernoemd. Ook wordt hij vaak afgebeeld met een staf, het attribuut van de pelgrim.

De Orde van Sint-Jakobus van het Zwaard koos Jakobus de Meerdere als schutspatroon. Volgens de legende was zijn graf, aangewezen door een ster, ontdekt op het "sterreveld" in Santiago de Compostella. Ook in het Graafschap Holland was er een Orde van Sint Jacob in Holland.

Volgens de overlevering leverde koning Ordoño I van Asturië in 859 een veldslag tegen de Moren, waarbij zijn leger onverwacht hulp kreeg van een geheimzinnige ruiter die de Moren doodde, zodat de slag gewonnen werd. Het lag voor de hand dat de ruiter niemand anders was dan Sint Jakobus (Santiago), die sindsdien in Spanje dan ook de titel Matamoros (Morendoder) draagt.

Zijn naamdag is op 25 juli. In de Orthodoxe Kerk is 30 april zijn naamdag. Hij is de patroonheilige van Spanje (in het bijzonder van Galicië en Santiago de Compostella), Antigua, Guatemala, Chili (in het bijzonder Santiago de Chile), Loíza, Medjugorje, Montréal, Nicaragua, Pistoia, Sint-Jacobiparochie, Den Haag, Kemzeke en van de soldaten, ruiters en krijgers, de arbeiders, de lastendragers, de hoedenmakers, de bont- en pelswerkers, de kousenmakers, de bewakers, de (ketting)smeden, de apothekers en drogisten, de dierenartsen en de pelgrims en tegen de reuma en de artritis en voor goed weer en de groei van appels en veldvruchten.

ⁱⁱ De historische stad Reimerswaal lag op Zuid-Beveland en was gedurende de late middeleeuwen na Middelburg en Zierikzee de derde stad van Zeeland. De oorsprong van het verdrongen Reimerswaal is onduidelijk. Uit 1203 stamt de eerste melding van een uit Reimerswaal afkomstige inwoner. Reimerswaal verkreeg in 1375 stadsrechten, gemodelleerd naar die van Middelburg. Dit was een bevestiging van de handelspositie die de stad had.

Reimerswaal lag aan de Oosterschelde, destijds de belangrijkste aftakking van de Schelde, en het was een van de aanzienlijkste havens in de regio. Het voornaamste handelswaar was meekrap waaruit een rode kleurstof gewonnen werd die bestemd was voor de Vlaamse markt. Het gewas werd in heel Zuid-Beveland verbouwd. Gedurende de zestiende eeuw werd Reimerswaal steeds kwetsbaarder voor overstromingen. Door zoutwinning was de bodem rondom Reimerswaal ernstig verzakt geraakt. Op Sint Felix, (zaterdag 5 november) 1530 werd de streek geteisterd door een enorme stormvloed. Deze dag zou later bekend komen te staan als quade saterdach. De stad zelf werd niet weggevaagd door de Sint-Felixvloed maar een groot deel van het omliggende land wel. Er werd gedacht aan de herbedijking van het gebied ten oosten van Reimerswaal. Een nieuwe vloed in 1532 maakte echter aan deze hoop een einde. 2 November 1532 was er weer een grote stormvloed, waardoor de stad voorgoed werd afgesneden van Zuid-Beveland. Zonder handelswaar en achterland raakte Reimerswaal in een grote economische crisis. Handel en nijverheid liepen snel terug in de stad. Bovendien had de stad op het steeds kleiner wordende eiland nauwelijks bescherming tegen de oprukkende zee. Een volgende grote storm in 1551 verwoestte de herstelde dijken waardoor ook de laatste dorpen rondom Reimerswaal verdwenen. Tevens liep de stad zelf wederom onder water. In 1555 brak de laatste dijk rond Reimerswaal door en drong het water op tot aan de stadsmuren. In 1557 smeed een nieuwe vloed de wallen omver waarbij veel huizen verloren gingen. In 1561 en 1563 volgden de watersnoden elkaar in snel tempo op. De meeste inwoners verlieten het eiland. Zij trachtten in Tholen of Zierikzee hun nering voort te zetten en een nieuw bestaan op te bouwen.

ⁱⁱⁱ In de nagelaten papieren van **Simon Eikelenberg** (SE) komen vermeldingen voor van vonnissen uit het "Correctieboek van den 7 Dec 1517 tot den 13 April 1557". (Bron: Alkmaer en deszelfs geschiedenissen Uit de nagelatene papieren van Simon Eikelenberg, en veele andere echte stukken en bescheiden beschreven door Gysbert Boomkamp, met veele fraje Afbeeldingen te Rotterdam bij Philipus en Jakobus Loosel, Boekverkoopers, MDCCXLVII (1747)). De vermeldingen van Eikelenberg zijn als eindnoot bij het betreffende vonnis geplaatst. Bij het jaar 1528 is de volgende beschrijving van misdrijven en bijbehorende straffen opgenomen:

"Met gezonden lijve te bedelen, wierdt in dit Jaer, en nog lang daer na, met geesseling gestraft (b), en Vrouwlieden die iets misdaen hadden moesten van 't Stadhuys af tot aen de Steenebrug op de Mient twee steenen aen een yzer jok om den hals dragen, en van daer weer naer 't Stadhuys".

(b) Correctieboek van den 7 Dec 1517 tot den 13 April 1557.

^{iv} Tussen vonnisblad 31 en 32 zit een tijdsperiode van 10 jaar. In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor van een uitspraak uit januari 1531:

"Dat al van dezen tydt af de Onroomschen ook hier om de Bloedplakaten van Keizer Karel hardt gehandelt zyn, kan men bevroeden uit een Vonnis van den laetsten January 1530 naer den gewoonen styl, gevelt over Lambert Dirksz. een Inboorling van deze plaets, die bekenende, onweetende gelogeert te hebben herdoopte personen, zonder dat hy den Officier hadt aengegeeven, wie hy gelogeert hadt, gevonnist is, dat hy den volgenden Zondag voor de Processie bloodshoofds en barrevoets gaen zal, met een brandende kaers in zyne handen, en die te brengen voor 't heilig Bloed als de Processie gedaen is, en daerenboven tusschen dit en Pasche alle Zondagen in de Grootekerk een devotelyke Misse te hooren; en in gevalle hy dit niet deede, dat hy een geheel jaer uit de Stadt zal gebannen wezen, en daer binnen het zelve jaer niet weder intekomen op de verbeurte van zyn regterhand".

^v In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor over de executie van een Alkmaarse wederdoper in Amsterdam, de beschrijving van een straf voor lichte misdaden en regels over het verbod op het huisvesten van wederdopers:

“1535 Is Sybrandt Klaese Grofsmit te Alkmaer onder andere herdoopers omgebracht binnen Amsterdam (c). Den xij October 1535 en x December 1539 wirden ligte misdaders in 't stuk van Godsdienst met een bannissement gestraft, met beding dat zy niet weder in de Stadt mogten koomen, voor dat zy St. Adriaen in Vlaenderen, onze lieve Vrouw te 's Gravezande, ofte St. Pieter en Pauwels te Romen hadden bezogt, en daer van goede blyken konde geeven, op straffe van den hals, regterhandt, of eenig gelt, en andere boeten.

Den 17 Maart wierdt by Schout, Burgemeesters en Scheepenen verboden 't huisvesten van Herdoopers, of andren van de Roomsche Kerke afgeweeken, op poene van naer 's Kyzers Placaaten te zullen gestraft worden, en dat voorwende van onkunde niet baaten zoude, die wierdt hernieuwt den 8 Nov. 1536.

Den 25 Maart wierdt een iegelyk gelast de Persoonen aan Ketterye vast terstond by den Geregte aantegeven, en de plaats waar zy zig onthielden, en de persoonen waar zy mee verkeerden; op poenen dat naar behooren gestraft zullen worden allen die iemand verzwigen. En dat men de Stads Wakers aankloppende om onderzoek te doen naer verboode vergaderingen terstondt zal inlaaten op verbeurte d'eerste reize 3 gl. en correctie naar gelegenheid; en dat de Waakers zig zelv mogen inhelpen zonder eenige verbeurtenis. Dit zelve is op nieuws gepubliceert den 21 January 1536”.

^{vi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“Den 25 April 1535. is hier Thomas Riewerts, beschuldigt het Heilig Sacrement den Priester van Wormer uit de hand te hebben willen neemen, als die by een gequetsten quam, by wien hy stil den Chirurgyen gehaalt had, gevonnist, als te presumeeren van verboode Sefte te zyn, voor Zonne ondergang des volgenden daags uit de Stad te zyn, te Maarsen aan de Vecht 't H. Sacrament verzoeken, met een brandende Waskaars in de hand, en niet weer in Alkmaer te koomen, dan met goed bewys, dat hy te Maarsen is geweest op verbeurte van zyn regterhand, en by zyn wederkomst hier de drie eerste Zondagen bloodhoofds en barrevoets met een brandende Waskaars in de hand te koomen voor het Kruis, en ieder Zondag de Kaars voor 't heilig Bloed te brengen, en daar te laten, en de hooge Misse uittehooren, en te betaalen alle de kosten van hem en den Schout, en dien daarboven te geeven tien Carolusguldens van 20 stuivers. Dus gevonnist in tegenwoordigheid van alle Scheepenen”.

^{vii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“Wy zouden eene gantsche Lyst wegens afwyking van de Roomsche Kerke kunnen opgeven, ter wederlegging dier geenen, welk zig hebben verbeelt, dat in Alkmaer nooit iemandt om het Geloof gestraft zy, want Elbert Pieter Sinckes van Wormer is hier ook, wyl herdoopt was, en tegenwoordig was geweest als Dirk Croede 't H. Sacrament wilde den Priester uit de hand nemen, zonder dat te wederstaan, by Scheepenen veroordeelt op de Kaksloot met den Zwaarde geregte te worden”;

^{viii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“en Aegje Elinx Dogter en Bregte Adams, Huisvrouw van Frans Dirksz. Quintyn van Wormer als herdoopt zijnde verweezen geëxecuteert te worden met den Wateren, met verbeurte van hunne Goederen, als blykt by hunne vonnissen onder my berustende”.

^{ix} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“By Sententie van den 1 February dezes Jaers vindt ik gecon-denneert ten viere eenen Frans Dirksz. van Wormer, wegens Herdopery, welke mae, byna tot allen die buiten het Pusdom gingen wierdt toegepast, en geensints tot de Menno's gezinden alleen moet bepaeldt worden, die men ook ten onregte afkoemeligen

van de Munstersche Oproermakers stelt te zyn, alzoo hun Ge-
loofsbelijdenis medebrengt, van weerloos, hun Overigheid onderdanig en gehoorzaam te zyn, en nooit contrarie bevonden is. De plaets daer de executie van verbranden wirdt gedaen, was op Roppieskuil buiten de Kennemerpoort, geringe straffe geschiede op de Trappen van het Stadhuis, Kaksloot of Brees-
staet en de rode Steen. Die onweetende een Herdooper (zoo noemde men die op hun Geloof gedoopt werden,) hadt de-
huisvest, moest bloodshoofs en barrevoets, hebbende een brandende Waskaers in zyn handen, voor de Processie gaan, en de-
zelve brengen voor het eerwaardige heilig Bloedt, volgens het Correctieboek van dien tydt”.

^x In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor over de executie van een Alkmaarse wederdooper in Amsterdam en regels voor de koop of verhuur van woningen aan vreemden:

“Dat in Alkmaer en hier omtrent veelen de Roomsche Leer-
spoedig zyn afgevallen, blykt ook wyl Maartje Medinx van
Alkmaer om haar Onroomsheid den 15 Mey 1536. te Am-
sterdam verdrongen, en een Nyropper om dezelve reede ont-
halst.

Den 11 July 1536 wierdt by Schout, Burgemeesteren en
Scheepenen alhier gekeurt, geen Huizen of Kamers te verhuu-
ren of te verkoopen aan vreemde Persoonen zonder voorweeten
van Schout of Burgemeesteren op verbeurte van 3 gl. En dat de
vreemde Persoonen binnen een halfjaar ingekomen terstond
moesten aangeven worden op dezelve boete: dat is op nieuws
den 25 Mey 1542 gepubliceert”.

Ten zelven dage (25 Mei 1542) wierdt de Keure (waarvan reeds op den 11 July
1536. gesproken is) over ’t aangeeven van vreemde Persoonen,
aan welken men kamers of Huizen had verhuurt, vernieuwt.

^{xi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“Van ’t Kerklyke hebben wy op dit Jaer niet aanteteekenen,
dan dat by Vonnisse van alle Scheepenen den 6 February
Guert, Jan Mikkers Dogter, bekennde herdoopt te zyn, met
verbeurte van alle haare goederen, verdrongen is”.

^{xii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“En den 24 Juny Cornelis Claesz. uit de Beverwyk om dezelve
reede op de Kaksloot onthalst, doch wy hebben den zelven
naam, feit, dag maand en straffe ook op ’t Jaer 1533 gevon-
den, en vermoeden derhalven, dat by uitschryving de een xvc
xxxij en d’ander xvc xxxvij zal geschreeven en dus van een
Zaak twee gemaakt hebben. Wy houden ’t Jaer xvc xxxvij
’t waarschylykst”.

^{xiii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Thans staan ons verscheide Kerklyke zaaken te verhandelen.
Den 7 Juny wierdt Maarten Luykers van Beveren uit Vlaan-
deren gevonnist als herdoopt, Onthoofd, ’t Lyf op een Rad,
en ’t Hoofd op een staak gezet te worden, en zyn Goederen
verbeurt verklaart.

^{xiv} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Ten zelven dage werden Elsgen van Wezel en Marytje Da-
vids Dogter van leiden, en Tryntje Jans van Dulmen, uit ‘e
Stift van Munster verdrongen, en heure Goederen verbeurt
verklaart, wyl beleden hadden herdoopt te zyn, niet te houden
nog te geloven van de Sacramenten des H. Autaars ofte Inzet-
tinge van de H. Kerstekerke. Zoo zeide met in de vonnissen
van dien tyd van allen, die de stellinge der Roomsche Kerke
in ’t stuk van ’t H. Nagtmaal der Kerkplegtigheeden verlieten.

^{xv} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 10 December werden eenige Persoonen om ligter mis-
daad (zoo men ’t noemde) met bannissement belegt, en hoe die
wierden uitgevoerd, hebben wy hierbooven op ’t Jaer 1534 aan-
geroert.

^{xvi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Wy vinden een zonderling Vonnis van den 13 Febr. 1540. waarby Catryn jacobs van Munster, die bekende in haar jongheid herdoopt te zijn, end at har Man en Voogd herdoopten had geherbergt, en zy zulk niet aangeven, by advys van Wyzen en Geleerden door Scheepenegebannen wordt, zes Jaeren binnen de vryheid van Alkmaer te blyven, en daar niet buiten te gaan op verbeurte van Lyf en Goed; en van stonden aan barrevoets te gaan in de parochiekerk voor 't H. Sacrement met een brandende Waskaars van een halfpond in haar hand, en die daar te laten, en God te bidden om vergiffenisse 't geen zy tegen Hem en den Keyzer gedaan had; en op den eersten dag daar na of by d'eerste Vergadering te komen voor Schout, Burgemeesteren en Scheepenen Collegialiter vergadert op 't Stadhuis, dar ook de Justitie om vergiffenisse te bidden; en alle Vrydagen een Jaar lang op haar knien in de Parochiekerk de Misse te hooren, en daar van bewys van twee Getuigen te brengen, op poenen van gegeeselt te worden, zoo meenigwerf zy geen Misse gehoord had op Vrydag.

^{xvii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

De Dievery, na alvorens meermalen gevangen geweest te zyn, wierd in dat Jaer aen twee Manspersoonen met het uitsteken der ooggen gestraft. Ook wiert by Schout, Burgemeesteren, enz. geordoneert, dat niemand verdagte Persoonen zoude herbergen.

^{xviii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Wy sluiten 't Jaer 1540 met de volgende Vonissen. Waarby Garbrand Gabitz van der Schelling om dat herdoopt was ten Zwaarde gedoemt, en 't Lyf op een Rad, en 't Hoofd op een Staak gezet in den 16 April;

^{xix} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

den 16 April; worden ten zelve dage Styntje Jans Mikkens Weduwe, en Griet Jacobsz. Dogter van Langendyk wyl ook herdoopt waren, en Styntje, willens en weetende Herdoopten had geherbergt in 't Water verdronken en de Goederen verbeurt verklaart.

^{xx} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 17 Febr. 1541. is Grietje Franz. Dogter van Alkmaer om dat herdoopt was in 't Water verdronken. In 't Correctieboek lag een Brief van den eersten en andere Raaden des K. Mt. in Holland aan Schout en Scheepenen van Alkmaer, waarby overgezonden wierd het toegestaane Request van de Vrienden van Margreta Frans Dogter van Alkmaer, dat 't Vonnis en d'Executie over haar secretelyk, als 't doenlyk was, zoude geschieden. Deeze Brief is den 20 Mey 1540. in 's Haage geschreeven.

^{xxi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 23 January 1544. is Mr. Hendrik Rus-varken van Brusel, wyl herdoopt was doch bekende dat het hem leed was, onthoofd en zijn goed geconfisceert, doch wierdt hem de Begraafenis op gewyde Aarde toegestaan.

^{xxii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 1 April naer den gewoonen styl wierden de zes navolgende persoonen gevonnist. I. Pieter Dirksz. Bontwerker Poorter van Alkmaer, dat hy een geheel Jaer van den Voordam alle Zondagen en andere Hoogtyden de Hoo-Misse en Preeke hooren zal in de Parochiekerk, op verbeurte van een Carolygulden elken reize, ten ware by verlof van den Officier, d'eene helft ten profyte van de Kerk,

d'andre voor den Schout, en voorts in een amende van 12 Carolyguldens van 20 stuivers 't stuk voor den Officier. Actum iits by voorgaande Klok geluit.

II. Laurens Cornelisz. kistemaaker, en

III. Joris Dirksz. Wever, moesten beiden, op gelyke boete en voorwaarde als voorsz. 't zelve doen tot Allerhyligen.

IV. Willem Pietersz. Messemaaker wirdt voor 2 jaaren binne Alkmaer gebannen, en daar niet nuiten te gaan zonder consent van den Officier, op verbeurte, d'eerste reize van zyn Regterhand, en daarna van Lyf en Goed.

V. Philip Jacobs, een geheel Jaar lang, de Misse en Preeke te hooren, op gelyke boete en voorwaarde als d'eerstgemelde, en in dien tyd niet uit de Stad te gaan, zonder toestand van den Officier, op poene ieder reis zes guldens.

VI. Frans Dirksz. bakker, hoewel uit de Stad om zyn brood te winnen, wierd gevonnist een jaar lang na zyn t'huiskomst Misse en Preeke te hooren op zekere boete. De Vonnissen waren onderteekent.

My tegenwoordig
Teylingen

Van alle welke Vonissen de Schout van Alkmaer geappelleert heeft voor 't Hof van Holland: doch op de kant staat, Die Schout heeft gerenincieert voor de Scheepenen van deze Appelatie. Na 't uitspreken deezer Vonnissen weezen Scheepenen ten zelve dage, dat laurens Cornelisz. Kistemaaker, en Joris Dirksz. Wever gaan zullen op handtasting en tot vermaning van den Schout weder inkoomen, en dat Pieter Dirksz., Willem Pietersz. en Philip Jacobs voorn. zullen blyven in bewaarde hand. In 't Correctieboek wordt geen misdaad van hen allen uitgedrukt, doch wyl in dat Boek geen andere Vonissen staan, dan over afwyken van de Roomsche Kerk, is 't wel te besluiten, ook uit de opgelegde straffe, dat zy als zoodaanigen gevonnist zyn.

^{xxiii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 5 Aug. wirden 2 gevangenen Adriaan Jacobs, alias Misdour en Marytgen 't Vroedwyf byna op gelyke wijze als de zes voorgaande gevonnist voor den Volke ter presentie van alle Scheepenen.

^{xxiv} In de "Conditien op dewelcke de Heeren Burgemeesteren tot wederseggen aengenomen hebben Jan Voerknecht tot Onderschout en substituyt van den Schout der stadt Amsterdam" wordt in artikel 2 (pagina 85) en 17 (pagina 87) melding gemaakt van het begrip: "in 's Heeren slooten te brengen". In beide gevallen met de betekenis van: "achter slot en grendel te brengen". (Bron: Hans Bontemantel, De regeeringe van Amsterdam, soo in 't civiel als crimineel en militaire (1653-1672) (ed. G.W. Kernkamp). Martinus Nijhoff, Den Haag 1897 (2 delen)).

^{xxv} In de nagelaten papieren van SE komt de volslootende vermelding voor:

"1534 Den 19 Augustus des volgende Jaers (b) wiert by Scheepenen gewezen, dat de eisch van den Schout van Alkmaer wegens Jan Harmens Buidelmaker, om verdenken van Herdoperye gedaen, ontzegt wert, mits dat hy alle Misse en Kerkdagen zoude komen hooren, op de verbeurte van 10 stuivers iederreis (zoo hy in de Stadt was) ten voordeele van de Schout".
(b) Dus vinde ik in myne Verzaaml. Lett. D. pag 2822. doch in aantekeningen van anderen vinde ik den 9 Aug. 1544 en dat dit vonnis by voorgaande Klokkegelui by alle Scheepenen zonder Dirk Reijersz geweest is: hy is waarschylyk dezelve Jan Buidelmaker waar G. Brandt Histor, der Reformatie op 't Jaar 1559 I.D. pag 226 en 227 zegt, dat hy te Alkmaer woonende, te Enkhuizen in hegtenis geraakte, wyl hij zeeker Boekje van Kooltuin verkogt, waar over hy zyn leeven lang terstond woerd uitgebannen. Ziet ook denzelven Brandt Historie van Enkhuizen, pag. 90. Dat het Vonnis over Jan Harmensz. alias Jan Tade Buidelmaker den 9 Aug. 1544. zoude gevelt zyn, zeggen eenige uittreksels uit het Correctieboek, howel 't anderen stellen den 19 Aug. 1534, op welk jaar wy'er al gesproken hebben. Wy zeggen nog met een woord hier van hem, dat den 7 February 1559 zyne Goederen hier van Konings-wegen zyn verbeurt verklaert en aengeslagen; en hy om zyne Lutherye van zyne eige Moeder onterft is, volgens 't Protocol van D. van Foreest; en is Jan Buidelmaker (waerschylyk die zelve waer van wy pag. 84 en in Aenteekening aldaer gesproken hebben) wonende te Alkmaer, binnen Enkhuizen in hegtenis geraekt, en den 7 December voor zyn leeven uit de Stadt gebannen.

^{xxvi} Het begrip “smakende specie” komt ook terug in een commentaar op het Amsterdamse Calais-verdrag uit 1515 over het monopolie op de import van buitenlandse wol. Hier wordt gesproken over “het riekt naar convent smakend specie van monopolium”. (Bron: De Hollandse textielnijverheid 1350-1600: conjunctuur & continuïteit, blz. 139, door Herman Kaptein, Amsterdam 1998).

^{xxvii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 10 April zijn twee Brandstigtters, die men eerst worgde,
op Ropieskuil verbrandt: andere Misdaaders wirden in deezen
tyd of op de trappen van 't Stadhuis, of agter op de Breestraet,
daer thans nog de Rechtspleging geschiedt, gestraft.

Den 3 December wert goedgevonden een Schavot te maken
om Justicie op te doen, op de Breestraet.